

مجازي مام اوکي ٿي جسو جي ڀار تان گهورين
خوديءَ کان خيال پنهنجي جا پري خيما وڃي کورين
(فقير بيدل)

رسالو
* بيدل فقير *
V

تصنيف ڪيل:

آنند رام طوطل داس راجاڻي
D.C.E.

پيش ڪيل:- ميان عبدالڪريم صاحب
سجاده نشين درگاه (بيدل فقير)

قيمت

ڪاپيون هڪ هزار

ٻيا جلد صفائي ۵۰-۸ روپيا

دفعو ٽيون

[چيائيندڙ جا سڀ حق واسطا قائم]

اپريل ۱۹۸۱ع

چيائيندڙ:- مولوي محمد عظيم ائڊس سنڌ
تاجران ڪتب شاهي بازار شڪارپور

ملاحظو ڪريو:- مقبول بڪ اسٽور ۾ جي چاڙهي سکر

گـذـا شـ

نهایت خوشي جو اظهار آهي ته مشهور ٻيل فقير جو رسالو ڪيتريءَ ڪوشش سان هٿ ڪري ڇپائي شايع ڪري رهيا آهيون.

هي رسالو سال دسمبر ۱۹۴۱ع ۾ پهريون دفعو ڇپيو هو. ان بعد وري ٻيهر اسان ڇپايو آهي.

رسالي جي اندر ٻيل فقير جي سوانح حيات سان گڏ سندس زندگيءَ ۾ پيش ٿيل واقعات ڏنل آهن. ان کانسواءِ سندس سمورو ڪلام، جو صوفيانو آهي سو ڏنل آهي.

بقول (مست مقيم) فقير جي اڳوڻو رسالو بلڪل هوبهو ڇپايو ويو آهي.

هي رسالو ناظرين ڪرام جي پڙهڻ وٺڻ آهي. اميد آهي ته هن رسالي جي مطالع مان ٻيل فقير جا مريد يا صوفيت سان تعلق رکندڙ خصوصاً ۽ عوام الناس عموماً چڱو حظ حاصل ڪندا.

اسان هن ڏس ۾ جناب حافظ عبدالستار قريشي صاحب جا نهايت شڪرگذار آهيون جو هن صاحب موجوده مجاهد نشين ٻيل فقير، ميان عبدالڪريم کي گذارش ڪري اسان کي هن ڪتاب جي شايع ڪرڻ لاءِ اجازت وٺي ڏني آهي اسان ميان عبدالڪريم صاحب جي شڪر ادا ٿي ڪرڻ کان به رهي نٿا سگهون جو هن صاحب ڪشاده دليءَ سان هن ڪتاب جي شايع ڪرڻ ۾ دلچسپيءَ کان ڪم ورتو آهي. آميد ته آئينده به همدري ڪندا رهندا.

۶- سپٽمبر ۱۹۶۶ع

شاهي بازار شڪارپور

مڪتبه:- مولوي محمد عظيم اينڊ سنس

* ٻه اکر *

هن رسالي ڇپائي پڌري ڪرڻ سان منهنجي دل جي
وڏي آس پوري ٿي آهي. فقير صاحب جن جي سکيا
هدايت جو منهنجي دل تي گهڻو اثر پي رهيو آهي
منهنجا جيڏا فرض آهن تن جي هيءَ نهايت خسي
خسيس ادائي آهي. شل سنڌ واسي پائر هن زنده
درويش جي ڪلام ۾ سمايل بيڪيائن مان لاپ حاصل
ڪري جيوت جو جس ڪن.

آئند - ٿي - راجاڻي

D.C.E.

Digitization by:

Faqeer Tariq Hayat Lashari, Sukkur

هيءَ ڪتاب منظور احمد ولد مولوي محمد عظيم
دي هرنگ پريس شڪارپور ۾ ڇپيو جنهنڪي مولوي
عظيم ايند منزل تاجران ڪتب ڇپائي شاهي بسنڌ
شڪارپور مان شايع ڪيو.

﴿ فهرست ﴾

ڪوڏ ۽ ٻيڻي جي (آکاڻي)

۱	سنڌ ۾ صوفي لهر	۱
۳	فقير صاحب جي زندگي	۲
۱۰	فقير صاحب جو مذهب ۽ طريقو	۳
۱۵	فقير صاحب جي صورت ۽ سيرت	۴
۱۸	فقير صاحب جو ڪلام	۵
۲۹	فقير صاحب جا همعصر	۶
الف	سچي ڌڻيءَ جي ساراه	۷
۸۵-۱	ڪافيون	۸
۸۶	ڪلام مير رانجهو	۹
۹۲	ڪلام عمر ماروئي	۱۰
۱۰۱	ڪلام سسئي پنهنون	۱۱
۱۱۱	پنهنون صاحب جي ياد ۾	۱۲
۱۲	ڏوهيڙا جوگين بابت	۱۳
۱۲۶	سسئي جا بيت	۱۴
۱۲۸	لولي	۱۵
۲۳	ٽيهه ڏينهن	۱۶
۱۴۳	عشق جا بيت	۱۷
۱۴۹	سورث جا بيت	۱۸
۱۵۸	ڪلام	۱۹
۱۵۹	شرح ۽ معنيٰ	۲۰

سائين پُڊل فقيرؒ

سجادہ نشین عبدالکریم فقیر ولد (بیل فقیر)

* ڪوٽ ۽ ٻيٽي جي آکاڻي *

سائين ٻيل فقير کي شروعات واري زماني ۾ هڪ ڪوٽ جي ٻيٽي هوندي هئي. جتان هي سارو سلسلو ڪيائين. ۽ راڄ ڪانڊيائين ٻيٽي کي ڏاڳو وجهي ڦيرائي ڪڍائيندا هئا. انهيءَ تي ڏاڍي خوشي حاصل ٿيندي هين ۽ ايتري قدر ٻيٽي سان پيار هوندو هين جو هميشه پنهنجي سار سان هوندي هين. هڪ ڏينهن ڪوه تي مال پياريندي ڪانچ جي ور مان آها ٻيٽي هيٺ زمين تي ڪري پين ۽ گهڻي تلاش ڪيائون ليڪن ٻيٽي ڪانه لڌائون. ايترو خيال هين جو پاڻ فرمائيندا هيا ته اها ٻيٽي منهنجي ڌيءَ آهي. ۽ علي مراد گولو به گڏ مال چاريندو هو. ان کي چيائون ته ٻيٽي منهنجي ڌيءَ وڃائجي ٻيٽي آهي. هاڻي اچي ته شادي ڪرائي مڙس ڪلهي چاريندو مانس اتفاق سان انهيءَ وقت ڳوٺ جون زالون پاڻيءَ لاءِ ڪوه تي ويون. انهن عورتن اها ٻيٽي لهي گهر وڃي رکي ۽ انهن زالن جي ٻارن فقير صاحب کي ٻڌايو ته اوهان جي ٻيٽي زالن لڌي آهي جڏهن فقير صاحب جن گهر آيا ته انهن زالن کان ٻيٽي ملين پوءِ اها ٻيٽي کڻي مقبري واري

(ب)

جاء تي آندائون ۽ علي مراد گولي کي چيائون ته ٻيئي
لڏي آهي سو تون مستي مان ڪوڏ لهي اڃ ته ٻيئي
کي شادي ڪرايون. جو هو لڪي ٿي وڃي. علي مراد
يڪدم ڪوڏ لهي آيو. ۽ اچي فقير صاحب کي ڏنائين
فقير صاحب علي مراد کي ٽڪو کڻي ڏنو ته منائي وٺي
اڃ اها به ورهائينداسون. پوءِ اها منائي ساري ڳوٺ ۾
ورهايائون ته به ڪانه کڻي ۽ اوتري ٻيئي هئي ۽ علي مراد
کي چيائون ته ٻيئي سان ڪجهه ڳالهايون ته راضي آهي
يا نه. جيئن ته به شاهد ۽ هڪ وڪيل ٿي شاديءَ وقت
پڇڻ ويندا آهن. تيئن ٻيئيءَ کان پڇيائون ته تون شاديءَ
۾ راضي آهين يا نه؟ جنهن تي فقير صاحب جن ٻيئيءَ ۽
ڪوڏ جي شادي انهيءَ مضمون تي بيت چيائون ۽ گهڻا
بيت چيا اٿن جي هيٺ آيل آهن. اها ڳالهه ڪنهن کي به
ڪونه لکي ڏيندا هيا ۽ چوندا هيا ته هيءَ ڳالهه ٻاراڻي
آهي راند لکي ڇا ڪندو. پر پوءِ لکن جي اجازت
ڏنائون جيڪي ياد آهي سا لکجي ٿي جا پڙهندڙن واسطي
وندر آهي.

• ٻيئيءَ ۽ فقير صاحب جا سوال جواب •

۱- سوال:- مان ڇو ڏي توکي گهڙو ڪنهن گهڙو

(ت)

ٺاٺاري ٺاهي وجهي سڳو سل ۾ ڪيو

منهنجو چاهي مرجان سو گهي هجين سڳي ۾

جواب:- سو گهي آهيان سڳي ۾ پر مان وڃان ٿي مري

حڪم به تو هاديءَ ڏنو وڃي آهيان جاءِ جڙي

سڳي مان چڙي حاج ڪندي سان ه هڪلي

۲. سوال:- حاج ڪندينءَ تون هڪلي

آهيان ڪمڻي تون ڪير

ڪنهن توکي خواهش ته سڀ گهميان ه سڀ

وٺان ه ويهي وير - نينگر کان نوڪلا

جواب:- پهر تون ٻڌندين پيرڙي سان

مون ڪهڙو زي - ان ڪيو

سڳو تنهن جي هٿ مان ڇڏي پٽ پيو

وري تو جو ياد ڪيو مان سڳي آيس سڳي ۾

۳. سوال:- ڪلي رن ڪو ٻلي ٿي جوئي مارين ڇڪ

سڳي مان سرڪي پاڻ ٻوڙ وڌا هيٺ پڪ

پر پهون پڙيون لڪ مان به تر نه ڇڏيندس توکي

جواب:- ڪلي پڙي هٿين ڪوه تي

جتي ٺهڪن پيئون ٻار پون

چٽس تنهن جي چپن کان جو زور ڏئين ڪاريون

پستر سان ماريون جو ڳالهه منائين پنهنجي

(٦)

٥. سوال جهڙي ڪوبلي هئين ڪوه تي

توڪي ظاهر ڪيو زالين
قصو تو ڪوڙي جو اچي ٻڌايو ٻارن
ويئي آهين حالن لچي ٿي لڪڻ جي ڪرين
جواب:- گهوت لڌو ٿي گهر ۾

ڪڍ سمجهي سسڻن صبحي
اڃان ننڍڙي آهين نه اٿس پرڻي جي وهي
تون ويئين گهوت لهي
متان ڪتي لنگهان ڪوت ڪي

٥. سوال:- ڪتي ڇا لنگهائيندين ڪوڏ ڪي

اهو نيٺ توڪي پرڻيندو
راج مهاڄڻ پاڻ ڇڄ ڪري ايندو
توڪي وٺي نيندو لائون لهي لاڏڪي
جواب:- اسان به گهڻيون اڇلان ڏٺيون

پر تو به ڪونه ڇڏيو
هاڻي ڏسان ته هنڌ ڪهڙي گهوت ڏيو
سمورو راج سڏيو ته جهمريون ڪيڏن جوڊ ۾

٦. سوال:- ساراهيان سڄو ڌڻي

جو جوڙي ڪم جهان
ٻڌيل ٻيئي ڪي چيو ظاهر ساڻ زبان

۲-هريءون ڪٿا تنبو پٽ ۾ ڪي طولان
 هڪ مرد ڪعبت الله کان آيو ملڪ سڄو ملتان
 ڳالهه ڪريان ڪيهي ڳجهه جي آيو اڌ جهان
 تون صاحب سبحان جو ڪاج رساڻج ڪوڏ جو
 لهرن لهر ڏيئي واه ورتائون وات
 ڊڪڻن ڊهو ڪيو لعائن رکي لات
 جهت پٽ ڏيئي جهت اچي ويا سڀ انهن
 انڙ جوڻيجا پاڻ ۾ ڪيائون رت تياري
 بيد شههر آيو شڪارپور ساري
 وزير آباد واکو ڪيو هوڏنهن ڪنڍي هوشياري
 چڪ ڀرڪڻ چمن لڏڪي ٿي لاهواري
 سکر بکر روهڙي آڻي خلق رياست واري
 صاحب ستاري ڪيڏي ڪئي آهي ڪوڏ سان
 شرنايون ڪرنايون پاڻ ۾ ٿيا نغارا نر واري
 هوليون ڪن ڀيل چوي آهن بيسريون ساري
 گيگم گل جي ٿيا شينان ۽ ڏوريا ڦلڪاري
 زريءَ سان ظاهر ٿيون لونگيون اسرارِي
 وائين بم وس ڪيا ڪيائي ترڪاري
 بيشڪ ٿي بهاري ڪوڏ سان ڏس قرب ڪيڏو ٿيو
 ده ده دهان ڪئي وڃي دلي پريائون

ڏانئون ڏئي گهوت کي گهر ڪڪين ٿاڻداڻئون
 خوشيءَ جا سهارا چڙهي - تهڪي ٿاري ويڏيائون
 گهوت کي ڪنوار سان ڦل به چونڊايائون
 پوءِ ائين چيائون پڙهو ڪلمو محمد پاڪ تي.
 لا الله الا الله محمد الرسول الله صلي الله عليه وسلم

[بديل سائين جي ننڍپڻ جو احوال]

بديل سائين جنهن مهل ڄايو ته ٺاڙي ويٺ لاه عورتون
 ڪاتي ڦولهن لڳيون مگر ڪاٺي نه لهي سگهيون پوءِ
 فقير صاحب ڳالهايو ته ڪاتي فلاڻي هنڌ رکي آڻو.

۲- فقير صاحب کي ننڍي هوندي ڳئون چارڻ لاه
 موڪليندا هيا. ڳئون جهنگ ۾ ڇڏي پاڻ هڪ وڻ جي
 ڇانوَ ۾ ويهندا هيا. تنهن ته فقير صاحب شام تائين ان وڻ
 جي ڇانوَ ۾ ويٺو هوندو هو ۽ مال جڏهن گهر ڏانهن موٽي
 ته فقير صاحب به گهر ايندو هو. مال کي ڇڏڻ سان مال
 وڃي پوک ۾ پوندو هو جو ڪڙمي ڪڍي ڇڏيندا هيا.
 هڪ ڏينهن ڪڙمي ڪاوڙجي آيا ته انهيءَ ڌنار کي ڳولهي
 وڙهونس. جڏهن فقير صاحب وٽ آيا ته ڏسن ته ڌنار ننڍ
 پيو آهي وقت ٽپهري شام آهي مگر وڻ جي ڇانوَ صبح
 وانگر اولهه طرف آهي. اهو ڏسي خيال ڪيائون ته هي

(خ)

ڌنار ڪو درويش آهي تنهن ڪري هن کي ڪجهه نه چئو ته
ته الله نه ناراض ٿي. موٽي هليا ويا.

۳- فقير صاحب جهنگ ۾ مال چڙي ڏيندو هو گهر
کان ننڍڙا ڦر به چرڻ لاءِ چوڙي ڇڏيندا هيا. پوءِ جهنگ
۾ ڦر وڃي گهڻن کي ڏائيندا هيا. جڏهن مال گهر موٽي ته
گهڻن جو ڪير ڌاتل ڏسي والدين فقير کي جهيڙيندا هيا ته
گهڻون ڦرن سان ڇو گڏيندو آهين. ته ٻيل سائين چيو ته
اهي به ته الله جا خلائق آهن انهن به ته ڪير ۾ حصو لهڻو!
پوءِ فقير صاحب گهڻن سان ڳالهائيندو ته ڪير ڦرن کي به ڏيو
۽ گهر لاءِ به وندڻ ڏيو ان تي گهڻون ڀڪڻ لڳيون ٿي
ڪير سان پرڃي آيا. گهر جي پاتين وري ڦر چڙي گهڻن
کان ڪير ڏٺو. پوءِ هميشه ڦر گهڻن سان گڏ هوندا هيا.
مائن ڪي ڏائيندا رهيا. ۽ گهڻون گهر ۾ به ڪير
ڏهائينديون رهيون.

۴- فقير صاحب راڳ ڪندو هو ۽ پنهنجا ٺهيل
ڪلام چونديو هو. پوءِ فقير جو جسم ڏڪندو هو ۽
اڏرندو هو جيئن ٻڪري پٺرواز ڪري فقير صاحب به ائين
اڏرندو هو. ڪيڏانهن ويندو هو ته اڪيلي جڳهه تي
وڃي اڏري هليو ويندو هو. راڳ ۾ فقير کي اڏرندي
سندس طالب رتو فقير ۽ ڪمال فقير جهلمو سو هڪ

گي ڏڪو ڏئي ڇڏائي باقي ٻئي کي اڏاريون ويو جڏهن
 موٽي آيو. ان بعد ٻه هفتا آهي ٻئي فقير بيهوشيءَ ۾
 پيا هيا. هڪ ماڻهو خانپور جو ويٺل نالي بهار ذات
 سينار دعوت ڪري وٺي آيس. فقير کي دعوت بعد
 بهار ڇڏڻ آيو بيل گاڏيءَ تي اچڻ پيا هڪ ميل پنڌ
 ڪرڻ کانپوءِ بهار کي چيائين ته بس ابا تون گاڏي موٽائي
 وڃ بهار اڳڀرو گاڏي ڪري فقير کي ڏسندو رهيو ته
 فقير پڪيءَ وانگر پرواز ڪري اڏري پنهنجي درگاه طرف
 هليو ويو.

۵- هڪ ماڻهي هئي جا حج ٿي ويئي ماڻهي رهي
 ڪري ست حج ڪيا ماڻهي فقير صاحب کي حج پڙهندي
 ڏسندي هئي ماڻهي نماز کان فارغ ٿيڻ مهل پنهنجي مرشد
 کي ڏسي هن جي قدم بوسي ڪرڻ لاءِ اڳتي وڌندي هئي
 ته فقير صاحب هن جي نظر کان غائب ٿي ويندو هو.
 جڏهن ماڻهي پنهنجي وطن ڳوٺ موٽي آئي ته درگاه تي
 مرشد جي زيارت، تي آئي ۽ فقير صاحب کي چوڻ لڳي
 ته سائين توهان گهڻا حج ڪيا آهن. فقير صاحب جواب
 ڏنو ته ماڻهي مان ته حج تي ڪونه ويو آهيان پوءِ ماڻهيءَ ٻار
 پتا ڏيئي عرض ڪيو ته مان توهان کي فلائن فلائن جان
 تي ڏنو پوءِ فقير صاحب کڻي ماڻهي جي وات تي هٿ ڏنو
 ته اهو راز نه ڪول.

(بيت)

ڪڏهن مان پئي ڪوٺيو اهو
 ابو ڪڏهن ڪوٺن ٿا مونکي ٻار
 اها ڪل جوڙي آه ڪلتار
 جو ٻڌل مان پنهنجو ابو پاڻ ٿيس

* ڪلام *

ٻولي گردي ٻولي - هر دي اندر هو هو

- ۱- چنگ آهنگ مرتنگي مرلي - بگل بگونه باجر
- تن من اندر تيز ترانے - وره وجودي واچے
- گولي گم ٿي گولي صرف سڪندر هو هو
- ۲- جنهن وقت ساز سرود سنایا آيا اڪيان اندر
- ڪن وچ ڪنڍل مڪا وچ مرلي سوهن مچندا مسندر
- هولي هر دم هولي - مڙهيان مسندر هو هو
- ۳- ري ٿندا دي تيز تسمائي لهج لهج لاڳے
- عشق جلالي جذبا ڪرڪي - جان جگر وچ جاڳے
- چولي عشق دي چولي قلب قلندر هو هو
- ۴- سمجھ ٻڌل ڳالهه ڳجهي ڪر سير سري دا سارا
- عرش ڪرسي تي نساڙا ٿيڙا ماريا نينهن نغارا
- نولي الا الله دي لولي - لون لون اندر هو هو

(ڪافي)

ٺاهڻ ۽ پنڌ عشق جا جيڪي ٻڃن

سر جو سانگو سورھ ستن

۲۔ محبت سنڌي ميدان ۾

عاشق اچي جوشون جلن

وحدت واري سي وات ۾

گوهر آهي گوڏيون کڻن

۳۔ راتمان ڏينھان رندڙا وٺي

جوڳي اوهي نند ڪين ڪن

ڪڪ سوز ۾ سرھ ٿيا

غير سنڊيون ڪوٺيون ڪٽن

۳۔ اڪڙيون سدا خمار سان

نئينھن جي نشي پوٽيون وٺن

پنهنجو وساري پاڻ ڪي

جهاتي پائي جانب جهٽن

۴۔ سچن سنڌي ڪڪ سور ۾

مخمور موھيا ٿا وڌن

مست ”مقيم“ مجاز کون

مانجهي اوهي منھن نہ مٽن

دائما زنده درويش بديل فقير

(۱) سنڌ ۾ صوفي لهر

سنڌڙي سونهاريءَ ۾ هميشه عشق جو جام جاري،
 فقيرن جي ڦلوري ۽ صوفين جي سرداري زور واري
 پي رهي آهي. هيءَ پاڪ زمين درويشن کان نه خالي
 هئي، نه آهي ۽ نه ٿئيءَ جي برڪت سان ڪڏهن
 ٿيندي ٿي. شاعرن جو شهنشاه شاه عبداللطيف عرف
 پٽاڻي گهوت، آتم ڏن اٿاھ جي ڪاڻ سامي، عاشقن جي
 آسمان جي بجلي سچل سرمست، بره جو بازار بيدل،
 ”بيوس فقير بيڪس“ محبت جو مٽ پائي ايسر ۽ سندس
 مخمور شش پائي سڙڻ، اعليٰ روح عنايت رمزن وارو روجل
 هيڪڙائي جو حقدار دلپت، همايون وارو مفتون مولوي صاحب،
 ساڙيءَ وارو درويش رکيل شاه صاحب ۽ اسان جي هن
 ڪتاب جو بزرگ بديل فقير صاحب ۽ ڪئين ٻيا نه
 فقط سنڌڙيءَ جا سرتاج آهن، پر سڄيءَ دنيا جي درويشي
 فقط سنڌڙيءَ جا سرتاج آهن، پر سڄيءَ دنيا جي درويشي
 دل جا سونهارا سردار آهن. ڇا هندو، ڇا مسلمان، رات

گويا ڏينهن، پيا آهن ري تاج راجائن جا ڪهنا ۽ دلڪش
 ڪلام آلاپين. سندن وچ جهڙي ۽ آتمڪ شڪتي ۽ جو
 هر ڪنهن دل تي قبضو آهي، پر ڀمي پانڌيڙا ته انهن روحاني
 بازیگرن جي ان معلوم تار ۾ گرفتار ٿي پئي ۽ جهان تاج
 پيا نچن. گجرانوالا جي گجندڙ شير سوامي رام تيرت
 (جو رام بادشاه جي نالي به مشهور آهي) پنهنجي وصال
 کان ڪجهه منٽ اڳي چيو هو ته ” اي ساڪ الموت “
 جيڪڏهن تنهنجي دل چاهي ته ڀلي ڪٿي وڃ هيءُ بيڪار
 بدن. مونوت جسمن جي ڪمي ڪانهه، مان چندرما جي
 چاندي روپ ڪرڻ، سورج جي سونهري ترورن، ڪسمن
 جي بي نظير وهڪرن، سمندر جي اٿس لهرين ۽ دلپذير
 هيرن ۾ جسي جا زنجير لاهي پيو موجون مائيندس.“
 ساڳئي طرح جيتوڻيڪ مٿين درويشن جي وصال جون
 تاريخون عالم آشڪار آهن ته به انهن کي مئل ڄاڻي چوڪ
 آهي. هو ته دائما زنده آهن. سندس هستي ميسارجي مطلق
 نه ٿي سگهي، جيئن شاه صاحب فرمايو آهي ته:

رڳون ٿيون رباب وچن ويل سڳ ڪنهن

تڏهن هر ڪنهن ويل جتي وڃ، اتي سنڌڙي جي سرندي
 جي به تار تار (رڳ رڳ) انهن الله لوڪن سر مستن جو
 آلاپ پيئي آچاري.

گهٽي ۽ گهٽي ۽ هويا غوغاه، نعرا نينھ وڄايا وي،
 نعرا نينھ وڄايا وي، تہ ہرجا حڪم ھلايا وي. (ٻيل)
 آھي ورنھ ويا کين آھن، پر ڪلامن جي صورت ۾
 خواه موجوده سالڪن ۽ مجذوبن جي مورت ۾ انھن جو
 نور ظھور آھي. اھڙا آستان هن وقت بہ ھندن ماڳين
 آھن، جتي جاتي جھڳڙي کي جاء ڪانھي ۽ جتي
 نفساني چڪتاڻ عدم پيدا آھي. اھڙين ئي پاڪ جاين
 تي اسان جي پراچين سنڌي تھذيب جي حفاظت پيئي
 ٿئي، ھندو مسلم محبت وارو اڳوڻو سلسلو قائم پيو
 ھليو اچي ۽ عربي ۽ سنسڪرت جي اثر کان آزاد
 اوائلي نچ سنڌي ٻولي، سنڌي ڪھاڻيون ۽ سنڌي خيالات
 زندہ پيا رکيا وڃن. اھي عشق جا اوتارا نہ ھجن ها تہ اھا
 جھوني قربانتي ڪھڻي ۽ ريجھ راز واري رھڻي جيڪي
 ڪڏھو ڪو پر ڪڻي پرواز ڪري وڃي ها.

(۲) ٻيل فقير جي ولادت ۽ حسب نسب

سنڌ جي جدا جدا ضلعن ۾ عالم جي اک کان ٻيل ٻيل،
 گوشائتو گذران ڪندڙ، سنڌ جي جھوني تھذيب جا محافظ
 ھميشہ موجود پئي رھيا آھن. شڪارپور کان اٽڪل پنجن
 ميلن ۽ سلطان ڪوٽ اسٽيشن کان اٽڪل ڇھن ميلن جي

سمنامي تي، ٻنهي شهرن جي وچ ۾، چوڻي ته — اخ جي
 ساڃي ڪپ تي، انجنيئري ڏهن ميل وٽ مشهور ته پليءَ
 جي نزديڪ، اهڙي هڪ درگاه آهي، جنهن ۾ فقط ٽي—سور
 ڏينهن اڳي پيل فقير نالي هڪ سفيد ريش ڪنهن سال
 درويش اوائلي (ازلي) آلاپ ڪندي وسريل ورق وري تي
 ياد ڏياريا فقير صاحب جنجي ڄمڻ جو سال ۱۸۶۵ع ڇيو
 وڃي ٿو. سندن پنهنجو چوڻ هو ته جڏهن آخرين لبت اچي
 بس ٿي ۽ جڏهن ريل جي بند ٻڌڻ لاءِ آفيسر زرخيل جي
 سڱ جي اوڀر کان اچي خيما کوڙي ويٺا، تڏهن سندن
 عمر اٽڪل ۱۸ سال کن هئي. کين ماڻهو پيل فقير يا
 عام طرح پيڙو فقير ڪري سڏيندا هئا. سندن ڳوٺ جو
 اصلي نالو آهي بخشي آٽڙ جو ڳوٺ، پر هاڻي ان کي
 ”پيڙي فقير جو ڳوٺ“ سڏيو ويندو آهي. سندن والد
 بزرگوار جو نالو فقير عبدالواسع هو. عام خلق کيس وسيو
 يا واسع فقير ڪري سڏيندي هئي. کيس اولاد جي بڪ
 هوندي هئي، سو ٻيو پيرن فقيرن کي سوال ڪندو هو.
 هڪ دفعي هڪ نه سانگو مست فقير اچي لانگهائو ٿيو،
 جنهن کي هو چنبڙي پيو. سندس دعا سان کيس انهيءَ سال
 اندر ننگر ڄائو، جنهن تي نالو پڻ انهيءَ فقير جي هدايت
 موجب ”پيل“ رکيو ويو.

(۲) فقير صاحب جي ننڍپڻ ۽ جواني

اڄ ننڍو سڀاڻي وڏو، ٻار اچي اٺن ورهين جو ٿيو،
 رواجي طرح ٻار وڏو ٿئي ته مائٽن جي دل جي ڪلي ڪلي
 پر ٻڍل جهڻ وڏو ٿيندو ويو، تهئن مائٽن کي چوراسي
 ويڙهيندي ويئي، ڇو ته اڪري عالم جي اوڏو ٿي نه پي ويو
 ۽ وڏن جي وات واري گهير ۾ ٿي نه ٿي گهڙيو، جنسي
 مستان، واڻن تي وهي ۽ جهنگن ۾ جالي، نه ڪنهن سان
 ٻولي نه چالي، رنگ ڍنگ نرالو ۽ هات چات علحدي ٻنھ
 بانولي ۽ مست، پيءُ ويچارِي پٽ گهريو ته دنوي مال
 ڪٺا ڪري پر هيءُ ڇوڪر ته نرالو هو، ”جڻان جڙيو
 جڪڙو، تڻائين نه پيا.“

”جي لهوارو لوڪ وهي، ته هو آلتو وهي اويارو“

ماڻهو ڇوڻ لڳا ته واسع فقير جي قسمت ۾ ڪي اڱر
 پتر لکيل هئا، جو سڪي سڪي پٽ چاٿس، سو به مور ڳو
 اکين جو سور ثابت ٿيو، انهن ائين ٿي پانيو ته اهڙي پٽ
 کان ته اڻ هوند پلي، نالو ڪٿي رکيائونس ”ڏاڍو“ جو
 صحيح لفظ آهي ڏاڍو يا ڏاڍڙ معنيٰ ڪاٻيڙو (Left handed)
 يعني عام ماڻهن (جي ابتڙهه پڙهڻ لکڻ جي واھ نه
 ڏسي پئس ڍور ڏنس ته ٻين ڳوٺ جي ٻارن سان گڏجي
 وڃي چاره هن به نانهن ڪانه ڪئي، يڪتارو ڪلهي تي
 رکي نڪتو، ڍور پنهنجي وه پيا وڃن ته هيءُ ٻار وري

پنهنجي ٻولي پيو ٻولي. پهريون ڪلام جو هن چيو، سو
هو ” سگهڙو موٽج يار توکي ويٺا ساريون“
(ڏسو صفحہ ۷) آخرين ستون ان جون هن ريت آهن:-

عشق ٻيل کي هو بندڻ لاکون
چو محب ڍڪين منهن عجيب اسانکون
روح رتو آه تن هي توهانکون
دم نه تڄان ڌار، توڏي ٿا نهاريون
سگهڙو موٽج —————

ڳائيندي ڳائيندي وجد ۾ اچي ويو ۽ ڪري پهو. غشي
جي حالت ۾ کيس گهر آنداڻون. عزيز خويش ۽ عام ماڻهو
کيس چريو، سودائي يا جنات جي اثر هيٺ آيل سمجهي
ستيون ڦڪيون ڏيڻ ۽ جهڙون وجهائڻ لڳا، پر هن يار جي
موج ۽ مستي هلندي هلي. عام ماڻهو هائن پهرن ۾ ته هيءُ
مٿن ۾ چيٽ يا گهنگهرون وجهي يڪتارو وڃائي ڳائيندو به
هو ته نچندو به هو. ماڻهن جي انتظاريءَ جي حد نه رهي.
پير فقير پڇڻ، باسون باسڻ ۽ ڪاڍا ڪيڻ لڳا ۽ چوڪر
کي ڪوڍڻ جي هٿان سوين عذاب ملڻ لڳا:

ڪنيس ڪوڍڻ تن طبيب نه گڏيو
ڏيئي ڏنپ ڏڏن، پاڻا ڏيل ڏکوئيو

وقتي ته آگرين ۾ آڪيڙا وجهي زور ڏيئي سندس
ڏوڏن پڇڻ جي ڪوشش ڪندا هئا. جڏهن تڪليف

جي اثر هيٺ جنڙي کلي يا ٻولي يا نڪري وڃي.
 نيمٽ سڀ تدبيرون ناڪامياب ٿيون ۽ فقير صاحب
 پنهنجي مال چارڻ جي ڌنڌي کي لڳو رهيو. ڳئون
 جي چوڪرن سان گڏ ويندو هو پر جهنگ ۾ پهچڻ
 بعد ڍورن کي آسري الله جي ڇڏي ڪنهن گوشائتي
 وٽ هيٺ ويهي پنهنجي روح رهاڻ ۾ مشغول ٿي ويندو
 هو ۽ سج لهڻ بعد جڏهن ٻيا ٻار موٽندا هئا، تڏهن هن
 جي به اک ڪلندي هئي ۽ گهڙي اڳي گهڙي هوءَ اچي
 گهر پيرو ٿيندو هو. مطلب ته سندس شروعاتي زندگي
 مجذوبي مستي جي حالت ۾ گذري. وقتي ته سڄو ڏينهن
 سانت ۽ سن سماند ۾ گذرندو هوس.
 ”لب ببنديو چشم ببنديو گوش ببنديو“

(٣) مرشد جو طالب

اتفاق سان پير پاڳارو ميان علي سرور شاه صاحب
 فقير صاحب جي ڳوٺ ۾ آيسا. مائٽ چوڪري کي
 پير سائين وٽ وٺي ويا، جنهن سندس موج ۽ مستي ڏسي
 ۽ عشق جا دردي آلاپ سڻي، پنهنجي هڪڙي مريد فريد
 فقير کي چيو ته هن کي درگاه تي وٺي وڃ. ان وقت
 پيرائيءَ گديءَ تي پير ميان حزب الله شاه صاحب ويٺل
 هئا. چوڪر کي ڏسندي ئي پريان هڪل ڪري پڇيائون
 ”هيءُ روھڙيءَ وارو بيمل ته نه آندو آئو؟“ فريد ورائيو

”سائين جيئن ڏاڳو، هيءَ اسان جي ڳوٺ جو ماڻهو آهي.“
نالو سندس ٻڌل آهي.“ پير سائين ۽ چيو ته، ”ٿانءَ ته سٺو
آهي، صرف سڻاڻ جي دٻر اٿس.“ پوءِ ته ٻڌل فقير سائين ۽
جو طالب ٿيو ۽ اُن سان موٽڻ بعد صفا سانت ۾ اچي ويو.
چر ڪشي ان ۾ وڃي ويٺو. اتي البت ماڻهن جو خيال بدليو
۽ سمجهڻ لڳا ته چوڪر مرد مولوي جو آهي ۽ منجهس
مڙيو ٿي ڪا مڙيا آهي.

(۵) فقير صاحب جي شادي ۽ اولاد

وقت گذرندو ويو. فقير صاحب اچي ۲۶-۲۷ ورهين
جو ٿيو. سندس حالت هن وقت ٽريل هئي. سندس پيءُ
مٿس شاديءَ جو زور رکيو، پر جڏهن مرشد کان امر
ڪرايائونس، تڏهن مس مس وڃي قبول ڪيائين. شاديءَ
بعد پڻ گهر کي ويجهو نه، ويندو هو. مائٽ وٺي ويس
مرشد وٽ، جنهن کي چيائين، ”سائين، جو نور هتي
پنهنجي قلب ۾ ٿو نظر اچي، سو ساڳيو هن طرف به ٿو
پسڻ، پوءِ گستاخي ڪن ڪريان؟“ پير صاحب جن کيس
ضروري هدايتون ڏيئي گهر واپس ورايو. ان ريت سندس
سنساري زندگي شروع ٿي. کيس جملي ٽي پٽ ۽ ٻه
ڌيائون ڄايون. سندس وڏو فرزند ميان عبدالڪريم صاحب
اُن وقت گادي نشين هو. وچون فرزند ميان محمد مقيم صاحب
مسمانيءَ ۾ هو. سندس يادگيريءَ ۾ هاليشان مقبرو

گهٽ ۾ درگاه جي حاطي اندر ٺهيل آهي. سندس ڪلام ۾
 ”مست مقيم“ جي تخلص هون جهجهو موجود آهي. ٽيون
 فرزند ننڍو ميان عبدالڪريم صاحب پنهنجي فقيري حال ۾
 مست گذاريندو هو. جو هينئر گادي نشين آهي.

(۶) فقير صاحب جي آخرين زندگي

فقير صاحب جي آخرين زندگي مڪمل سالڪي
 جي حالت ۾ گذري. گهڻو وقت پنهنجي روح رهاڻ
 ۽ من جي موج ۾ گذاريندو هو. جن ويئي عمر وڌندي،
 ٽيئن قلب به قادر ڏانهن وڌيڪ ۽ وڌيڪ لڙندو ويو
 سرير به ڏلو ٿيندو ويو، تان جو اکين جي ظاهري روشني
 به موڪلاڻي ويئي، پر جنون انسان جسي جا زنجير
 لاهي پاڻ کي پنهنجي اصلوڪي ۽ نچ صورت ۾ پسيو
 آهي، تنهن کي جسماني دڪ ڇا ڪري سگهندا؟
 وچين فرزند ”مست مقيم“ جي چولي مٿان کانپوءِ سندس
 ظاهري حياتي ۾ البت وڌيڪ تبديل اچي ويئي سائين
 محمد مقيم نه فقط سندن فرزند هو، پر سندن راز محرم دل جو
 دوست هو. صحبت جو سائين ۽ محبتي مڙس هو. سندس
 ڪلمڪ نوراني چهر و اچ به اکين اڳيان پيو ڦري، اهڙي محبوب
 جي وصال جو اثر سندس والد بزرگ تي ڪيئن نه ٿيندو؟
 فقير صاحب جن جيئن پوءِ ٿيڻ ويا گوشه نشيني

اختيار ڪندا، تـانـجـو نيٺ سندن دنيوي زندگيءَ جو ماڻ
 به اچي اڀريو ۽ وسيت (خميس) ڏينهن ۱۲ آڪٽوبر ۱۹۳۹ع
 مطابق ۲۷ شعبان ۱۳۵۸ھ هنن هيءَ ظاهري زندگي مٽائي
 وڃي ابدي ۽ دائمي زندگيءَ ۾ واسو ڪيو. مشهور اجد
 جي حساب موجب سندن وصال جي تاريخ هيٺينءَ ست سان
 تعلق رکي ٿي:—

”طالب الموليٰ فقير صاحب تارڪ الدنيا“

اها ست سندن چولي مٿاڻي جو سال ٿي پڌاري.

(۷) فقير صاحب جو مذهب ۽ طريقو

درويش فقير سائينءَ جو ظاهري مذهب مسلمانِي ۽
 طريقو قادري هو پر پنهنجي دل جو مذهب پاڻ هن ريت
 بيان ڪيو اٿن:— (ڏسو صفح ۱۵۴)

عشق وارن جا پنڌ پراهون، اوري دين ايمان

نه مٿن سني نه مٿن شيعا، نه مٿن مسلمان

عشق اسان دا ڪعبه قبله، عشق دا عالي شان

—ليل فقير مرد موليٰ جو حقيقي عاشق هو، جنهن

”نينهن جا ذاتي نڪتا، پڙهيا هئا، جنهنڪي“ عشق ڏيکاري

هئا نور تجل، (ڏسو صفح ۱۲ ڪافي نمبر ۱۹) اهڙن عاشقن جو

مذهب آهي ”وحدت“ ۽ هو هميشه ”وحدت جي وادي ۾ غرق“

رهنتا. هنن جي لاءِ هندو مسلم هڪ آهي، جيئن فقير سائين

فرمايو آهي ته:-

هندو مومن هڪ ڏٺوسي،

ڪو نءِ ڪو تن ۾ فرق

ئونءِ لڳي تان لعل ٿيا

وحدت سندو ورايائون ورق (صفحہ ۵۹)

عاشق سمجھن ٿا ته هيءَ دنيوي زندگي، جنهن سان

هي دنيا جا مذهب لاڳو آهن، سا روح جي سموري زندگي

نه آهي پر هڪ جزو جنهن ۾ اسان آهيون فقط جهت جالڻ

وارا جو ڪهڙا (صفحہ ۶۶)،

تنهنڪري انهيءَ ڪل زندگيءَ سان جو مذهب لاڳو آهي

سو به انهن دنيوي مذهبن کان متاثر آهي. انهيءَ جاودانيءَ

زندگيءَ ڏانهن اشارو ڪندي فقير سائينءَ فرمايو آهي ته:

سج چنڊ نه هو ڪتيان تاري

اسان انهيءَ کون به اڳي اڳي (صفحہ ۶۶، ڪافي ۱۰۳)

يعني اسان جي زندگيءَ جو آغاز ۽ انجام جو اٿو

مٿو ٿي ڪونهي. ٻي ڳالهه جيڪا درويش بتائي ٿو سا

اها ته ”سڀ صورت ۾ يار سمايو“ يعني هرڪا صورت

انهيءَ مٺي محبوب جي ظاهري صورت آهي.

(ڏسو ڪافي نمبر ۲۸، صفحہ ۱۸، جنهن ۾ چيل آهي ته

وہ دلبر ڪر سينگار آيا - هر صورت دي وچ يار آيا

ٽين ڳالهه جا صفحہ ۱۷ تي ڪافي نمبر ۲۷ ۾ ڄاڻيل

آهي سا اها ته ۽

پنهنجو ڳولي ڏس ٿون پاڻ
آدم ڪئن ڪوڏائين ٿون
رنگ الهي آهين ٿون

مطلب ته سڀ صورتون يار جون، تون به صورت
يار جي ۽ تنهنجي زندگي بي انتها، اها آهي وحدانيت،
جنهن موجب ”هئو به هڪ“ آهي به هڪ ۽ هوندو به
هڪ، ٻي سڀ ڳالهه فقط نظري رهي آهي فقير صاحب جن
هڪ هنڌ صاف چيو آهي ته

آهي دلسر مان ناهيان؟ ٻولي اها يار ٿو ٻولي (صفحہ ۸)

اهو هو فقير صاحب جن جو دل وارو مذهب، پر ياد
رکن گهرجي ته هو صرف پنهنجي حال تي هلي آسمان ۾ نه
آڏامندا آهن، ليڪن ڌرتيءَ تي گذاري مذهب جا دنيوي قاعدا
قانون (شريعت) به نظر ۾ رکندا آهن، ڇاڪاڻ ته سندن واسطو
ڪو صرف پاڻسان نه ڪونه هو پر ڪيترن پالڻيٽرن جي هنن
پرداخت پي ڪئي ۽ ڪيترن ماڻهن کي دڳ لائي هنن رهبري
ٿي ڪئي. رهبر ڪڏهن به آسمان تان بهي هيٺ لهي ماڻهن
کي هدايت ڪري نه سگهندو. هنکي ته هيٺ لهي ماڻهن
جي وچ ۾ بهي کين راه ٿي هلائڻو آهي. انهيءَ خيال کان
فقير صاحب جو به شاه صاحب جيان اهو خيال هو ته شريعتي
قانون انسان کي ادا ڪرڻا آهن.

فقير صاحب جن جي پاڪ پيغامبر صاحب (صلم) سان
 نهايت اعليٰ درجي جي محبت هئي. رسول الله صلم جي
 ياد ۾ نهايت مٿا ۽ عقيدت سان ڀريل بيت- چها اٿن (ڏسو
 صفح ۱۱۱ کان ۱۲۱ تائين ۽ ٻين هنڌ) انهيءَ کان سواءِ
 ٻين مذهبي اصحابن ۽ سڳورن لاءِ به عزت هئڻ جيئن ته
 صفح ۱۲۸ تي ڇپيل آهي ته

اول نانءُ الله جو آهي ڪل کان قرارو
 خاصو دوست خدا جو آهي مرسل موچارو
 چئن ڀارن جو چتر مونکي لنؤلؤ ۾ لاڙو

حسن مير حسين تان مان سر گهوريان سارو.....

جي هنڌ فقير سائين چوي ٿو ته

ڀيل آڪي احمد من

رب تي ايمان آه (صفح ۱۱۲)

ايمان هڪ سچي رب تي ۽ من ۾ محبت مرسل جي-
 اهو آهي پاڪ پيغام ڪلمي پاڪ جو. هي هنڌ صفح ۱۱۳
 تي ڇپيل آهي ته-

آهي اسان نون خوف نه ڪوئي

پڙهيو سي ڪلمو ويو ڪفر سڀوئي

محمد ضامن آهي سيد س-وئي

مرئاج ئي سمايو .....

هندن کي سندن ڌرم پٽاندر هدايتون ڏيندا هئا. ٻاهرين
 ڀر جي پردي جي آڏو به نه ايندا هئا.

قرآن شريف جي به چڱي واقفيت هئڻ ۽ ڪلام ربي اهڙو ته سڀني ۾ سمايل هئڻ، جو ڪوترن هنڌ ڪلامن ۾ ان ڏانهن اشارا ڪيا اٿن، جيئن ته

(۱) ”ڪن فيڪون“ جي ڪل ۾ — (صفح ب)

(۲) ”آلانسان سري“ چيائين — (” ۱۶)

(۳) ”ونڪن اقرب“ آپ الائي — (” ۱۷)

سندن فقيري طريقو قادري سلسلہ راشدي هو. سندن

مرشد پير ميان حزب الله شاه جي درگاه قادريه طريقي جي

هڪ زبردست درگاه آهي. روحاني عمل ۽ روحاني عبادت

جي نمونن جي مدنظر متشرع صوفين جا ۴ طريقا ڇپيل آهن.

[۱] نقشبنديه - ذڪر خفي - قلبي ذڪر [آواز بلند]

[۲] قادريه - ذڪر جلي - زبان سان ذڪر ۽ قلب ۽ زبان

ٻنهي کي هڪ بڻائي ذات حق ۾ محو ٿيڻ.

[۳] سهر ورديه - بلند آواز سان ذڪر. راڳ ۽ ساز تي ذڪر

ڪري ذات حق ۾ محو ٿيڻ.

[۴] چشته - ذڪر خفي ۽ ذڪر جلي سان گڏ راڳ ۽ ساز

تي بهي لڳڻ، ڦٽڪڻ ۽ ٺڄڻ وغيره.

پر فقير صاحب جن جي ڪلام ۽ رهڻي ۽ ڪهڻي ۽

مان ظاهر هو ته سندن طريقو ظاهري جيتوڻيڪ قادريه

هو ته به حقيقتاً سڀني طريقن جي مٺي ملاوت هو. ساڳي

ريٽ جيتوڻيڪ شاه صاحب جن جو ظاهر طريقو سهر ورديه

هو ته به پنهنجن بيتن ۾ سڀني طريقن کي اهميت ڏني اٿن.
جيئن ته هڪ هند ڇيو اٿن ته

خلوت ڪر خفي ۽ سين، ٿي ۽ نفي ۾ نابود
پا

جلي ساڻ زبان کي چاريئي پهر چور
جسي ۾ جبار جو خفي خيمو کوڙه
مطالب ته درويشن جي دل اندر هڪ اکر الف جو
سمائل هوندو آهي ۽ سندن ساري باطني هستي انهيءَ نوراني
نور سان منور هوندي آهي پر انهيءَ هوندي به عام کي
هدايت ڪندا آهن ته

جي پاڻن جو ڳي ٿيان ته پر ڪلمي جي پار
پنجن سان پورو رهي، آيا ٿيهر م ٿار .....

يعني پنهنجي شريعت پاڻ تي پورا رهي، انهيءَ
مضبوط بنياد تي حق جي اڏاوت ٻڌو.
فقير صاحب جي زندگي سالڪي ۽ مستيءَ جي
حيرت انگيز ملاوت هئي.

(۸) فقير صاحب جي صورت ۽ سيرت

فقير صاحب جن جو جنهن هڪواريءَ ديدار ڪيو
هوندو، سو ئي بخوبي سندن صورت ۽ سيرت جو اندازو
لڳائي سگهندو. سندن شڪل شبيهه ۾ چمق جي
ڪشمش هئي. پيشانيءَ تي نوراني نور پيو بکندو هوندو.
سندن تصوير جنسي هون ڪتاب جي مسند ۾ ڏجي.

ٿي. پهر البت وريل هئڻ، جنهن ڪري خاص قسم جو وڏو بوت سندن پائڻ لاءِ ٺهرايو ويندو هو. بدن ۾ البت ڀريل هوندا هئا. سندن سونهاري مٿ جيٽري ڇڏيل هوندي هئي ۽ مڇن کي سنت جي اختيار رکيو هئائون. منهن جو خط اصل نه وٺائيندا هئا. مٿي جا وار مڙهو ٿي هڪا هوندا هئڻ. سندن پوشاڪ به نهايت سادي هوندي هئي. سر تي ٽوپ، پيرن ۾ خاص قسم جو بوت، بدن تي ڪارو يا اڇو ڊگهو چولو يا وقتي صوفين واري ڊگهي الفڻي. گرم منڍ ۾ هڪي ننڍڙي سٿڻ ۽ لسو چولو. سندن ڪاٿو به بلڪل سادو هو. جوئر جي ماني ۽ ساڻي پالڪ جي ساڳ، لسي ۽ پٽ سان دل هئڻ. گهڻو ڪري ڪاٺ يا ٺڪر جي ٿيون ۾ کائيندا پيئندا هئا. سمهڻ لاءِ سادي رلي ۽ تمام مختصر هٿ ۽ رهڻ لاءِ ڪڪائين جهوپڙي وڌيڪ وڻندي هئڻ. بستري مٿان وقتي ٽنڊو وڇائي سمهندا هئا. بعضي ته سارو ڏينهن سـ والهن ۽ محبتن سان رهائيون ڪندي گذرندو هون ۽ ڪاٿو پوتو به ياد نه رهندو هون. سادگي جي ته جنسي مورت هئا. نڪا شيخ، مشائخي نڪا پيري بزرگي ۽ نڪو وري ڪو ٺاٺ ۽ ڊڄمبر، سادي رهڻي، قربائتي ڪهڻي. ٿلهو ڪاٺ، ٿلهو هٿيائڻ ۽ ٿلهو بي ٽڙڪ ڳالهائڻ.

رواجي گرهستين جيان پنهنجي عال اولاد سان گڏ گذاريندي روحاني رمنه هٿ ڪندا رهيا. تنهن جو حد ٿي وڃي لا حد کي پهتا. گهر ۾ ماني تيار ٿئي ته اول سھمان کائين، پوءِ پاڻ هٿ لائين. سندن زندگي جي هر وقت ۾ يا ان کانپوءِ ويندي اڄ تائين سندن درگاه تي ننگر جاري آهي، يعني عام مهمانن کي سڏ ڪري ماني ڏني ويندي آهي، پوءِ کائيندڙ پنج هجن خواه پنجاهه ڪو به سيد، فقير يا منگتو وڌائڻ خالي نه ويندو هو. وٺندا خواه ڏيندا وات الله جي هٿا. سوين هندو مسلمان سندن معتقد، مريد يا طالب آهن. هندن لاءِ سندن درگاه تي هڪ خاص مسافر خانو ٺهيل آهي، جتي آڪھ سميت اچي رهڻ جي به سهوليت موجود آهي. سندن ڪلامن ۾ صاف چيل آهي ته ”هندو مومن هڪ ڏٺو سڀن، ڪو نه ڪو تن ۾ فرق.“ فقير صاحب جنجي گفتار ۾ خاص قسم جو میناج هوندو هو ۽ طبيعت نهايت صاح پسند هئڻ. درويشي ڪلامن سان گهڻي دل هوندي هئڻ. ڪلاڪن جا ڪلاڪ ويٺا پڪتاري ۽ دلي تي دردي آلاپ ٻڌندا هئا. سندن فقيرن جي ٿولي رندي ڪلامن جي درديلي آواز کان مشهور آهي. وصال وقت وڏي فرزند کي حڪم ڪيائون ته ”ننگر قائم رکجو، ڏئي ۽ لالچ کان پري پڄڻجو ۽ هڪ ئي نظر سان مخلوق کي ڏسجو ته رب اوهان تي راضي ٿيندو

۽ ٻنهي جهانن ۾ اوهان جو جس ٿيندو.“
مطلب ته فقير صاحب جن جي هات چلت نهايت
اعليٰ پيمانہ جي هئي. جهڙي هئڻ صورت صبحاني، تهڙي
هئڻ سيرت نوراني.

(۹) فقير صاحب جو ڪلام

فقير صاحب جو ڪلام سهڻو، دلچسپ، دلڪش ۽
حقيقي اشارن سان ڀريل آهي. ڪيترو معذوبي حالت
۾ چيل ڀاڱو ميسر ٿي نه سگهيو آهي. هت آيل ڪلام
هن ڪتاب ۾ ڏنل آهي، جنهن ۾ ڪافيون، دوهيڙا،
ست راتيون، ٽيهه راتيون، لوليون ۽ جوڳين بابت بيت
آيل آهن. انهن جدا جدا ڪلامن ۾ سورٺ، سسئي پنهنون،
عمر مارئي ۽ هير رانجهوه جي الفت ڏانهن هنڌين ماڳين
اشارا ڪيل آهن. قالو بلي جي قبول ڏانهن وري وري
پڙهندڙن جو تيان چڪايل آهي ۽ الستي انجام انسان
کي ياد ڏياريل آهي. ڪيترن هنڌن تي منصوري منزل جو
نعرو پڻ هنييل آهي.

ٻولي جا ڪم آيل آهي سا آهي سنڌي، سرائڪي،
پنجابي ۽ وقتي عربي. سنڌي ۽ سرائڪي ٻولين جو
اثر سنڌ ۾ گهڻو مڃايل آهي جو اتي نازيوال ماڻهو گهڻا
آهن، جن جي ٻولي سنڌ ۾ گهڻو ٿڌو ملي ويئي آهي.

پنجابي به گڏجي مسجي ويئي آهي، ڇاڪاڻ ته اتر سنڌ،
پنجاب ۽ بلوچستان هڪ ٻئي سان لڳل آهن ۽ هڪ ٻي جا
دنڪڻي آهن. ڪلام ۾ عربي لفظ به ڪم آيل آهن، جي پاڪ
قرآن شريف مان چوڻيون آهن ۽ بلڪل موزون نموني وڌل
آهن. اهي آيتون ڏيکارين ٿيون ته اڪري علم نه پڙهندي به
فقير درويش ڪل علم اڃا مالڪ آهن.

فقير صاحب جو ڪلام فرقي يا مذهبي دائري کان مٿي
غير محدود ۽ لا ڪوفي آهي. سامي، رام، هولي ۽ جڻيا وغيره
هنڌڪا لفظ به عام جام ڪم آيل آهن. جيئن ته :-

[۱] فاتي نواها جيڪي نينهن جي

آه، سڌ ٻيل تسن کي سڄي

سنگت تن سامين سنڌي

پنڌڙا ڪري پل پل پڇاهه. (صفحہ ۱)

[۲] راتمان ڏينهان روح پنهنجي ۾ ويٺا رام ريجهائڻ ٿا.

(صفحہ ۳)

[۳] ڪاڻي گل جڻيا صنعان ڏنر،

ڪاڻي يوسف مصر بازار آيا (صفحہ ۱۹)

[۴] ائڻي بهر اندر ۾، هنڌڙي منجهه هوي (صفحہ ۱۱۰)

[۵] ننڊ نه ڪن، ويا پنهنجو رام ريجهايون (صفحہ ۴۹)

[۶] ورتيا پانپڻ سڀ ٿي گهرايان،

پڇيان پوڻي ٿا (صفحہ ۱۱۹)

هندو مومن هڪ ڏٺو سين، ڪو نه ڪو تنهن ۾ فرق
(صفحہ ۵۹)

پا

هندو مومن هڪڙو، ناهي ويري نڪو وير [صفحہ ۷۴]
انهن ڪلامن مان ظاهر آهي ته جڏهن فقير حجاب
جا پٿر ڏاڍاڙي شريعت جي راه قطع ڪري، مذهب
جي محدود مڪان منجهان نڪري، طريقت طئي ڪري،
حقيقت پروڙي، معرفت جي ميدان ۾ پير پساڻي تو
ڏهن سندس:-

نڪو ڪم ڪفار سين، نڪا مسلمانن من
نڪا دل دوزخ سان، نڪي بهشت گهرن
سڏائين ائين چون ته ٻرين ڪجو پانهنجو (شاه)
خود بديل سائينءَ پاڻ به چو آهي ته:-

عشق وارن جا پسند پرائهون، اوري دين ايسمان
نه مٿن سڀي نه مٿن شيعا، نه مٿن مسلمان .... (صفحہ ۱۵۴)
اهڙيءَ منزل تي سڀ مذهب هن جا آهن ۽ هو سڀني
مذهبن جو آهي. دوزخ ۽ بهشت جي درويشن کي رٿي
جيتري به چنتا ڪانهي انهيءَ منزل تي ڏوه ثواب کان به
آجو آهي. جيئن ته:-

پڙهي بره هندو هڪ باب ڏٺو
تنهن ۾ ڏوه نڪو ڪو ثواب ڏنم (صفحہ ۲)

اهڙي منزل تي هو ملائڪن جي درجي لاءِ به پرواهه نه ٿو رکي، ڇاڪاڻ ته هن آهو لعل لوچي لڏو آهي جنهن لاءِ خود ملائڪه پڻيا ٿڙڙن. دنيا کي پئي ڏيئي، ننڊ آرام ڦٽائي، عيش عشرت ٿو کٽا ڪري، ساري عمر صبحان جي ٺٺو ۾ لين رهي، هو انهيءَ پد تي پهچي ٿو، جتي ملائڪن کي اک کڻي نهارڻ جي به مجال ڪانهي. جيئن ته:-
جن ملائڪن جي جاءِ نه جاتي

پير آئي نيمڻي پاڻ ٿا (صفحہ ۳)

پين بيتن ۾ وري فقير صاحب جن فقيريءَ جا ڏک ڏيکاري حق جي طالبن کي اشارو ٿا ڪن ته جيستائين پاڻ پاڻ سان ڪٺو ۽ وسيلو وجود ۾ موجود رکبا، تيستائين الله تعاليٰ وٽ اگهائڻ محال آهي، جيستائين پنهنجي بود کي نابود ڪري، نانهن ڪلهي تي رکي، ٿڙ سسيءَ کان ڌار نه ڪبو ۽ ڀرت منجهاران ڀريم جو پيالو نوشيڃان ڪري، وحدت واريءَ واٽ تي پير رکي، ڪنڌ ڪاٽي نه ڌريو، تيستائين جانب جو جمال ماڻڻ محال آهي. ”سر صدقي ڪم“ ۽ ”سر گهور“ لفظ ڪلام ۾ عام جام ڪم آيل آهن جيئن ته:-

سڄ ڀيل سر گهور ٿيون، بت پيچي ڪر پور تون
مرد نا منهن موڙ تون، سر صدق سو وار ٿيا (صفحہ ۶)

پا

سرد ئي منصور جيان، ڪٿي روح رم-زن ۾ رچاء
لاهي مانگا ماء جا، سوريءَ تي ڪٿي سر نسواڻ
(صفحہ ۱)

پا

وحدت واريءَ واٽ تي، پٽ مام ۾ مانجهي مري
سو لڳن صدقو ڪري، هيءُ سر ڪٿي گهوري گهماء
(صفحہ ۱)

پا

ٻيل سر هيءُ سوريءَ سٽجي، پوئتي پير نا هٽجي
ڏيئي سر هيءُ سر ڪٽجي، رهي پوءِ فيض رحمانِي.
(صفحہ ۱۷)

رواجي طرح دقيوي دل کي جيڪي دک ٿا لڳن
سي درويشن لاءِ سڪه آهن، جنهن موت کان دنيوي
انسان ڏڪن ٿا، سو موت هن جي لاءِ مشاهدو آهي.
جنهن سوريءَ کان رواجي ماڻهوءَ جو ساء قبض ٿي وڃي.
سا درويشن لاءِ ڦلن چانقين سيج آهي، جنهن تي پير
وڪي هو سهاڳ ماڻهن ٿا، هو وڏي شوق ۽ شتابي سان
اوچي ڳاٽ اجل سالهون ٻوڙندا آهن ٿا، قربانيءَ جو
ڏينهن انهن لاءِ عيد جو ڏينهن آهي، جيئن فقير صاحب
جن چيو آهي ته:
آڏيءَ عيد انهن جي آهي.

جيڪي ڪوپا ڪنڌ ڪهائڻ ٿا. [صفحہ ۴]

جئن شاھ صاحب ٿو چوي تہ

ڪوڙين ڪاٻائون تنهنجيون لکين لک هزار

جيءُ سڳ ڪنهن جيءُ سمن درسن ڌارون ڌار

تئن فقير صاحب بہ هر صورت دي وچ دلبر جو سينگار ٿو
پسي جئن تہ:-

واھ، دلبر ڪر سينگار آيا، هر صورت دي وچ يار آيا.
(صفحہ ۱۸)

هيءُ ڪلام سڄو پڙهڻ وڌان آهي. ان ۾ ڏيکاريل
آهي تہ ڪئن هڪ صاحب سھمين صورتن اندر سمايل آهي.
تہ فقط ايترو بہ آهي ئي سڳ ڪجهہ پاڻ، ٻيو ڪجهہ جيڪي
بہ نظري رهيو آهي سو سڀ ان جي ئسي صورت آهي.
تنهنڪري فقير سائين هدايت ٿو ڪري تہ:-

پنهنجو ڳولي ڏس تـون پاڻ، آدم ڪئن سڏائين تون
آدم ڪئن سـ سڏائين تون، رنگ الهي آھين تـون.
(صفحہ ۱۷)

پي هند چيو اٿن تہ:-

جي سڃاڻين پاڻ کي، ساڳيو ان سلطان تون

عبد جو اولو ڪري آئين ٿي انسان تون،

(صفحہ ۲۷)

ونگ الاهي بہ آھو، جو اصلي، عهدي ۽ لا زوال

آهي. ڪڏهن اهو رنگ شروع ٿيو؟

فقير صاحب چوي ٿو ته:-

سج چند نه هو ڪتھان تاري، اسان ان کان به اڳي اڳي
پر شاه صاحب جوان فقير مائين بس. انهيءَ خيال جو
آهي ته مٿي ڄاڻايل ڳالهيون انهن لاءِ آهن، جي ناقصائيءَ
کان ننگل آهن. عام سنساري ماڻهن کي هنڌين ماڳين هدايت
ڪيل آهي ته محنت ڪريو ۽ وڪر وهايو. جئن ته:-

سامي سير ڪرڻ ڪئن آئين، آئين نون نه ڪمائين تون.

۱. جهڙو آئين تهڙو ويندين، موڳا من نه. منائين تون.

۲. ڪر ڪمائي يار پنهنجي جي، ويٺو وڪر وڃائين تون.

۳. عشق پيدا ٿي اوکو اٿانگو، سوريءَ سر نواڻين تون.

پر انهيءَ روحاني راهه ۾ ڪاميابيءَ جي ڪنجي آهي

”لڪ“. ”جي پانمين پرين“ مڙان ته سڪ چورانڪي لات

نهائين جيان پاڻ کي ڏيکون پيو ڏيڪ، جئن ٻاهر ٻاڦ نه

نڪري. سدا انهيءَ يار جي تار ۾ سڄو رهي آند ۾ گذار

گونگي جيان ڳڙ ڪاڻي مشڪ، پر ڪشڪ نه. سچ پچ نه

۾ دفعو جن دري ۾ مون دمدار ڪيو آهي، تنجي اڳيان

اهو نوراني نقش رات ڏينهن پيو ڦري. جن قلب اندر ڪعبو

ڏٺو آهي، جي سپرين جي ستمڪ دائما جهڙ لائي محبت ۾

۾ ٿا گذارين، جئن هيٺون ڪلام ۾ صاف ظاهر آهي:-

عاشق محبت ۾ مخمور ٻئي کي ڪين سڻائڻ سور
۱. لڳڙو جنکي نينهن نرالو، پر پيمائون ڀرت پمالو،
هڪ چڪي ۾ چور.

۲. الف اندر ۾ ڪين آڃارو، اڀريو سچ حقيقت وارو،
ٿيا نسورو نـور.

۳. قلبه ڪعبو جنجواهي، ٻئي در ويندا ڪهڙي ڪاهي،
ڪن ٿا هر دم حج حضور.

۴. يار ٻيل کي رمز ڏلائي، رهبر مرشد راه ٻڌائي،
ٿيو راضي رب غفور.

انهيءَ حق جي پيچري تي ٻي ضروري ڳالهه آهي
”مڻ ٿان اڳي مرڻ“، ڇاڪاڻ ته ”جيئي مر جاوڻ“

ڪانسواءِ من جون مرادون ٻجهن مشڪل آهن. ڪيترا به
دفتر آڻائي ڪاغذ ڪارڻ ڪري ته به ”پاڻان ٿوه چڙهن،

جڏهن ورق واري وٺرا.“ پر جيستائين هڪ ”آيت آپ و جاوڻ دي“
مطالع نه ڪندو، تيسين کيس روشني ملڻ مشڪل آهي.

انهيءَ بنسبت فقير صاحب جن جون ٿا ته:-

هڪ رمز جيئي مر جاوڻ دي
سماهي حاجت هنر هلاوڻ دي.

۱. شاه منصور سر سوري ٻولي، رمز انهي اها ڳالهه چولي
لنو لنو دي وچ ڏنڙي لولي، انالحق الاوڻ دي.

۲. پڙه پڙه عام ڪيا فاضل هووين، مرڻ ڪنون اڳي مول نه مووين.

جهڙا هووين تهڙا هووين، پڙه آيت آپ وچاڻ دي.
 ۳. بدل نفي اثبات ڪر ڄاڻين، وچ اپناڻي آپ نه آڻين
 ساري ذات صفات سڃاڻين، احدئون عبد چپاڻ دي.
 جيڪڏهن اهڙيءَ طرح هڪ لکي ليهو پاڻي ۽ ٻيو
 پاڻ وڃائي، ته دنيا جا حرص حواس انسان تي غالب پئجي
 نه سگهندا ۽ سندس من اندر آها موج جاڳندي، جنهن جي
 اڳيان نفساني خواهشون کيس اڳريون پيمئون لڳنديون. جنهن
 فقير صاحب جن چيو آهي ته :-

هن پيئي ڪيڙاندي ٻولي، مٿن هان رائجهو دي گولي
 ڏني عشق مٽڙي لولي، نشو نينهن ڏايو لايو.

[صفحہ ۴۷]

هي هنڌ عمر ماروڻي جي پردي ۾ پڻ چيو اٿن ته:

هن هسيون هن هار، عمر مونکي ڪين سڃاڻا

دم دم ياد پون ٿا اباڻا. [صفحہ ۹۹]

سڄو ڪلام پڙهڻ وٽان آهي. ڏيکاريل آهي ته ڪنهن

نه ماروڻي ۽ روپي عاشق پنهنجي ابدي الفت تان سڀ دنيوي

سڪ قربان ٿو ڪري. جنهن ماروڻي عمر جي بنگلن ۽ باغن

باقتن ۽ بخلمان، عطرن ۽ عنبرن کي خسيس ڄاڻي، اباڻاپونا

۽ پٿر، ڪٿا ۽ لويون وڌيڪ پسند ٿي ڪري، عمر جي ڦاڻ

ڇانئين سڄ تي سمهن جي بدران خشڪ ڌرتيءَ تي سمهي

ٿي ۽ ٻوڙ پلاون سان ڏيڍ ڀرڻ جي بدران تنکي تسيا ڏيئي
آفت ۾ آسود ٿيڻ هڪ خوش نصيبي ٿي سمجهي، تنهن
درويش پڻ دنيا جي سوادن ۽ مزن کي ٿو کٽا ڪري ڦٽي
ٿو ڪري ۽ عشق جون جهيڙا جنيون ۽ طعانا تهمت چمي
سر تي چاڻهي ٿو، جيئن فقير صاحب چيو آهي ته:-

عشق وڃايو حجاب، ڦٽ ڦڪڙي آه ڏاج منهنجو،
آيا نينهن نواب، طعن تهمت آه لاڳ منهنجو،
بره وارن جو آه باب، سرتيون سور سهاڳ منهنجو.

(صفحہ ۴)

اٺين سور سنڌي هو پاڻ مطلق ميساري ٿو چڏي ۽
اندر ٻاهر، پاڻ ۾ ۽ ٻين ۾ دلبر ٿي دابر ٿو ڏسي ۽ محسوس
ٿو ڪري ته ڏسندڙ ۽ ڏنل هڪ ئي چيز آهي يعني:-
ساهڙ سان سهڻي، سائر پڻ سوئي، (شاه)

فقير سائين ٿو چوي:-

آهي دلبر مان ناهيان، ٻولي اها يار ٿو ٻولي.

يعني جيئن سامي ٿو چو ته:-

ٿي ذات سڃاڻي ذات کي.

شاه صاحب جي ٻين وانگر ٻيل سائين جي ڪلام ۾

پڻ تجنيس خطي (Alliteration) جام آهي. جيئن هيٺيان

لفظ ڏيکارين ٿا:-

آگو اعتباري - ٺاه وڏي ٺاهي - ٻڌڻ ٻڌايان - قسب
ڪعبو - ذوق ظهور - السٽي انجام - ڪجهون ڦهري لاکيڻي
لوڻي وغيره.

ستون به گهڻو ڪري انرٽ آهن؛ جنهن ته:-

پٽ پهريندس ڪينڪي
سرڙو ڏٺائون سچ ۾
ساعت پيائين سال
سارو چارن مال
جيئن آه جنجال

پهري پٽ پکي مان، سونهن ڀريو سرور
پڻ مام ۾ مانجهي مري.

سسئيءَ جي ڏاکڻي جي ٽيهن ڏينهن (صفحہ ۱۳۴-
۱۴۲)، عشق جي بيتن (صفحہ ۱۴۳ کان ۱۴۸) ۽ جوگين
بابت ڏوهين (صفحہ ۱۲۲-۱۲۵) وغيره تجنيس خطي تمام
سهڻي نموني پيمڻي نظري ۽ ڏيکاري ٿي ته ڪيڏو اٿاء علم
جو مالڪ هو فقير بڻيل سائين. لفظ به اچوڪن شاعرن جيان
ڏٺيل نه آهن پر بلڪل پورا ۽ معنيٰ دار. اهڙو ڪو بيت يا
اهڙي ڪا ڪافي وغيره مشڪل ٿيندي؛ جنهن ۾ تجنيس
حرفي نهايت نزاکت ۽ خوبئيءَ سان استعمال ڪيل نه
هجي. بڻيل سائينءَ جي ڪلامن جو پورو پورو مڙو وڻڻو
هجي ته بڪتارو کڻي ويهي آلاپجن ته رڳ رڳ رقص ۾

اچي ويندي ۽ اندر وارو ٻيو اچلون ڏيندو.
 جيتوڻيڪ فقير صاحب جن اڪري علم نه پرايو هو، ته به
 سندن ڪلام مان ظاهر آهي ته کين پاڪ قرآن شريف جي
 واقفيت ڪافي هئي ۽ سورث، پيچل، عمرمارئي، سهڻي ميهار
 وغيره واقع جيڪي شاه صاحب ۽ ٻين شاعرن پنهنجي شعر
 ۾ قلمبند ڪيا آهن، تنجي پڻ پوري پوري ڄاڻ هئڻ سندن
 شعر ۾ متشعري خواه مجذوبي خيالاتن جي ماڻهن لاءِ بلڪل
 دلچسپ ۽ هدايتن سان ڀريل اشارا موجود آهن. علم و ادب
 جي لحاظ کان پڻ فقير صاحب جن جو شعر قابل مطالع آهي.
 ڪٿي ته تمام اونهيون ٽيمون هنيون اٿن، ڪٿي وري پيرا
 مٿي پون ته ڪٿي اوچا منجهه آڪاس بيٺا آهن. فقير صاحب
 جن قلبي شاعر هئا. سندن ڪلام يعني ڪلام سندن حال
 يعني رهڻي سان موافقت ۾ آهي، تنهن ڪري اثراتو ۽
 وزندار آهي.

(۱۰) فقير صاحب جا همعصر

اتر سنڌ ۾ ساڳئي وقت ٽي درويش ٿي گذريا آهن،
 جي چڻ ته شڪارپور کان وٺي ويندي اتر سرحد يا انڪان
 به ڪجهه مٿيري مفاصلي تائين ملڪ جا باطني استاد هئا.
 هڪ شڪارپور جي ويجهو فقير ٻيل ساڻين، ٻيو
 شڪارپور کان ۲ استيشنون پري همايون اسٽيشن جي

لڳ ھمايون جي ڳوٺ ۾ مولوي عبدالغفور صاحب
 (مفتون) ۽ ٽيون جيڪب آباد جي پريشان بلوچستان جي
 ناڙي علائقي ۾ فقير رکيل شاه سائين. مولوي صاحب
 جن پهريائين چولو ڇڏيو، تنهن کانپوءِ رکيل شاه سائين ۽
 ٻياڙي ۾ فقير پٺيل سائين. تنهي جو ڪلام بلڪل اعليٰ
 ۽ موزون آهي ۽ روحانيت سان ڀريل آهي. پهرين ٻن صاحبن
 جو ڪجهه تمام ٿورو شعر اڳي ڪن ڇاپي جي ڳتڪن ۾
 آيل آهي، پر اڃان باقاعده رسالو ڪو نه ڪڍيو ويو آهي.
 اتر سنڌ ۾ گهڻو ڪري ماڻهو مٿن ٽن درويشن مان هڪ
 نه هڪ جا مڙيوڻي معتقد آهن.

سڀڻي
 ٽڙڪي ۽ جي
 ساراھم

۱. ساراھيان سڄو ٽڙڪي قادر ڦرڻ سڌار
 جنهن نبي پيدا ڪيو نور مون سونهن ڀريو سردار
 ٿو خاوند آهائي خلق کي ڏيه ٽڙڪي ڏانار
 مان ۾ مڏايون گهڻيون اچي مڻيندو مختيار
 هادي ڏينهن حشر جي ڪرائيندو دل سڌو ديدار
 آهي ڪلمو جن قرار تن تي باجهه ٻيل چوي.

۲. ساراھيان سڄو ٽڙڪي جيڪو آڱو آه الله
 جنهن نبي پيدا ڪيو نور مون مڻو محمد شاه
 اتم آهي اڳرو امت جو امراء
 لاهي ڪس قابو جي جنهن آڃو ڪيو ارواح
 لنگهائيندو لکن کون جيڪو سڳو نيندو ساه
 جنهن ورتو ڪلمي سڌو راه تن تي باجهه ٻيل چوي.

(ب)

۳. ساراهيان سچو ڏسي جيڪو پاڪ آهي پرور

گيل ن سانءُ الله جو پٺوئون محمد آه مشر

مرشد سڀ معافي ڪيو مان تون ڏولاڻو ڏونگر

اوکي منجهه آڻڻ چوي ايندو آري ائي انور

چٽا سي چن پٽ کون ڪليو بهشت جو در

آه جو تن اندر ڪلمو جن قلوب ۾.

۴. ساراهيان سچو ڏسي جنهن جي قدرت قرار

ڪلمو جنهن تي راس ٿيو ڪندو سيد ستاري

ڪاهي ايندو ڪاڪ ۾ جاتي منزل آه بساري

قهر جي عذاب کون رکندو آگو اعتباري

الله لڳ الحمد ۾ ڏيندو ڪلمي سان ياري

ڏسي حسن حبيب جو وٺندو هيٺڙو هوشماري

جنهن جي ڀار سان ياري تنهنڪي ڪس لڳندي ڪانڪاه

۵. ساراهيان سچو ڏسي جيڪو دلاو ڏيندو

عربي عيب امت جا اچي ڏوليو ڏيکيندو

سيد وٺي ساڻ ۾ ان هي ن ماڻي نيندو

منهنجا عرض آڻڻ چوي مولا مڃيندو

بديون بخشيندو ڪلمي جي ته قسرار سان

۶. ساراهيان سچو ڏسي جنهن جوڙيو ملڪ جهان

ڪن ڪون جي ڪل ۾ جنهن جو زمين ۽ آسمان

(ب)

سڀ ساسيءَ کي ساء وجهي جنهن بڻايو باغ بيان
روزي ٿو رازق ڏئي جو آه مالڪ مهربان
پيڙي لنگهائيندو پاڇه سان ڪندو آڱوڻي احسان
ايندو محمد مصطفيٰ ملهائيندو ميدان
آه سيد تي ايمان، جيڪو ٻار لنگهائيندو پاتشاه
ساراهيان سچو ڏئي جيڪو قادر ڪرم ڪندو
سوءِ آهي سهڻو جنهن جو تجلو نور سندن
مديون م اڻهن جون اچي محمد مڻيندو
هيئن سان هلندو ڏئي پاند پناه جو
صفت صاحب جي ڪجي ٺاه وڏي ٺاهي
سيد مالڪ سات جو جيڪو آرياڻي آهي
ڪامل ڏيندو قيام جي ايندو ڪيچ ڏئي ڪاهي
بدليون بخشائي نيندو ڪلمي جي ته قرار سان.

* کافي *

پلي يار آيا

خاڪي بدن ۾ پلي يار آيا

دل ڪا درسن دوست مٿن ديدار پايا

۱. تنهنجي سڳ ۾ يار سدا ٿي هي سڳي

پروانا هر ڏي روڊون روز لڪي

من ڪي محب اچن ويئي وات پڇي

تنهنجي ملڻ ڪاڻ مان آداسي آهيان.

۲. ننڍڙي لاکون نينهن، جاکون مٿن چايا

اڻي عشق عجيب ٻنڌڻ ٻڌايا

اڳل اسان جي پهر تو گهمايو

ستڙي ٿي سنڀار جنهن دم آيا.

۳. تنهنجي ملڻ ڪاڻ باسان ٿي باسي

هڃ تون اسان وٽ پرين ٿي نه پاسي

هن جو مٿي ڪي نينهن ۾ نوازي

پنهنجا قول قرار ڪري وئين سڃايا.

۴. ٻڌل چوي يار سڳهو مل سائين

راتيان ڏينهان منهنجون اڪڙيون ايڏانهن

هي جو ڪڙي آه در ته ڏي دانهن

تنهنجي درد فراق دونهان ٿي دکايا.

ٲڊل فقير هو رسالو

ڪافي نمبر (۱)

عشق جو هيڏان

۱. پير پڙ ۾ پرجهي پساء عشق ٿي آوڪو ادا.
۲. مرد ٿي منصور جيان ڪٿي روح رمزن ۾ رچاء.
۳. لاهي سانگا ساه جا سوريءَ تي ڪٿي سر نواه.
۴. وحدت واريءَ وات تي پوءِ مام ۾ مانجهي مري.
۵. سو لڳين صدقو ڪري اهو سر ڪٿي گهوري گهماء.
۶. پيءُ پيالو ڀرت مون وحدت اندر وڪڙي وڌاء.
۷. آءُ چلي چوگان ۾ پوءِ ڪات کان ڪنڌنا ڪاڍاء.
۸. الف سان آجرو ڪري ڪٿي جسم پنهنجي کي جڳاء.
۹. ذڪر ذاتي ذوق جو ڪٿي دل اندر دونهون دکاء.
۱۰. ذاتي نوايا جيڪي نينهن جي آ سڌ ڀڄل تن کي سچيءَ.
۱۱. سنگت تن سامهن سنڌي پنڌڙا ڪري ڀل ڀل پچاء.

ڪافي نمبر (۲)

عشق عجب اسرار

ڏاڍا ڀره دا باري بهار آيا

سر تي عشق عجب اسرار آيا.

۱. بره ته بحري بازار ڏنم
تڏهن شوق شاهي شهباز ڏنم،
عاشق شيرين تي فرهاد ڏنم
وجهي ڏونگر ۾ ڏهڪار آيا.
  ۲. مجنون ليلي تي ديوانه ڏنم
تڏهن حيرت وچ حيران ڏنم،
شاه ڪنعاني سلطان ڏنم
تي بردا وچ بازار آيا.
  ۳. هڪ چڪي ۾ چور ڏنم
تڏهن مرد سچو منصور ڏنم،
انهي محبت ۾ مخمور ڏنم
چڙهي سوري تي ته سوار آيا.
  ۴. پڙهي بره سندو ڪو باب ڏنم
تنهن ڏوه نڪو ڪو ثواب ڏنم،
آلئو عشق سندو ڪو جواب ڏنم
پهري جنگ سندو جنصار آيا.
  ۵. هر جاءِ ڀليل حق نور ڏنم
دل ۾ دلبر جو ڪو حضور ڏنم،
بن موسيٰ تي ڪوه طور ڏنم
تجلي نساب تڪو ڇهڪار آيا.
- ڪافي نمبر (۳)
عشق جو آڙاه
- عشق سندي آڙاه ۾ عاشق جئري جان جلائن ٿيا.

۱. راتيان ڏينهان روح پنهنجي ۾ ويٺا رام ريجهائن ٿا.
۲. آڏي عيد انهن جي آهي جهڪي ڪوپا ڪنڌ ڪپائين ٿا.
۳. عشق ٻڌل ٿي امام انهن جو جهڪي سجدي سڀس نوائين ٿا.

ڪافي نمبر (۴)

دل جو درد

درد دل چوان ڪنهن کي

بنا ديدار ڪونهي دارون

۱. سچن کي سڪ منجهان ساريان

اڪين مان آب ٿي هاريان

تون بن گهڙيون ڪيئن گهاريان

مـوڙي آءُ محب مهارون

۲. ڪٿي مان فراقن فاني

ڪڏهن ملندو دل جاني

قران در در ديواني

قُٺي هٿڙو ٿيو قارون

۳. آڱن منهنجو يار بي اڀندو

دلاسا دوست جو ڏيندو

نڪائي نال هي نيندو

ڪريان ويٺي روز هو ڪارون

۴. آڏا قاصد آئي وڃجان

ٻيل جو حال هيءُ چئجڻ ۽
 ٻڌي هٿڙا پيرين پئجڻ
 منهنجي پاران ڪڇڻ زاريون ۽

ڪافي نمبر (۵)

بره وارن جو باب

- عشق وڃايو حجاب
 ۱. ڦٽ ڦڪري آه ڏاج منهنجو ۽
 ڳالهينون ڳڻ سڄڻ جا ڳايان
 حال اندر جو ڪين ٻڌايان ۽
 آيا شوق شتاب
 رند ڪي سمجهن راز منهنجو
 ۲. باري بار بره جو آيم
 بسم الله ڪري سر تي چايم ۽
 آيا نينهن نواب
 طعنا تهمت آه ماڳ منهنجو ۽
 ۳. لڪ لنگهي جڏهين پار پياسي
 ملڪ انهيءَ ۾ اتي وياسي ۽
 ڪونهي ڏوھ ڏواب
 عرش اوتارو آه ماڳ منهنجو ۽
 ۴. ٻيل محبت جيڪي مٺيون
 سر تي سهنديون جهيڙا جليون ۽
 بره وارن جو آه باب
 سرتيون سور سهاڳ منهنجو ۽

ڪافي نمبر (۶) عشق جي آلتی بازی

درد بنا پيو سمجھي ڪير

آلتی بازی عشق جي آهي.

۱. بساھ بره جي ڏي ٿي پڙ ڪا

سچ ۾ گهري ڪو مرد مٿر.

۲. هيءُ تان ڪار ڪسڻ جي آهي

رانند ڪٿي ڪو شير دلير.

۳. جيئري جان جلاڻي پنهنجي پوءِ پاڻي هن پڙ ۾ پور.

۴. سجھ ٻڌل هن ڳالهه ڪجهي جو لاهوتي ڪولڪندوپير.

ڪافي نمبر (۷)

محبت ۾ مڪمور

ٻي کي ڪين سڻائڻ سور عاشق محبت ۾ مغمور.

۱. لڳڙو جن کي نهنن نرالو ڀر پيمائون ڀرت پيالو.

ٿيا هڪ چڪي ۾ چور.

۲. آلف اندر ۾ ڪين آجارو آپريو سچ حقيقت وارو.

ٿيا نسورو نسور.

۳. قلب ڪعبو جن جو آهي بي درويندا ڪهڙي ڪاهي

ڪن ٿا هر دم حج حضور.

۴. يار ٻڌل کي رمز رلاڻي رهبر مرشد راه ٻڌائي

ٿيو راضي رب غفور.

ڪافي نمبر (٨)

ڀار جا ڏيڌار

- اڄ ته مونکي عيد ٿي جڏهن ڀار جا ڏيڌار ٿيا.
۱. پر پيالو وٺين ڏهڻي دل ديواني جنهن ڪٿي
کلي عين پيا اڪڙيون ٻئي گلبدن گلزار ٿيا.
۲. سينو صفا سڀ صاف ٿيو تنهن ذڪر الله ٿيو
رگه رگه آني پرواز پيو غير مڙيئي سڀ غار ٿيا.
۳. مٿن ڏٺا مهتاب ها تجلي تڪي ڏاڍو تاب ها
شافع نبي سرتاج ها ساڻي سچو سردار ٿيا.
۴. سن ٻڍل سر گهور تون بت پڇي ڪر پور تون
مرد نا منهن موڙ تون سر صدق سو وار ٿيا.

ڪافي نمبر (٩)

نينهن جا نڪتا

- جن نينهن جا نڪتا پڙهيا سي ته پور پهرين ويا جڙهيا.
۱. نينهن جو نعرو هڻي
ويا ٻارم جي بسازي ڪئي.
۲. سڪ ساه ۾ هيٺن گهڻي
سي ته عام ۾ هت نا آڙيا.
۳. جوان پيا جيئري مري
ڪولي ڏٺائون دل جي دري.
۴. سرها ٿيا سڪ ۾ وري تن جا جيءَ جانب سان جڙيا.

۰۳ جن کي لڳي ٺٽو يار جي

وسري ويٺن ڪم ڪار بي،

طلب هين سردار جي

سي ته لام پي ڏي نسا لڙيا

۰۴ سڄي ٻڌل سي سـور ۾

پل پل پرين جي ۽ سـور ۾

ماندا انهيءَ مذڪور ۾ سي ته سوز ۾ سارا سڙيا

ڪافي نمبر (۱۰)

آڻانگو عشق

آڻانگو عشق آه اوکو هزارين مرد ماري ٿو

۰۱ ڏيئي منصور جان مستي پياري جام ٿو دستي،

وسائي دل سندي وستي مٿي چندڙي جياڙي ٿو

۰۲ نوان نيشان ٿو ڪوڙي جايون اچي جيءَ جوڙي،

خوديءَ جا خيال ٿو ٿوڙي جڏهن منهنجو ڏيکاري ٿو

۰۳ لائي محبت سندن مومو ڪان وڃائي غير ڏيئي چوڪان،

بنائي جيءَ اندر جهوڪان سبق سورن جا سيڪاري ٿو

۰۴ ٻڌل ٺٽو عشق لاني پائي ويو يار ڪاجهاتي،

اندر ٻاهر ذڪر ذاتي تن من ۾ تنواري ٿو

ڪافي نمبر (۱۱)

آهي دلبر مان نه آهيان

چڏي دنيا کي بي سر ٿيءَ دري ڏس دل واري کولي

۱. سڃاڻج سر هيءُ سارو لاهي ڇڏ مرد مونجھارو
 وسائج ديس دل وارو لهي وٽ لعل کي ڳولي
 ۲. دنيا جي چوڙ تون دعويٰ پڇي ڇڏ غير جا ڪاوا
 اڳيون چونده سڄڻ وه واه سونهن منجهه پاڪجي ٿولي
 ۳. مري ڏس در دلبر جو سڄي رب پاڪ هرور جو
 تو ه آهي نور آنور جو سارو اسرار اندر چولي
 ۴. چوي ڀيل مان ڇا آهيان ڳالهيون ڳڻ ٻار جا ڳالھان
 آهي دلبر مان ناھيان ٻولي اھا ٻار ٿو ٻولي

ڪافي نمبر (۱۲)

کاڻي لکان؟

- سڄڻ ريءُ ٿي سڪان محبت ماري آهيان
 ۱. ڪئنڊس خان پنهل ڏي وحدت واريون وکان
 ۲. ڪاغذ ڪڇ ڏئي ڏي رويون رويون لکان
 ۳. دل ۾ دلبر ٻار جا سبق ويٺي سڪان
 ۴. نينهن ڀيل ترور ڪيو هاڻي ڪاڏي لکان؟

ڪافي نمبر (۱۳)

منصور مام

- منصور ايها مام عاشق باجهون ٻيو ڪير سمجهي؟
 ۱. خيال خوديءَ جا عاشق ٿي وڙن
 مرڻ ڪنون سي منهن نه موڙن
 ڪسي ٿين قتلام

۲. وڃن ڪلائين ڪامل ڪاهي

ڪنڌ ڪلهن کون لاشڪ لاهي
جنگ پهن ٿا جام.

۳. محبت واري موج ٿا ماڻن

هر جاءِ حق جي ذات سڃاڻن
پيچي دٻي وارا دام.

۴. صديقي ساه ڪرن قرباني

فڪر انهيءَ ۾ ٿين ٿا فاني
هڏا اوڏو تن انجام.

۵. سوريءَ تي ڪن نه سر جو سانگو

نئينهن ٻيل ٿي ننگ ننگو
هيا ڇا ڄاڻن عام.

ڪافي نمبر (۱۴)

عشق جو عجب رنگ

- ڏاڍو عشق عجب رنگ لايو تو لايو شور مچايو تو.
۱. ڪاڻ پنهل جي سر سسئيءَ جو روھن منجهه رلايو تو.
  ۲. شاه منصور جي ڇوولي اندر آنه الحق آلايو تو.
  ۳. هير جي خاطر شاه رانجهن جو نمئين نير وهايو تو.
  ۴. شيخ صنعان جهڙا عالم عابد تن جو هوش گنوايو تو.
  ۵. حسن حسين جهڙا شير بهادر ڪر بل منجهه ڪهايو تو.
  ۶. لعل خاطر مڃن ديوانو ولين منجهه ويڙهايو تو.
  ۷. بندڻن لاکڙ يار ٻيل کي جانب جام پلايو تو.

کافي نمبر (۱۵)

اندر ۾ اسرار

۱. سجده سر سهي کر يار آني آندر ۾ اسرار
جو دم جيون رهج فڪر ۾ ذاتي واري ذوق ذڪر ۾
بد چاني ۾ چمڪار
۲. بانڪا کيڏتون بره جي بازي پاڻ وچائج گم ٿي غازي
گر ڌڙ سسي ۾ کون ڌار
۳. ويهي اٿت آندر ۾ اورج راتيان ڏينهان چر خوچورج
قليبي ۾ جي ڪوڪار
۴. آه پڊيل کي عشق اول کون رمز لڳي ٿس روز ازل کون
سر کي صاف ڏني سردار

کافي نمبر (۱۶)

عشق عجب اسرار

- عشق عجب اسرار ڏٺم بره جو باري بار ڏٺم
۱. مڃني ڪي لڻو لڻي لاني
روئندا زارون زار ڏٺم
۲. منصور کي ڪنهن محبت مارو
سولي ۾ ٽي هسوار ڏٺم
۳. صوفي ۾ جو سر نيري چاڙهيون
سامي سخن سچيار ڏٺم
۴. بار پڊيل جي ڪول هميشه دم دم جو ديدار ڏٺم

کافي نمبر (۱۷)

آوڪو عشق آفات

آوڪو عشق آديون آفات آهي

هيءَ راندرڻ مون مري ڪو ملهائيءَ

۱. المون لئون ۾ لاڙي لڳي آه جن کي

هيءَ سنڌ ته ساري خبر آه تن کي

۲. لاهوني، لنگهي، ويا وڪڙي وڌائي.

۳. اهڙو عشق آهي، ٿو ارمان ڏلائي

۴. لکين مرد مانجهي ٿو خوني ڪپائي،

هتي نيتهن پوءِ ٿو ڪونقل ڪڍائي.

۵. نظر سان نهوڙي وڃي ٿو وڪوڙي

۶. مون تي مرڻ کون منهن ڪين موڙي.

۷. آئون آڏي تي ٿو ڪوٺا ڪهائي

۸. دلڙي ڪسي ويو پاڻي يار جهاني

۹. اصلي ٻيل کي آهي ذوق ذاتي،

ڏکڻ درد دونهان مڇ ويو مچائي.

کافي نمبر (۱۸)

بار ٻره جو باري

ڏاڍو بار ٻره جو باري آهي

سنڌ سور وارن کي ساري آهي.

۱. چانيءَ ۾ جڏهن پاڻم جهاتي دلير ديد ڏيکاري آهي

۰۲. بيه بهر جي ڏي ٿي پڙڪا

هاروچل اچي بهاري آهي.

۰۳. ٻانهي گولي بهار پنهنجي جي

پاڻڊ گچي گل بهاري آهي.

۰۴. لئو لئو دي وچ لات اهائي

قرب وهائي ڪاري آهي.

۰۵. سرڪ ٻيل کي صحبت واري

پير ڪري بهار پياري آهي.

ڪافي نمبر (۱۹)

دم دم ۾ ديدار

جنهن نون عشق لڳا اسرار تنهن نون دم دم هڻي ديدار.

۰۱. عشق گهڻي جڏهن دام دوالي عاشق ڦرندا مست موالي.

عشق جي آهي چال نرالي عشق ڪري دل باغ بهار.

۰۲. عشق جڏهن ٿو زلڙائي سوريءَ تي پيو سر چڙهائي.

ذاتي نڪتا نينهن پڙهائي عشق آهي ڏان سر سردار.

۰۳. عشق ڏيکاري نوري تجلآ از در بهار هو هو الله.

عشق پياري جام بهالا عشق آهي تان عجب خمار.

۰۴. عشق ٻيل جڏهن فوج آڏاري

سوين لکين پسيو مانجهي ماري.

ورد وظائف عشق وساري

عشق دي آهي مسخست بازار.

کافي نمبر (۲۰)

جئري هـ سـر

سک رمز جيتي مرجاؤن دي

ناهي حاجت هنر ملاؤن دي.

۱. شاه منصور سـر سوري بولي

رمز انهي ا هـ ا گالهم چولي

لنؤ لنؤ دي وچ ڈنڙي لولي، انا الحق الاون دي.

۲. علم عقل نون عشق نسـ مندا

جان جان هستي دا حال نسـ پيندا

چوڙ ٽڪيا انهي خاڪي تن دا

نيت نسـ رک ول اون دي.

۳. چوڙ دعوي هڪ درد کون گهن تون

بـد هواي دا بوٽا پچ تون

مرشد واري مام چا گهن تون

هڪر نسـ کسب ڪـ ماون دي.

۴. پڙه پڙه علم ڪيا فاضل هووين

مرڻ ڪنن اگهي مول نسـ مووين

جهڙا هووين تـهڙا هووين

پـڙه آيت آپ وچـ ماون دي.

۵. ٻيل نفي اثبات ڪر جائين

وچ آپـ ماون دي آپ نسـ آڏـ مين

ساري ذات صفات جيائين احدئون عبد چپاڻ دي.

کافي نمبر (۲۱)

محبت واري مام

- محبت واري مام سرتيون مرد گهڻا مخمور ڪيا.
۰۱. سوري تي ڪن سانگ نه عاشق ڪيئي ٿين قتلآم.
  ۰۲. بار بره جو بيشڪ باري غازي ڪندا ڪام.
  ۰۳. الف جنهن کي آه اٿلر ۾ ٻي نه لڙندا لام.
  ۰۴. ڪڏهن و-ارن ڪينڪي آستي الجام.
  ۰۵. رمز پيال جو روح ريجهايو جهڙ جان ڏيئي جام.

کافي نمبر (۲۲)

سيلبي ۾ آپ سهايا

- نظر ٻيو سي يار ٻارو ناچو بنڪي آيا جي.
۰۱. اندر تونهن ٻاهر تونهن هر جڳ دي وچ وسندا تونهن.
  - پوش رنگي سر پايا جي.
  ۰۲. ڪاڻي ساز سرود وڃائين ڪاڻي شريعت راه پڻائين.
  - ڪاڻي منصور مرايا جي.
  ۰۳. احدئون اٿن عبد سڏائين وچ پيڇري دي آپ چڙهائين.
  - آهڻا ٻوڙه رابا جي.

۴۰۔ بیمار پھیل جي ڪول مـ داني

وَنَحْنُ اقْرَبُ نَافِلِهِ جَدَائِي

سہنی ۛ آپ سمایا جی۔

کافی نمبر (۲۳)

اکوئین ج-و اسرار

تنهنجي اڪثرين جي اسرار هزارين حيران ڪيا.

۱۰۔ پسر پیر شاہ مکندر کامل کلنگی دار

موہی مستان کہا۔

۲۰ انهن ڪڇين ڪڇي ڪهايا ابرو جي جهڪار

تڌاري دھوانہ ڪيا.

۳۰ عشق مجنون کی برہم بہاریو ولین کیس ولہار

کوئٹہ گھمسان کیا۔

۴۰ عشق پیدل نی او کو اڏانگو درد لایا کٽ کار

سورن سامان کیا۔

کافی نمبر (۲۴)

فیضانِ حیات

جنهن کون لکڙي چوٽ ٿيندي

ما ميت قري دل مـالدى.

۱۷۔ راتيان ڏينھان طلب توھان جي

وار نامہاں مک وانیدی۔

۲۷. عشق سحر جي آتش بهاري

منشوری منجم هوک-انادی

۳. سور آنهيءَ جي سڌ سائي ڄاڻي
جوڪا عشق آڙي ۾ آندي.

۴. اڱو ٻڌل جي يارني ايندو

ڏيندس ٻانهن سيرانديءَ

ڪافي نمبر (۲۵)

هاديءَ جو حسن

حسن هرجاه هاديءَ جو نظر ۾ نور آيو سيءَ

۱. ڪڙا هي يار اندر چولي گشتا عيب پيو ٻوليءَ

ديدان هي دل جون ڪوليءَ عجب ديدار پايوسي.

۲. جاڏي تاڏي ڏسان جاني پسي سو پاڪ پيشانيءَ

پهري آيو پوش سلطانيءَ جنهنجي گهور گهاپوسي.

۳. لڪي لڪڙو پٺاڻئين لکيو پنهنجو قول ڪيائين

”الانسان سري“ چيائين واعدي خوش ڪرايو سيءَ

۴. ٻڌل جي ڪول بي دلبر وسي ويجهو ونجن اقرب

مدد موليٰ سچو سرور سيني ۾ يار سمايو سيءَ

ڪافي نمبر (۲۶)

سر ڏيئي سر ڪٽ

هميشه يار جي حب رک ڇڏي ڏي حرص حيرانِيءَ

۱. نانگا هن لينهن جو نعرو لاهي ڇڏڻ لوڪ جو لارو

سيني ۾ سير ٿي سارو تـجـلو نور نورانيءَ

۲. پڇن ٿا پنڌ جي پرڄا سانگا تن کي ناهن سر جا

پين ٿا جام ڪوثر جا لنگهي ٿا لعل لاڻائيءَ

۳. وڃائج وقت نا ويهي آئي تون جاڳ پرڏيهي
هتئون هليا ويا ڪيئي سڪندر شاه سلطاني
۴. پڙيل سوري سر سڄي پوئتي پير نا هڻجي
ڏيئي سر هي سر ڪٽجي رسي پوء فيض رحمانِي

ڪافي نمبر (۲۷) رنگ الهي آهين تون

پنهنجو گولي ڏس تون پاڻ آدم ڪوٺائين تون
رنگ الهي آهين تون
۱. تو ۾ ڪم تو ۾ قبل
ذات مون ذات جاڳائين تون
بڻيا بساغ نه دل جي اندر
هر دم حڪم هلائين تون
۲. دلدل وانگي بت بسنايم
تنهن کي آپ سڃاين تون
و نحن اقرب آپ آلايم
هن ڪيون پساڻ لڪائين تون
۳. پساڻ گهمائين پساڻ گهٽائين
بازي آپ بسنائين تون
سوري تي منصور چڙهائين انما الحق الاين تون
۴. پڙيل آڪي هر مظهر دي وڃ
آهي رنگ رلائين تون

آپي ملان آپي قاضي
آپي درس پڙهائين تـونـون

کافي نمبر (۲۸)

هر صورت دي وچ يار

وہ دلبر کري سینگار آيا

هر صورت دي وچ يار آيا

۱. کائي ميخانہ مخمور ڏنم

کائي شريعت ذوق ظهور ڏنم

کائي سوريہ تي منصور ڏنم

چئي انا الحق اظهار آيا

۲. کائي مٿي تخت تيار ڏنم

کائي چٽو چوڪيدار ڏنم

کائي کاراڻو ڪمدار ڏنم

کائي ناچو ٿي فروار آيا

۳. کائي عيسيٰ آني دائود ڏنم

کائي ابراهيم خليل الله ڏنم

کائي موسيٰ ڪليم الله ڏنم

کائي احمد علي اظهار آيا

۴. کائي عجب هي اديس ڏنم

کائي يحيٰ نبي جرجيس ڏنم

کائي حسن حسين شهيد ڏنم

کائي احمد ٿي اعتبار آيا

۵. ڪاٿي صحيح ٻڌيل سلطان ڏٺم

ڪاٿي پڙهندا ياد قرآن ڏٺم

ڪاٿي گهٽل جڻيان صنعان ڏٺم

ڪاٿي يوسف مصر بازار آيا

ڪافي نمبر (۲۹)

حسن جي بازار

۱. حسن بازار ۾ هر دم ڪسڻ جي ڪار آه يارو

۲. بره جي باه ٿي پڙڪي جلائڻ جان صوفي سرڪي

ڪوڙا وٺيا پهرين ڌڙڪي سڄن هنيون نينهن جو نعرو

۳. مڙن آهي ڪين مردانا سوين سر تي سهن طعنا

ڪيا هن ديد ديوانا ڏسڻ سان سير ٿي سارو

۴. قاتل پيا روز ڪوڪارين لکين پيا مام سان مارين

جگر جوخون پيا هارين ڪري جتي سيف سٽڪارو

۵. ٻڌيل سڻ مام محبت جي وٺي وڃ وات وحدت جي

سرڪي پي صاف صحبت جي لاهي ڇڏ لوڪ جو لاڙو

ڪافي نمبر (۳۰)

طالب توهان جي

۱. درد مچايان ڌڙيان يار سرتيون سورن سمهڻ وڃايو

۲. الف اسان نون يار پڙهايا لام ڏي مول نه لڙيان يار

۳. دام ديدن جي ۾ دلڙي ڦاٽي آءُ امالڪ اڙيا يار

۴. عشق خايلي آڙه مچايو سور انهيءَ وڃ سرڙيان يار

۵. يار ٻڌيل کي طالب توهانجي خيال انهيءَ وڃ ڪڙيان يار

کافي نمبر (۳۱)

دل جون پڪارون

عرش آڏامي ويئون

دل جون دم دم پڪارون پڪارون.

۱. عشق آوهانجي هيءَ حال ڪيڙو

هوش عقل سارو گم جو ٿيڙو.

لهي ويئون لوڪ ميارون ميارون.

۲. اوهان چوڻيون چوريون منهنجا ڇڪن ٿا

دل جي اندر دونهان روز دکن ٿا.

ڏاڍي محبت مارون مارون.

۳. درد منجهارون دل دانهون جو ڪيڙو

عرش عظيم کون لنگهي پار جو پيڙيون.

يار ٻيل جون آڇنگارون آڇنگارون.

کافي نمبر (۳۲)

ننگ، ناموس ڇٽ

عشق جڏهن لنڙ لائي ٿو.

ننگ ناموس وڃائي ٿو.

۱. لنڙ لنڙ اندر لوري لائي

مٿي چون سڀ منجهائي ٿو.

چوريءَ چوريءَ چوڪان ماري

خون جگر جو کائي ٿو.

۲. ٿي منصور تـم سولي آتي
انـالحق الاـسي تـو.

عـشاقن کـي آـئي اـندر ۾
قرب جا کات وهائي تـو.

۳. درد وارا تان دفتر کولي
ڪـ جا سـبق پڙهائي تـو.

الف ڪيا آواز اندر ۾
هوليون يار ٻڌائي تـو.

۴. لکين لوڪ نه ڏٺي پيو طعنا
نوبت نينهن وڃائي تـو.

مار زغا رک شرط شاهانا
هر جا حڪم هلائي تـو.

۵. وچ ميدان محبت والي
گوپو ڪنڌ ڪڍائي تـو.

مرڻ ڪنهن تان مول نه موند
پير پرت ۾ پاڻي تـو.

۶. يار ٻڌل کي راتيان ڏينهان
جي ۾ جوش جڳائي تـو.

مرشد ميرا حق جي صورت
رهبر راه بستائي تـو.

ڪافي نمبر (۲۳)

رندي جو راه

هو هو هل مچايو آه لڏو لڏو دي وچ لات اهاڻي.

۱. جاذبي ڏسان تاذي يار جو دهر
 ۲. و نهن اقرب دائر دل ۾
 ۳. عشق جي آتش بدن ۾ پڙڪي
 ۴. رمز رنديءَ جو راه ٻيل کي
 صورت وچ سمايو آه
 هاديءَ حق فرمايو آه
 دردن دود دکايو آه
 پهر مغان پرجهايو آه

ڪافي نمبر (۳۴)

رہـز رانجهـن جي

- جيڪا رانجهن رمز رلائي
 ۱. راتيان ڏينهان طلب توهانجي
 ۲. زور اوهانجي نسلڪ نهوڙيو
 ۳. محبت تنهنجي مچ مچايا
 ۴. روز ازل کون ٻيل يار کي
 سانه عجب ڏسڻ ۾ آئي
 خيال ويو تن کائي
 چشمن چوٽ چلائي
 دونهن درد دکائي
 هر دم خيال خداي

ڪافي نمبر (۳۵)

عشق الهل عقاب

- عشق الهل عقاب
 ۱. سک زليخا يوسف ساماڻو
 سک پڙهايو آه برهم جو باب

ماڳ مومل جي رسيو وڃي راڻو
 سهڻي ميهڙ لڻ وسايو پاڻو

۲. سک شيرين فرهاد پڪاريو
 محبت مسلمانن مهتاب

محبت ليليءَ مجنون ماريو

کافي نمبر (۳۷)

درد مچايون ٽڙيون

- درد مچايون ٽڙيون اکيون اڙيون قابو ڪڙيون۔
 ۰۱ اکڙيون بحري باز جان لاشڪ آڻي لڙيون۔
 ۰۲ سک ٿي سمهيون ڪينگي سور انهيءَ ۾ سڙيون۔
 ۰۳ لنو لنو منجهه لڳي ويئون ميخان محبت مڙهيون۔
 ۰۴ سک جا سانڀر روز ٻڍل ڪي ڇڏڪن جيئن چڙهيون۔

کافي نمبر (۳۸)

سر ڏي سوريءَ سنڀري

- عاشق ٿئين ته اڄ يار سر ڏي سوريءَ سنڀري۔
 ۰۱ محبت جي ميدان ۾ پرواني جان پڇ يار۔
 ۰۲ لاهي سانگا سامه جا رمز انهيءَ ۾ رڃ يار۔
 ۰۳ مڙد مڙندا ڪينگي سالڪ چوندا سڄ يار۔
 ۰۴ روز ٻڍل جي روح ۾ محبت ٻاريو مڇ يار۔

کافي نمبر (۳۹)

سوريءَ تي سر

جڳي هـن عشق ۾ ايندا

سوريءَ تي سر سدا ڏيندا۔

۰۱ مٿي سوريءَ عاشق آيا

انهن آڪڙين ڪيئي گهاٽا

ماهي ميدان ۾ آيا

منصور جيان موت ۾ ايندا.

۲. ڪناسي قرب جي ڪاتي

ڪپائن جان جند ڇاتي،

جن کي لنڙو ڏولڻ لاني

آهي سر گهور گهور بند.

۳. اچن ٿا پير اڳي پايون

ڏاڍي ڪنهن ڪست مون ڪاهيون،

ڪوپا ڏين ڪنڌرو ڪپايون

آهي گڏ يار سان هوندا.

۴. ڀيل جهري ڏسي جاني

ڪهي ڪر جند قرباني،

ڪافي نمبر (۴۰)

برهم بهاري لائي

دلبر ديد ڏيکاري وهم واه

برهم بهاري لائي وهم واه.

۵. نظر ماڻ سي نين نهوڙي

مڙگان تير ڪپائن ڪوڙي،

وچ ميدان ڪڏائن گهوڙي

حملا ڪري هزارين وهم واه.

۳. چشمن چور ڪئي دل چوري

ڪو وارا تان سسڪڙا سوري،

هيءُ سر صدقي ٻار تون گهوري

جان جسو چند ساري وه واه.

۴. ٻره ٻيراڳي هي من ڪوتم

هوش عقل جنهن سارا نوتتم،

[هٿئون ڄام حيدر دي پوتم]

نشو خود خماري وه واه.

۵. عشق ٻيل ٿي اوکو اڻانگو

عاشق رک نه سر جو سانگو،

لا وارو تون لنگهي پٽ لانگو

مرشد مام سڀڪاري وه واه.

ڪافي نمبر (۴۱)

شوق جو شعلو

ڪها هن شوق جي شعلي هزارين مرد مستان،

۶. موريءَ ڏيئي سر ٿيا سرها،

سامي ڪو سور ۾ سرها،

ٻڌي توڪل سندا ترها،

لنگهي ٻيا پار پ روانا،

۷. جنين جي رس دل رهي،

پڇي پورا ڪيائون ديهي،

- وہا پاٿار ۾ پھي
 ۱. ڪوڙياڻون ٽينهن ٽينهن
 ۲. صحيح هي سر سڃاڻون
 نمون وڃي ٽينهن لڏاڻون
 ۳. ڀرت ۾ ٻيهر پاڻاڻون
 ڪولياڻون درد داسٽانا
 ۴. ڀيل سر هي گهوريون گهورن
 سامي سڳا حور جا سورن
 الف سان روز پيا اورن
 وسايڻون ماڳ مڇانا

ڪافي نمبر (۴۲)

عشق اولاديو آهي

- اڄ ڪاهي سر لاهي عشق اولاديو آهي
 ۱. هيڻو ٿي مل هوت ڏي خيال خودي جا ڏاهي
 ۲. جوڳي ڏاها هن جوڙي تي سڪ جا سندرا ساڃي
 ۳. منصور کي ڪنهن محبت مارو پاڻ چڙهيو هو ڏاهي
 ۴. سرتيون ڀيل کي سورجي ڏور وڌي آه ڏاهي

ڪافي نمبر (۴۳)

ساڳيو آن سلطان تون

- جي سڃاڻن پاڻ کي ساڳي آن سلطان تون
 عبد جو اولو ڪري آئين ٿي انسان تون
 ۱. اول نفي ڪر نان پنهنجو پوء ڏسين اسرار تون
 دل مڏيندڙ قلب ڪعب منجهه مڪو ملتان تون

۲. غير وڃائي گم ٿي غازي آهين نسورو نور تون،
 مسوج مستيءَ جي مڃائي ٿي ۽ پڇي پروانه تون.
 ۳. مڪئن ڦاسايءَ پاڻ کي هن دنيا جي دام ۾،
 مڙس ٿي منصور جوان ڪر سر نيزي نيشان تون.
 ۴. سر ٻيل ساڳيو سڃاڻج تو ۾ ظهور ذات جو،
 اندر ٻاهر هو ٿي ٻولي آن دفتري ديوان تون.

ڪافي نمبر (۴۴)

هر دم حج حضور

- سمهن نه ٿو ڏي سؤر دردن دود دکايو.
 ۱. راتيان ڏينهان روح منهنجي ۾ پل پل پوي ٿو پور
 ناچو نينهن نچايو.
 ۲. محبت تنهنجيءَ مست ڪيڙو

چاڪن ڪيو آهه چـؤر
 گهور نيشن جي گهايو.

۳. دل اندر ۾ ڪعبو قبلو هر دم حج حضور
 پـرين پاڻ پسايو.
 ۴. شاه علي جو شوق ٻيل کي محبت ۾ مـخـمـور
 جانب جام پلايو.

ڪافي نمبر (۴۵)

برهم پڙهايو باب

- کوليو نينهن نقاب عقل سڀ عشق اڏاريو.
 رمزن واري راز سان پڳو هوت حجاب.

۲. روز وڃي ٿو روح ۾ رڳ رڳ، منجه ربابه
 ۳. قربن واري ڪات سان گهي ته ڪري ٿو ڪبابه
 ۴. اهي ڪڙڪيم اوچتي بره جو بحري عقاب
 ۵. روز ازل کون اصل ٻيل کي بره پڙهايو بساب

ڪافي نمبر (۴۶)

محبت واري مام

[انهي محبت واري مام

ڪيئي ڪيا ترويش ديوانه]

۱. جوڳي پنهنجي جان جلائڻ ۾ اچي هن ٻڙ ۾ پائڻه
 ڪسي ٿين قتلام مڙن ڪين آهي مردانه
 ۲. عشا قاندي اهسا چالي ميڙين مال نڪا ٻي مالي
 جنگ پين ٿا جام جوڙين عرش مٿي آستانه
 ۳. ڦوڪي باه بره جي ٻارن ورق وحدت جو ڪين وسارڻ
 وحدت منجه وري سام الف سان اورن ٻار يگاناه
 ۴. مهڻا ملامت جهيڙا جنيون سامين پنهنجي سر تي سنيون
 چيائي مرد ملام گل گچي ۾ پائڻ گمانه
 ۵. عشق ٻيل تي اوکي چاڙهي سر تي سهڻا ڏک ڏهاڙي
 غازي ڪنڊا گنور هيا گام سوري ۾ تي ڪن سر سامانه

کافي نمبر (۴۷)

دلبر ساڌي ڏيري

- دلبر ساڌي ڏيري آيا عشق ڪما آواز آئي.
 ۰۱ نوري نين حضور ڇايس رمزن لاپا راز آئي.
 ۰۲ شمس قمر تان ڪتيان تاري بهون چپايا تاب آئي.
 ۰۳ جن ملائڪ حوران ڀريون ماڻهو ٿيا مشتاق آئي.
 ۰۴ مور مرنگه پيا سهسين پکي نوڙي پيا ڪن نياز آئي.
 ۰۵ رمز لڳي دل راضي پاڙي تاريون ڪليا طاق آئي.
 ۰۶ صحيح ڀيل پڙه ياد هميشه ڪلم محمد پاڪ آئي.

کافي نمبر (۴۸)

سچن، آءِ اڳڻ!

آءِ تون اڳڻ عيدان ڪيون

ڪڍ ٿي گذاريون ڪا گهڙي.

۰۱ گهوريان ڏکن جا ڏنهن هي

جيءُ ڪي جدائيءَ جهوريءَ

روئندي گذاريم راتڙي

ڳوڙها پيم ڳل تي ڳڙي.

۰۲ هٿڙا ڪيون هڪلن ڪريان

دلبر اوهان جي درد ۾

سڌڙا سڻي آءِ تون سگهو

توسان منهنجي جيءَ جي جڙي.

۱. ازل کون هم عشق تنهنجو

بيون وايون وساري ويون،

هردم جسو جولان ۾ ويو ساه سورن ۾ سڙي.

۲. مڃ هي ٻيل جي منت تون

دلبر پنهنجو ديدار ڏي،

سر هي سسي صدقي ڪريان

مون وٽ اچو لحظو لڙي.

ڪافي نمبر (۴۹)

دلبر، ڏي دلداري!

دل درد تسانڏي ماري دلبر ڏي دلداري.

۳. مٿن زهر ڪٿورا پيسان

تنهنجي عشق لانيون هن ليڪان،

منهنجيون هرش پٽيون هن چيخان

مٿن تـ روئندي زارون زاري.

۴. وٿين دل ۾ درد دکائي

وڌو گهور تنهنجي آه گهائي،

ڏنو طلب توهان جي ٿائي

جلي جسان چنند ويهي ساري.

۵. تو تـ بساري بره بچايا آئي محبت مڃ مچايا،

بساري بار بره دا آيا آئي آتش عشق اٿاري.

۶. محب ٻيل کي مل تون ڪول گهونگهت اچي ڪل تون،

يار آڱڻ اسان جي ٿل تون
آءُ هڪر هوت هزاريءَ

ڪافي نمبر (۵۰)

حاضر ناظر يار

دل دلبر ويو ٿم ڪسي انهيءَ ديدن واري دام سان
۱. و نجن آقرب رڳ رڳ اندر
روز رانول پيو رسيءَ
اها پڪ آٿم پيغام سان.

۲. وحدت سان وڪوڙي دلڙي

هر دم بيٺو ٿو ههسيءَ
موهي محبت واريءَ مام سان.
۳. ڪچايون قهري ڪيس ڪرن ٿيون

دانهن دلاور دسيءَ
اهي غازي گواڻن گام سان.

۴. حاضر نساظر يار ٻيل سان

گجهڙيون گالهيون ٿيو ڏسيءَ
سي ته ڪين سائيندس عام سان.

ڪافي نمبر (۵۱)

رندي راه

رمز رنديءَ جي راه سالڪ سمجهن پيو ڪير چاڻ ؟

۱. صدقو يار سچن تون مڏي مال مستاع
۲. دونهان درد دکايا اندر منجهه آراه.

۳. محبت جي ميدان ۾ ابتدا ڪاهيون ڪاهه.
 ۴. دائر رکڻ ٿا دل ۾ ڏسڻ ۾ جا هڪ الله.
 ۵. ڪندو هاجره ڏيڻ چوي شافع بعد شاهه.

ڪافي نمبر (۵۳)

موتو قبل واري مام

- موتو قبل واري مام جي سمجهڻ سالڪ بهي سر ڏي.
 ۱. پيالو ۾ مان بهي ۽ تون لعل لاهوتي ڏي ۽ تون،
 بهي ۽ ڪنهن لڙج نه لامه.
 ۲. لامه تون سر جو سانگو ڏي ۽ تون نينهن ۾ لانگو،
 ڇڏ تون خودي ۽ جا خامه.
 ۳. ڏيڻ آڪي ڏس تون

پسان پنهنجي مون پس تون،
 آستي انجام.

ڪافي نمبر (۵۳)

رهبر رقد

- احسان رهبر رند سڏايون ٿا
 ۱. رهبر رند سانگو لاهيون ٿا.
 ۲. جهڙي جهڙي رمز رلائي
 نسوبت نينهن وڃايون ٿا.
 ۳. جهڙا جڻيون ٿوڪ جا طعنا
 چمي سر تي ڇايون ٿا.

۳. مڙ نوڙ واري مام پـروڙي
سوري سر نـوايون تـسا.

۴. عشق ٻڍل کي روز ازل کون
گيت انا الحق گاهون تـسا.

ڪافي نمبر (۵۴)

جانب جو جادو

۱. ويو ڪاريگر ڪڙي ڪڙي دل ڏيڍن جي دام ۾.

۱. راتيان ڏينهان روح منهنجي ۾

مـوج منصوري چڙهي چڙهي.

۲. فوج حسن دي ظالم جنگي

سر عشاقن لـڙي لـڙي.

۳. نينهن نينهن جي نندڙ ڦٽائي

تو ساه سورن ۾ سڙي سـڙي.

۴. مڱ ۾ ساريون روز سڄڻ کي

پـسنا وڻي پڙهي پڙهي.

۵. روز زال کون يار ٻڍل کي

ويو جـالـب جـادـو جڙي جڙي.

ڪافي نمبر (۵۵)

محبت بنا جڱن عبث

بـنا محبت سـچي رب جي

جڱن جڳ ۾ ڪوڙو آهي.

۱. ٻئي محبت سنڌي بازي
کيڏن گڏو گهٽ ڪي غازي

ريجهائي رام ڪهاڻون راضي
سوريءَ سرڙا ڏٺائون ساهي

۲. ذڪر ذاتي آهو چئم تون
گولي ڦولي لعل ڪي له تون

ڪاهي مڇ ۾ پتنگ پڻ تون
سانگي سڀ ساه جا لاهي

۳. محبت منصور ڪي ماريو
سوريءَ جنهن سر اچي چاڙهيو

انالحق جو هڻي نعرو چڙهيو سو پاڻ هو ڦاهي
۴. ٻيل هل نينهن جو نعرو

وجودئون ڏسي ويسارو

لاهي ڇڏ لوڪ جو لاڙو تنهنجو وري عام سان چاهي؟

ڪافي نمبر (۵۶)

نينهن جو نعرو

عاشق ڪري اعتبار ويا وحدت ۾ گڏجي

۱. ڪنهنڪي سڻائڻ ڪينڪي انسڊر جسو آواز

۲. وڌجن اڻ-رب ويجهڙو وٽ نه يائڻ وار

۳. نعرو هنيائون نينهن جو نڪري ٿيا فروار

۴. عشق ٻيل آوڪو اٿي بره جو باري بار

کافي نمبر (۵۷)

ذوق ذاتي

هيءَ مام پروڙي ڪير درد وارن پنهنجي دل ۾ سڃاڻي
 ۱. عاشق ائٽ اندر ۾ اورن غازي ڪڍي ويسا غم
 ذوق جڳائي ظاهر ذاتي.

۲. سر بنا هٿ سـودو ناهي
 مانجهي اهي ڪو مسرد مٿي

دست محبوبان دي ڪسل جي ڪاڻي
 ۳. رمز حقيقيءَ جو راه سڃاڻي پسر جو لڏائون پوره
 جان جگر ۾ پاڻي جهاتي

۴. هامي هميشه هوت ٻڌل سان آڌر علي شـيـر
 رمز رلاڻي جنهن اها نٿو لائي

کافي نمبر (۵۸)

نور جمال

جنهن دل ويڪيا نور جمال
 سا دل مستون مست خيال

۱. مٿن رائجهن دي رائجهن مهڏا
 چوڙيسم جهنگ

۲. هداقي هداقي يار سچي تون
 مڏهون خـوانـا مال

۳. عشق بنا پيو پسند آجايو
 ۴. راتيان ڏينهان روز ٻيل کي
 لائي آهي درد تـصال.

کافي نمبر (۵۹)

اُوکي عشق دي چاڙهي

- ڪيئي ڪري قتلام عشق اٿانگو اصل کون آهي.
 ۱. بي سر تي ڪو ڪيڏي بازي
 گوه کتي ڪو پڙ مون غازي،
 وحدت ۾ ويسر وريام
 جثري جسم پنهنجي جان جلائي.

۲. اوکي اٿانگي عشق دي چاڙهي

- * دم دم دي وچ ڪسڻ ڏهاڙي،
 نانهن ڪڇن جو ڪام
 پتنگ اچي ڪو پاڻ پچائي.*

۳. بسات بره جي بيشڪ باري

- عام نه سمجهن هيءَ سڌ ساري،
 سمجهي ڪو مرد مدام سوريءَ آئي سيس نواڻي.
 ۴. سمجهه ٻيل سر گهور تون سارو

- پنڌ پري پيو آ پڙ ۾ پمارو،
 رند رجهائي رام مانجهي اچي ڪو ميدان ملهائي.

ڪافي نمبر (۶۰)

ديدن جو دام

هائ هئي سو هئي هئي دلڙي دلير يار لئي ويو

۱. اڪڙيون آملڪ زور وڙهن ٿيون

چوريءَ چوڪان ڏيسئي ڏيسئي

۲. دام ديدن جي هر يار ڌاري

قرب سان قابو ڪئي ڪئي

۳. گجهه اندر جون گالهڙيون

ڇا پڌايان چئي چئي

۴. عشق ڀيل کي آڙاه پاريان

ننڍ ننگ جي وٺي وٺي

ڪافي نمبر (۶۱)

محبت جي ميخ

دام وجهي ويو دلير دلڙي شو يار لئي ڙي لئي ڙي

۱. عشق آريءَ جو لڳڙو جنهنڪي

سور انهيءَ جي سڌ آ تنهن کي

ڦاٽي سا ڪين چئي ڙي چئي ڙي

۲. ميخ محبت جي يار هئي ويو

درد ونديءَ جي دلڙي ڪئي ويو

گهوڙن سان گهٽي ڙي گهٽي ڙي

۳. عشق اولانبا تو آڳ اٿاري

مسرد هزارين پيو مانجهي ماري

چشمن سان چٽي ڙي چٽي ڙي

۴. سڪ ته ڀيل کي آه سندس مدائي

راتيان ڏينھان آھا وحدت وائي

ھرگز ڪنھن هٿي ڙي هٿي ڙي

ڪافي نمبر (۶۲)

زلف جي تار

دلبر منهنجي دلڙي لٿي ڪٿي قابو زلف جي تار ۾

۵. سڪ منجهون سڏڙا ڪري

مشتاق تو لٿي ٿو ماري

وڃ پڇي پيرڙا پيري

جستو عاشق تنهنجو آزار ۾

۶. سو پيرا ٿو تو لٿي پڇان

لونءَ لونءَ اندر ويٺي لڇان

روزي رهسبر جي رهان

۷. ڏيڏان اٿم دلدار ۾

۸. تنهنجا نياز ڏيڻ جا نوان

آه شمس شرمسايو اوهسان

ڪهڙيون چٽي مان ڪهڙيون چوان

۹. صفيستان تنهنجون حسد سمار ۾

۴. ٻيل چوي اوکي اڙي

وڏو ساه سورن ۾ سڙي

گڏ ٿي گڏاڻيون ڪا گهڙي

وبهون نشي جي خمار ۾

ڪافي نمبر (۶۳)

سڪ جا سبق

عجب ڏٺم اسرار اکين ۾ مام ڏيئي دل مارن ٿيون

۱. عشق سسندو آڙاه مچائي

باهيون بره جون ٻارن ٿيون

۲. عشاقن ٿي آيون امالڪ

سرڙي سيف آلارن ٿيون

۳. محبت واري مام سيڪاري

هر ڪري جا پيارن ٿيون

۴. مڙگان ماري ٿهر ٽڪيرا

خون خاڪن جا هارن ٿيون

۵. راتيان ڏينهان روز ٻيل کي

سڪ جا سبق پڙهائڻ ٿيون

ڪافي نمبر (۶۴)

ٺلهنجي سور سمجهايو

ڪل اڳي مونکي ڪانه هئي

ٺهنجي سور سمجهايو اڳي

- ۰۱ پر پيالو پسترت جو پرين پمارو اچي،
 مام محبت جي ڏيڻي جنهن روح ريجهايو اچي،
 ۰۲ چٽنگ چولي ۾ پٽي لڻوچ لڇايو اچي،
 دل ۾ درد فراق جو آ دود دکايو اچي،
 ۰۳ ساز سورن جو کڻي جنهن واه وڇايو اچي،
 شوق جون شوريون ٻڌي نينهن نڇايو اچي،
 ۰۴ نينهن ڀيل کي روز ازل کي يار جڳايو اچي،
 در در ديواني ڦران طلب ٽپايو اچي.

ڪافي نمبر (۶۵)

ر سڄڻ جي

رنديءَ وارو رام رمز سڄڻ جي روشن ڪيڙو.

- ۰۱ اندر تونهن ٻاهر تونهن تونهن ساه ساه پساه،
 ۰۲ سڀ صورت ۾ سهڻل ساڻين آهي پاڻ الله،
 ۰۳ مڙن ڪين مرڻ کون عاشق ايندا ڪاهيون ڪاه،
 ۰۴ روز ازل کون عشق ڀيل کي ڄاڻي شاهنشاه.

ڪافي نمبر (۶۶)

آلف سان اورج

بهار ملامت ڇاوين تون

مرد مري پٽ جڙي جڳ ۾

- ۰۱ راتيان ڏينهان آلف سان اورج
 روح ۾ رام ريجهاوين تون.

۲. گل وچ کفتي پوس چور.

مارن ماک مسر

۳. جوگي موٽا جو ٽي تن ڳوڙها گل وهايا.

۴. ٻيل چوي پنڌ اڳي آئي

هي جڳ جيون آجايا.

ڪافي نمبر (۷۰)

آمالڪ آڙيون

آئي آمالڪ آڙيون ديدان دلبر تو سان.

۱. نينهن جنهن کي ننگ نهوڙيو

سور انهي ۾ سڙيون سڙيون.

۲. ميخان محبت جون يارهڻي وٺن

جان جگر ۾ جڙيون جڙيون.

۳. رويون رويون راه نهاريان

خيال انهي ۾ کڙيون کڙيون.

۴. راتمان ڏينهان روز ٻيل کي

درد لاتيون هن ٽڙيون ٽڙيون.

ڪافي نمبر (۷۱)

مڪين لاءِ ماندي

ماعت ڪين سري ڙي سري ڙي محبت لئي هان ماندي.

۱. سرتيون سور ٿيا ٿم سونهان

درد دکايا دل منجهه دونهان.

- منہ ٿو مڃ ٻري ڙي ٻري ڙي
 وار نہ آهيان هڪ وانديءَ
 ۱۲. مرتيون سڄڻ جي آڏو سکر سڪان ٿي
 خط پروانا روز لـڪان ٿي،
 ڪوڙهن ڳاٽ ٻري ڙي ٻري ڙي
 ويٺي پڇاڻيان هانديءَ
 ۱۳. جانب جئري اچي پاتم جهاتي
 بيوس منهنجي دلڙي جو ڦاٽي
 آئي منجهه آڙي ڙي آڙي ڙي
 برهه ڪمي هان بهانديءَ
 ۱۴. نينهن ٻيل کي هو ننڍي لاکون
 هيانءُ فراقن ڦٽي ڪيو ڦاڪون،
 ماريس ذوق ذري ڙي ذري ڙي
 ڪيچ ڏيئي ور ڪانديءَ
 ڪافي نمبر (۷۲)
 برهه باهم ٻاري

- حسن ملان ڪري آيو به رهه لڳو هر ٻاريءَ
 ۱۵. راتيان ڏينهان (ني وي ميان)
 طلب سوهان جي ٿاڀو جان جلي چند ماريءَ
 ۱۶. درد اوهانجي (ني وي ميان) دود دڪايما (پيلا)
 محبت مڃ مڃايسو برهه ڦوڪي باه ٻاريءَ

۳۰. عشق اوهان جو (ني وي ميان)

اڳ مون نه ڄاڻو (ڀلا)

سورن کڻي سمجهايو ڏک ن ڏني آه ڏيکاري

۳۱. عشق اوهان جو (ني وي ميان)

اصل ٻڌل کي (ڀلا)

فنيڙي جو نينهن ڦاپو تار تڳان تنهنجي تاري

کافي دلبر (۷۳)

دلبر رمز رلاڻي

رانجهن ويڙهي آه ميڏا دانھ وي ميان

صدقي صدقي ساه سچن تون

۱. رانجهن آڻي ونجلي وڃاڻي

دل ۾ دلبر ڪا رمز رلاڻي

هادي ههوت ملاپ

۲. مٿن ته رانجهن دي ٻانهي گولي

يار پڙهائي مڙي ٻولي

جانب جادو لاياء

۳. رانجهن آڻي پسانه جهاتي

دست ڍولڻ دي ڪسڻ دي ڪاتي

مٿن بي سيم نواها

۴. آڻي ٻڌل کي نينهن نهوڙيو

واسينگن جان وره وڪوڙيو

دونهان درد دکاياء

کافي نمبر (۷۴)

مليا سچڻ حقاني

- ريجهي رات رانجهو آيو دلبر اسان ڏي ويڙهي
 ۱. منجهان چاري سو ٻيلي آيو ٻـرهـ دي ويـلي،
 مليا سچڻ سوڀـلي کليو بخت سوايو.
 ۲. ٻن پيئي کيڙاندي ٻولي معن هان رانجهن دي گولي،
 ڏني عشق منڙي لولي نشو نمنهن ڏاڍو لايو.
 ۳. شروع ٿيا شادمانا در در وڳا دما،
 ٻهري ٻار آيو جاما سڀ ساڻ ٿيو سڃايو.
 ۴. ٻيل چوي هان ٻانهي مليا سچڻ حقاني،
 هنڙي لٽي حيراني مطلب مولا پڄايو.

کافي نمبر (۷۵)

کهڙي آهي تنهنجي ذات؟

- ڪيھي تنهنجي آھ ذات ڪهڙي ڪيو ترھت ڪيئن آئين؟
 ۱. سل سچي ڪر سڌڙي تون ساري
 ملڪ گهمين ٿو گل گلزاري،
 پيدا ٿئين ڀرپات قسمت آئي ڪارڻ رهائين.
 ۲. وچ بدن جي تنهنجو اوتارو
 باغ چمن ۾ وئين بهارين،
 منڙي لـوين ڪا لات
 حال پنهنجي جي ڪا خبر سڃاين.

۰۳ جن مڪو توکي جوڙ مان جوڙي

خيال خودي جا چڏ سڀ چوڙي،

تن جي ڪرين نه نات موکيا ماري نٿو من مٽائين.

۰۴ آءُ جو آڪان ائين تو سان

ڪر حال پنهنجي جي ڳالهه ٻيل سان،

گهمين ڦيرين ڏينهن رات

گلي ۽ گلي ۽ ٽي پير ٿو پائين.

ڪافي نمبر (۷۶)

وچان گهوت توتون گهولي

لڳي آه سڄي دي لولي دن وين دل آداسي.

۰۱ ويڪير تيدا نظارا من مون لڳا مونجهارا،

ڪر نظر يار پيارا ڪنجي آئي ٿو ڪولي.

۰۲ طلب تن کي ٿاڻو سون سمهن وڃاڻو،

پڪي پير منهنجي پاڻو وچان گهوت توتون گهولي.

۰۳ سڪ سوز ڪئي هان ماندي

هڪ وار ناهيان واندي،

پچان روز منهنجا پاندي

آهيان گلي ۽ گلي ۽ ٽي گولي.

۰۴ سڄي تون ٻيل جون آنهون دردئون ڪري ٿو دانهون،

ڏي بهگن ٻڏي ڪي پانهون سڳ هي جهامو ۾ جهولي.

کافي نمبر (۷۷)

ويا پنهنجو رام ريجهايون

- سوري سانگ نه ڪن سر اچي ڏين عاشق جهڙو جلایون.
 ۱. آڙاه ٿي ايندا آگ جا جيءَ ۾ جهڙ جهڙ ٿا ڪن.
 دود دڪن من ۾ مچ ويا مچايون.
 ۲. ڦرهيون جن جي هٿن ۾ ساريون سبق پڙهن.
 روز رڙن نيشين سي نثار وهايون.
 ۳. جن کي خوف خدا جو سڪ ٿي ڪين سمهن.
 ويا پنهنجو رام ريجهايون نتبه نه ڪن.
 ۴. اورن پيل سي الف سان منهن پائي سر مونن.
 روز ڏسن جانب جهانڙي پايون.

کافي نمبر (۷۸)

هر جا وسندا يار

- هر جا وسندا يولڻ يسار آيسا بازي بيڪ بڻائي.
 ۱. ڪڏان ماريں دم منصورى سوريءَ تي هسوار.
 انا الحق ٿو آپ آلاوي.
 ۲. ونجن اقرب واحد ويجهو وٽ نه پانمچ وار.
 رڳ رڳ ۾ ٿو رمز رلاوي.
 ۳. هر جا ڪهڻس جلاوه ذاتي نور ٿو نوروار.
 جوش وڌو آهي جبل جلائي.

۱۴. هر جاہ ڀڏيل حق نور نظر ۾ دل ۾ ڪر ڏيکاره
ڪم مسجد تو ۾ آهي.

ڪافي نمبر (۷۹)

گجهم اندر جون گالهڙيون

محبت ميخان هنيون دل ڙي ڪنيون

اديون منهنجو يار هليو ويو.

۱. گجهم اندر جون گالهڙيون

ڪنهن کي مان ڪين چيون.

۲. ٺوڪان تنهنجي وو نينهن جون

لنگهي وڃي پيار پيون.

۳. سور سڀاڻن ساء کي ويو ته ڏکي ۽ ڪي ڏيون.

۴. ته ڀڏيل کي ساء ۾ جيئن ٽپڪن تيل تيون.

ڪافي نمبر (۸۰)

پيو ساء، ڏوڪي ساري

گهٽ ڪول، ڪل پيارا، دلير خدا جي واسطي.

۱. چشمان جڏهن ٿو چائين

لڪين گهور سان ٿو گهائين.

وڃي دام دل ڦاسائين

ڏٺي آبسرن سندن اشارا.

۲. محبت وڏي هسان ماري

گهٽي تنهنجي ٿي ٻياري.

۰۲ پيو ساه نوکي ساري پل پل ڪريان ڀڪارا
 ۰۳ سڄ هيءَ ٻيل جي آزي ڪر رحم ٿيءَ تون راضي
 عاشق گهڻو آداسي تو لڻ سڄڻ سوڀارا

ڪافي نمبر (۸۱)

لنؤ عشق ۽ ابي لائي

ڏاڍيون عشق رمزان لايون نشي نمنهن جي نهوڙيو
 ۰۱ لونءَ لونءَ اندر ڏي لونهان

درد دکاڀا دونهان
 ڦٽرا ڏين ٿا قونهان پڙڪن بره جون باهيون
 لڳي آگ جنهن پتوڙيو

۰۲ رڳ رڳ اندر ڏي ريل لڳڙا بره دا ميل
 آيا دم دم ڪسڻ دا ويلا

وڃي گهور سان ٿو گهايون
 ڪنو خوب اچي جنهن کوڙيو

۰۳ ڏنو عشق اشارو جنهن پر مون نشو پياريو
 سورن سبق سڀڪاريو بوندان بره وسايون
 وٺي وره مون وکوڙيو

۰۴ ٻيل چوي ٿو جاڻي لنؤ عشق ڏاڍي لائي
 وٺي آه عقل جي وائي وڃي تن کي طلب تايون
 جڳهو بره جيءَ جوڙيو

ڪافي نمبر (۸۲)

قالو ٻلي جو قول

جي تون ته عاشق مري ٿي ۽ موچارو

گهوري گهور ڪر تون سر ساه سارو.

۱. جي عاشق ٿئين تون کلي راند ڪٿ تون

پاڻي پهر پڙ ۾ پوئتي نه هٿ تون،

سوريءَ تي سر ڏي، ڪر پڙ ۾ پيسارو.

۲. عاشق ٿئين تان ڪر چند فاني

جنگ جام پي ۽ تون پيالو حقاني،

ٽپي مار جر دي هڻي نهن نعره.

۳. سڄ تون ڏيل عاشق آهڻي

لاهي لعل ٿيڙا سانگا سڀني،

قالو ٻلي جو ڪيائون سخن سچارو.

ڪافي نمبر (۸۳)

ٽن ۾ تار اڳيءَ

لاڻي تار ٽن ۾ سهڻي يار مانڪي

موهي مست ڪيڙو ديدار مونڪي.

۱. محبوب مٽيءَ جا اچي غم گنوايا

ڪري چهره گلابي اڱڻ منهنجي آيا،

ڏٺو جام پيالو سردار مانڪي.

۲. تون آهين ننگ پرور سردار سڀ جو

توتي نه — وراني آهي راز رب جو.

وئي ٿال ٺيندين مختيار مانڪي.

۳. دل نياز تنهنجي آ نهوڙي

وجهي پيچ پرتيون وڊو وره وڪوڙي.

هنئين ميخ من ۾ منار مانڪي.

۴. ڀيل ٺي آڪي سڪ آه جنمجي

پانهي مان آهيان توڙئون تنهنجي.

پرين پاڻ کون ڪندا نه دم ڌار مانڪي.

ڪافي نمبر (۸۴)

گهوري ٺي سڀ سينگار

لائي لٺو هئي ويو يار سوان جنهنجي بره ڪيو بيمارميان.

۱. هوت هئي ويو هت سان

سو نه ڪندي منجهه ڪاپار ميان.

جن کي لڳو سڀي ڄاڻندا

۲. هن درد جو ڏندڪار ميان.

۳. نمونن نزار نسوان ڪيا

هي ٿي روئن زارون زار ميان.

۴. پتڙيون هوت ٿي

هي ته گهوريا سڀ سينگار ميان.

۵. اٿي پهر عجيب ٿي

مانڪي اندر ۾ آت مهاد ميان.

سورن ساڙيو ساه کي

آچي قلب ڪين قرار ميان.

۵۰ مون ۾ مڌايون ٿي گهڻيون

سي تـ بيحد بي شمار ميان

ڪندو باجهه ٻيل چوي ويندو سات گڏيون سردار ميان.

ڪافي نمبر (۸۵)

لا مڪانيءَ دا سڀير

عشق جهوٺا ڏيندا صبحاني دا

معن پي دؤر پڙهيا دل جاني دا.

۵۱ سهڻا يار ميڏا مشهور هيا

تڏهين روشن زمين بي نور هيا

اھو منجهه قرآن مذڪور هيا

الف ميم حڪم هي حقاني دا.

۵۲ شمس قمر نٿو تـاب جهلي

ابرو سيف بيٺا تنهنجا مونگھ ملي.

آھ يار مٿو منهنجو محبوب بلي

پر ٿيا نور نبي ڪي نوراني دا.

۵۳ چشمن ڪوئي جو ديدار ڏٺو

تڏهين راتيان ڏينھان ڪو آرام ڦٽو.

اکين نال ڪو يار مٿو

اھو سـير ٿيو لا مڪاني دا.

سجده ٻڌيل پڙه قل هو الله

سارو قلب ڪري هادي هو هو الله

مليو يار منو ٿيا مڙئي پيلا

ڪافي نمبر (۸۶)

دل جا ڀرندا ڪول

سر تي پوش هيس ڪو سلطاني دا.

مڙد ٿي ميدان ۾ ڏي سر سينگاري يار ڪي.

۱. سر جي دعويٰ چوڙ تون منهن نه مڃ ڪون موڙ تون،

جاپون جي ۾ جوڙ تون ڏس دل اندر دلدار ڪي.

۲. الف ڪر الله تون وٽ پريان جو راه تون،

ڇو ٿيو آهين گمراه تون

باد ڪر پنهنجي اقرار ڪي.

۳. دل جا ڀرندا ڪول تون

روح نه ٿي گهر رول تون،

ٻاڻ ۾ ٻڙهي گول تون

ڏس نوري تـجلـيدار ڪي.

۴. ڪت ٻڌيل بسازي اها

لاهي ڇڏ سي اسوڪ جالما

خيال وڌ خطرا ٻيا

ڏس سڪ منجهون سردار ڪي.

کافي نمبر (۸۷)

طوطل پيو تنواري

سنهنجي دل ته سچن توکي ٿي سنڀاري

سدا گل چمن ۾ طوطل پيو تنواري.

۱. طوطا چمن ۾ ڦرندا هوائي

گلي ۽ گلي ۽ تي ڪرندا گدائي.

موٽيا ديس جائي دنڙا گذاري.

۲. طوطا چمن ۾ هيا پر ڏيهي

چڱندا جو چوٽا جوگي آهيشي.

آلائي ذات ڪيهي گهمندا بهاري.

۳. آکي جو ٻيل چلي آءُ طوطا

رهيا هي مٿي دا خالي بت ٻوٽا.

سانگي ملڪ موٽيا ويڙا قطاري.

کافي نمبر (۸۸)

نشو نينهون جو

اکين کي عجب ڪو نشو نينهون لايو

ابرو سيف سڄي حڪم ٿا هلايو.

۱. ڪريان دوست دانهون پستي يار ٻانهون.

تڪيان روز راهون پرين پاڻ پسايو.

۲. بچي باز بحري ڪيم بي قساراري.

- دلـڙي دام ماري   جسو تو جاڳايو.
۰۳. وئين دل جاڳائي   ليئو لعل پـاڻي،
ڏاڍي تار لائي   بره تو بچايو.
۰۴. ٻيل هڻي سگ تيرا   ڪريو يار پيرا،
آچي محب ميرا   پـڙ م پير پايو.

ڪافي نمبر (۸۹)
موڳي آڻي ڪيئن ۾ ڪندي؟
مرجان ڪڪڙ وٺي ڪر ڪندي
لنڊڙي ڪڪڙ وٺي ڪر ڪندي.

۰۱. جنهن هٿ ته پنهنجو يار سڃاتو
پٽيل پـر ڏي پير نه پـاتو،
اڃا ڪوڙي ڪين ڄاتو   گندي گلا ۾ گر ڪندي.
۰۲. ولهي ويئي عمر وڃائي   ڪوٽ ويو ڪوٽي ڪي ڪاڻي،
اڳيون پوندس مار الهلي   ڦٽي ڪرڙي جان ڦر ڪندي،
۰۳. هٿ وٺيا اٿس محل ماڙيون
اڳيون پوندس وڌ ڪر   پڇاڙيون،
ڪرم پتيمون پيئي ڪندي راڙيون
موڳي آڻي ڪيئن ۾ ڪندي؟
۰۴. رلي ويئي راڻيون راڻي   تڙي طمع ڏي تائيمون تائي،
سمجهه ٻيل پر جي تون ڄاڻين
ڦرڪڻ وٺي مرجان ڦر ڪندي.

کافي نمبر (۹۰)

ڳوڙها پيم ڳري

سور ۾ وڻي آه سڙي ڙي جيڏيون

۱. هيءَ دل تـمـ نينهن نهوڙي

۲. رڻندي رڻندي رت جا ميان

۳. ڳوڙها پيم ڳري ڙي جيڏيون

۴. هوت هڻي ويو هٿ سان

۵. ڪا من ۾ ميخ مڙهي ڙي جيڏيون

۶. سنڌڙا ڪريان ٿي سڪ مون

۷. پسا روز پـڙهي ڙي جيڏيون

۸. دلير باجهون مشڪل مٿيءَ کي

۹. گهارڻ هڪ ته گهڙي ڙي جيڏيون

۱۰. راتـمـان ڏهنهه روح ۾

۱۱. من ۾ موج چڙهي ڙي جيڏيون

۱۲. اصل ٻيل کي دم دم دل تي

۱۳. درد ٻڌي آ ٿڙي ڙي جيڏيون

کافي نمبر (۹۱)

هندو مومن هڪ ڏٺو سي

۱. سر ميري جڏهن عشق آيا ويڪر تجلا نور حق

۲. عشق ۾ جيڪي آچن آهي سانگ سر جو نا رکن

۳. پتنگ پـروانه پـچن مرڻ نا تن جو مرڪ

۲. موتو قبل پنه تون مري ٻڌ خبر هي تون ڪري
 عشق ٿي اڪو وري ڪر دؤر دنيا جا ترڪ.
 ۳. هندو مومن هڪ ڏٺو سي ڪونه ڪو تن ۾ فرق
 لون ۽ لڳي تان لعل ٿيا وحدت سندو واريائون ورق
 ۴. ورهه واريءَ وات تي قربتون پيا ڪامل ڪسي
 سر ڀيل صدقو ڪري وحدت جي واديءَ ٿيا غرق

ڪافي نمبر (۹۲)

لاهو ٿي لعل ٿيا

ڪل لوڪ کي ڪيھي پوي

هن عشق جي اسرار جي؟

ديدار ريءَ ڪانهي دوا

هن بسر جي بيمار جي.

۱. عشق جي سر آڻيو سي محبتي محو ٿيا وتن.

ڪيا وتن خمار ۾ ڏني ديد تن دلدار جي.

۲. لئو عشق جي جن کي لڳي

سي لاهو ٿي وڃي لعل ٿيا.

نعرو هنيائون نينهن جو

ڪيائون ٽڙي سسيءَ کون ڌار جي.

۳. جن سرڪ صحبت جي چڪي

سي سوز نا ڪنهن کي سلن

سامي سدا هن سهر م وٽ نه ڀائڻ وار جيءَ
 ٠٤ سر ٻيل صدقو ڪري آئي پون آڙاه مءَ
 شهادت شه-وق مون ٿين اٿن سڪ سچي سردارجيءَ
 ڪافي نمبر (٩٣)

آيو نبي سونهارو

وريو آمت جو وارو، آيو نبي سونهارو،
 سونهن سوڀارو
 ٠١ در در خوشيون خير جو ٿيڙا
 گهٽيءَ گهٽيءَ گلزارو
 ٠٢ ماڪ ساري م ٿيو مشهوري
 نور جنهن جو نعرو
 ٠٣ صدقي صدقي ساه سچل تون
 سر گهوري نيندس سارو
 ٠٤ روح ٻيل جيڪي ٿي روشنائي

ويو اندر جو ته آندارو

ڪافي نمبر (٩٤)

ڪسي ٿيءَ ڪباب

بره ڪيو ڪيو ڪباب سورن آئي دم دم لائيءَ
 ٠١ بره ڪوڙيون آئي تندون تاران
 ڏور پون ٿيون تن جون پچارانءَ

روح ۾ وڃي ٿو رباب رانول آئي ڪا رمز رلائي.
۰۲ سور سڄڻ جا سلڻ جا ناهن

ڪنهن کي سايون مان پاڻ سان آهن،
شوق ٿي ڪڙي مان شتاب

محب ملڻ جي آهي ڪڪ سدائي.
۰۳ عشق انهيءَ ۾ جيڪي جو آڙيا

سور درد جا مسئلا پڙهيا،
سينو ڪيائون صاف خان خودي کي ويٺا ڪاٺيءَ.
۰۴ ٻڍل لڳو ٿي نينهن جو نعرو

منزل مٿاهي ٿسيءَ موچارو،
ڪسي ٿي ڪباب دل جا درمن مان الهيا.

ڪافي نمبر (۹۵)

خبر ڏي تون خاطي

مان جو مران ٿي تو دير لاتي،

ڪڇ يار پيرو ڪنبي چند جهاتي.

۰۱ ڏک هي ڏکڻ ٿا دونهان ڏکڻ ٿا،

باه ٿو جا هاري پائي يار جهاتي.

۰۲ ٻڌي يار ٻانهون ڪريان روز دانهون،

ويئي روز روٽان توسان دل ڦاٽي.

۰۳ آهي ٻڍل ڪسي عـشق الـهيءَ،

ڪڏهن يار ايندو خبر ڏي تون خاطي.

ڪافي نمبر (٩٦)

تنهنجي واڻي وات

تنهنجي واڻي آه وات

پريات مٿي لات ڪنگل ڪا سٺائي

٠١ سنڀري سامي آيو موٽڻ مشڪل هٿات

٠٢ ڏسندي ڏينهن گذاريان ڪم ۾ ساري رات

٠٣ روز ٻڍل ڪي روح ۾ طلب توهان جي تات

ڪافي نمبر (٩٧)

دلبر ٿي نه ڌار

تنهنجي ٻره ٻڌا اٿم ٻار

مل ٻار، تنهنجي تار مٿي ڪي ملڻ جي

٠١ وٺي وره وڪوڙيو واندا ناهن وار

٠٢ پالڇ پورهائت ڪي مان ۾ ٿي عيب هزاره

٠٣ هج هميشه هتري دلبر ٿي نه ڌار

٠٤ ڪر ڪاهاجه ٻڍل چوي صاهب لسڳ سستار

ڪافي نمبر (٩٨)

پت ڀڄي ڪر پور

عشق جي منزل زور راند ڪورڻ مون ڇاڻي

جيئري مري ڪو مودان ملهائي

٠١ چڙه سوريءَ تي ڪر نڪو سالگو

آهي اصل کون عشق اڻانگو

هيءَ سر گهورڻ گهور ڪو ٻاڏي ڪنڌ ڪڍائي

۲. عشق جي بازي جهڙو ٿي ڳاڻي

پرواني جان پاڻ پڇاڻي.

بت پيچي ڪري پور عاشق جتان جلاڻي.

۳. يار زوراور زهر جو لاڻي

هٿ پريان جي ڪهڻ جي ڪاڻي.

ماس ڪهن نون ڪور ڏي تون لڳن تون لاهي.

۴. ڏس ٻيل تون هر دم هادي

يار وڇاڻي ٿي گلن سان گادي.

پنهنجي اندر ۾ اور جانب جهانڙي پٺاڻي.

ڪافي نمبر (۹۹)

يان ڪر انجام ڪي

جي عاشق ٿين ته ڇڏ عام ڪي وجود مون ڏس ڄام ڪي

۱. لنگهي عام کون عاشق چٽا

ڪاڻي بنا پيا ٿي ڪنا

في الله ۾ نيئي ڪتا محڪم مليا اسلام ڪي

۲. جيڪي عام کون پاسي پيا

تن دل جا درس مڙهي ڪيا

صاف ٿي سمجهي ويا مردن ڄاڻو هڪ مام ڪي

۳. پتي عين ڏس وجود جا پوءِ دور ڪر محبوب جا

تو وٽ ٿيو حبيب جا روح ۾ تون ڳولج رام ڪي

۳۰ رخ تي ٻڌل رهڻي اهو

پهچي پهرين جو پهچ پيو

۳۱ قالو بلي تي قول ڪيو باد ڪر انجام ڪي

ڪافي نمبر (۱۰۰)

پرينءَ پاڻ پساڻيو

محب مٿيءَ جي گهر ۾ آيو ميندي مون اچي لاهو

۱ سرتيون هار سينگار ڪيو سرهي سڀج وڃايو

۲ جنهن ته ڏني ڏک ڏور ٿيا

سرتيون ڪم ٿيو سڃايو

۳ سير ڪٿوري واسا پيرل پير اچي پايو

۴ اڳ ٻڌل جي عيد ٿي پرينءَ پاڻ پساڻيو

ڪافي نمبر (۱۰۱)

ڪر ڪماڻي

سامي سير ڪرڻ ڪيئن آئين آئين تون نه ڪمائين ٿو

۱ جهڙو آئين ته جهڙو ويندين

موگا من نه منائين تون

۲ ڪر ڪماڻي يار پنهنجي جي

ويلي وڪر وڃائين تون

۳ عشق ٻڌل تي اوکو اٿانگو

سوريءَ سر نوائين تون

کافي نمبر (۱۰۲) هت نه وسارو ٿي ۽

جوگي منهنجڙو جيءُ

پيارو مسافر سڀڻ تي آيو ۽

۱. جوگي ٿيوين تان ڪرتون صفائي

سڀڻ

چوڙ طمع کي ڪر نه گدائيءَ

مرڪي سور مون پيءُ

چڏي ڏي هيءُ هول اجايو ۽

۲. عجب ڏٺو سي ملڪ الله دا

سير ڪيتو سي فاني جڳ دا

قادر آهي ته قويءُ

باريءَ جنهن هي باغ بنايو ۽

۳. هاڻي هوتن ڏي ڪرڪا هلڻ جي

گنڍ ڳالهه پرين سان ٺاهي چئڻ جي ۽

هت نه وسارو ٿي ۽

توڪي ڪنهن ٻول ٻڌايو ۽

۴. ٺاهي جوڙي توڪي مڪائون

سمجهه ٻيل ڀر ائين آتاهون ۽

يا ڪي نه پار ڏانهن ٿي ۽

مستان گهمڻ سام اجايو ۽

کافي نمبر (۱۰۳)
سانگ، ڪرڻ آيا سانگيڙا

آئي ملڪ اسان جو اڳي اڳي
اسان جهٽ جالڻ وارا جو گهڙا

۰۱ نمڻي ڌريندو خساڪ مٽيءَ ۾

سـر جا پـاڻي سڳي سـڳي
اسان پاڪ ڏکڻ وارا پر ڏيهڙا

۰۲ پار پرين ڏانهن ڪير جهليندو

زور نه ڪنهن جو لڳي لڳي
اسان امر مڃڻ وارا ماروڙا

۰۳ سج چنڊ نه هو ڪٿيان تاري

اسان انهيءَ کون به اڳي اڳي
ڏيهه ڏورڻ آيا سي ڏوٿڙا

۰۴ ڀريل چوي نيٺ جو فينده

ويـري مٽي ٿي وڳي وڳي
اسان سانگ ڪرڻ آيا آهيون سانگيڙا

کافي نمبر (۱۰۴)

رخ تيرا سڀ نور دلبر

رخ تيرا سڀ نور دلبر مٿن ويڪيا اسرار بي

۰۱ اکيون تيمڙيون باز بحري

وچ ڪجل دي ڌار بي

- نمين زندگي هي ته ظالم
 ابرو هي تلوار بي
 ۱. ۲. دند تيمڙي موتي دائي
 لب هيا سي لعل بي
 زلف ڪالي هن بشير
 مڪه روشن گلزار بي
 ۳. شمس تو شرمانيو
 تو جهڙو ڪونهي ڪو بهو
 ڪريان قمر قربان توتان
 سو پيرا سو وار بي
 ۴. گهر ٻڍل جي گهوت آئين
 سر ڪري سينگار بي
 جنهن گلي مان پير پاتم
 سا گلي هڪار بي

ڪافي نمبر (۱۰۵)

جانب جو جمال

- ڏسي جانب جو ته جمال درد ديوانڙي ڪمي هان
 ۱. جاني ري جهان
 ساعت پانمان سو سال
 ۲. صدقو پيار سچن تون
 مڏيون هي سڀ سال

٣. قصيد چئج قريب ڪي
هن هيٺي جو حال.

٤. آءُ اڳن تان عيبد ٿئي
سڄ پڊيل جو سوال.

ڪافي نمبر (١٠٦)

محبت والا پيالو

آچي ٺڳي نوسان ياري جنهن مونکي باه جي ٻاري
١. آهون دانهون سڄ تون مٽي جون
دوست ڏجاء دلداري.

٢. ڏٺو ڏٺو پيالو محبت والا
ننهن نشو ٿيو خماري.

٣. سور سڄي جا ڦٽ چاڪ اندر
رو رو ڪريندي هان زاري.

٤. مهر مولا جي ٻاجه پڊيل تي
صاحب ڪٿي آه ستاري.

ڪافي نمبر (١٠٧)

لا هڪان کان ڏازل

جتي عاشق هڻندا نعرو
آني سر واهن جو سٽڪارو.

١. شوق شمع تي اچن ٿا ڪاهيون

ڪنڌ ڪلهن کان ڏهن ٿا لاهيون.

پتنگ پنهنجو پاڻ پڇايون

پڙ ۾ ڪن ٿا سارو.

۱. آڏي عجيب ڪس جي ڪوڙي

عاشق ڏهن ٿا سر اچي ڊوڙي،

مڙن ڪين مرڻ کون توڙي سر ڏهن ٿا سارو.

۲. لا مڪان کون ٿيرا نازل

حق تنهن کي آهي وري حاصل،

بيشڪ آهن با الله واصل

عرش ڪرڻ ٿا اوتارو.

۳. سمجهه ٻيل کي چڙهيون فوجان

دم دم دل تي آون اوجان،

عاشق ماڻن مرجان موجان

هڻي نينهن نـغارو.

ڪافي نمبر (۱۰۸)

ملڪ سارو تو مستان ڪيو

تنهنجي حسن سچن حيران ڪيو

ديدن دام وجهي ته ديوان ڪيو.

۴. طلب توهانجي ڪا نات اٿم

ايها واڻي مٺي ڪا وات اٿم،

ڏک ته تنهنجو ڏينهان رات اٿم

پـره بت پڇي ته بـيران ڪيو.

۲. لنو لنو اندر مان ويڻي لڇان

دم دم دانهون ڪيان پانڌي روز پڇان،

بره بار آڏا ڪنهن سان ڪين ڪڇان

سورن ساه اندر سامان ڪيو.

۳. تنهنجو سور سڄي مان ڪنهن کي سٺان

بره باه ٻاري جوش منجهه جلان،

طعنا لوڪ ڏٺي جهوئي آءُ ٿي جهاميان

هيٺو حال ڏسي ارمان ڪيو.

۴. جن انسان ملڪ حوران ديور يون

تجلي تاب تنهنجي چوري ڪيون سي چڙيون،

ڪيون قرب تنهنجي ڪيون ذوق ذريون

موهي ملڪ سارو تو مستان ڪيو.

۵. آءُ تون ٻيل جي ٻه ڪول مٺا

فالي نانءُ الله جي ڪجهه ٻول مٺا،

ماڻو محب چڙي گهنڊ ڪول مٺا

توٽان جان جسمو مان قربان ڪيو.

ڪافي نمبر (۱۰۹)

هر جاءِ حق

هر جاءِ ويڪير حق اظهار چم چم ڪرڪي آيا بار.

۶. ڪاٿي ملان ڪاٿي قاضي

ڪاٿي رمسز رنديءَ ۾ راضي.

ڪاٿي ڦرندا مست مجازي

ڪنيس ملامت سر تي ٻسار

۰۲ ڪاٿي ڏاڍو ڦاڇ ٺيچندي

ڪٽ مبر تي چڙه بانگ ڏيندي

ڪاٿي قاتل قتل ڪريندي

ٻه-ري جنگ سهندو جنسار

۰۳ ڪاٿي ميم دا برق ٻايس

احدئون آ ڪي عبيد سڏايس

هر جاء اپنا حڪم هلايس

ٻوليون ٻولي لڪ هزار

۰۴ سمجھ ڀيل تون هيءُ سر سارو

نانگا هڻ تون فينهن جو نعرو

تو ۾ آهي پرين ٻيڙو

وڻجن اقرب ڪر اعتبار

ڪافي نمبر (۱۱۰)

دنيا چور ته دلبر ويڪين

دنيا چور ته دلبر ويڪين آهين نور الاهي دا

۰۵ تو ۾ آهي ذات ظهورو

شمالا چا هٿ شاهي دا

۰۶ وحدت دي وچ گم ٿي غازي

مڪڙا ويڪين ماهي دا

۳. هت هت عاشق موجان ماڻهن

پي پي الا بقائي دا

۴. عشق ٻيل اوکي بازي

سودا ڪري صفائي دا

ڪافي نمبر (۱۱۱) جوگي آدم ڪنون اڳي

ذات جوگين جي نه معلوم ڪنهنڪي

هت مسافر آيا ڙي

۱. جوگي موٽيا پوئتي قطاري

سامي ڳوڙها گل تي ڳاڙي

عهد لکئي اٽڪايا ڙي

۲. جوگي آدم ڪنون اڳي جوهيڙا

سج چنڊ تارا پوء پيدا ٿيڙا

آدم پوء بنايا ڙي

۳. فنا في الله جي ڦوڪ جو ڏيندو

سچو سر هڪ صاحب هوندو

خاڪ بي خاڪ رلايا ڙي

۴. آکي جو ٻيل جوگي الاهي

ڪل ڪنهن کي نه ذات جي ڪاڻي

لڪ ۾ جنهن پاڻ لڪايا ڙي

کافي نمبر (۱۱۲)
قاصد کهي وڃ يار ڏي

لون ۽ لونءِ اندر ويٺي لڇان

سرتيون سڄڻ جي سور ۾

۱. جڏهن عشق سر آواز ڪيو

سارو عقل سڀ هوش ويو

منهنجو ڀرين سان پيچ پيو

۲. قرآن مست ٿي مخمور ۾

۴. محبت اٿس من ۾ مدعا

پر ڏي وڃي قاصد ادا

ساري ڪجانءِ منهنجي صدا

۵. هٿڙا ٻڏي حضور ۾

۳. قاصد کهي وڃ يار ڏي

دلبر مٺي دلدار ڏي

اکڙيون انهيءَ سوڀار ڏي

۶. پل پل نهارن پور ۾

۷. جن کي ٻڍل ڪ ساه ۾

سي رڙنديون وٽن رند راه ۾

اٿن آسرو الله ۾

۸. هر دم نظر حق نور ۾

کافي نمبر (۱۰۳)

پرين پاتو پير

- يار بنا پيو ڪير گهڻيون گهير ٿو گهمائي-
 ۱. ونجن اقرب ويجهڙو تنهن ۾ فرق نه آهي ڦير-
 ۲. هندو ۽ هومن هيڪڙو ناهي ويري نڪو وير-
 ۳. وڻ ڪستوري واسيا سرها ٿيا سڀ سير-
 ۴. اڱڻ ٻڍل جي عهد ٿي پرينءَ پاتو آه پير-

کافي نمبر (۱۱۴)

بره جا بحري باز

سمهن سرتيون سڱ وڃايم

بره بچايم ڪي بحري باز-

۱. سر ٿي آيم عشق اڻانگو

سرتيون چوڙيم سڱو سانگو

عشق اندر ۾ ڪيا آواز-

۲. دلير وڻن تون دلڙي ڌناري

محب مٺا وڃ منھڙو ڏيکاري

تنهنجي نيشن جا ڪي نوان فاز-

۳. وره ڪوڙيون آڻي تندوڻ تارا-

ڪست منجهون ڪيم ڪوڪاران

سورن وڃايم سهسين ساز-

۷. عشق ٻيل ٿي اوکي بازي
گوه کتن کي پڙ مان غازي.

مشڪل سمجهن رندي هي راز.

ڪافي نمبر (۱۱۵)

سگهڙو موٽج يار

سگهو موٽج يار توکي ويندا ساريون

سچ جي سرڪ صاف وٺين ڪا پماريون.

۱. تنهنجي سورن جي ڪهڙي ڳالهه ڪريان

پاڻي پاند ڳچي پر جي پيش پوان

ابرو عاشق تي ڪن ٿا ڪان سنوان

ڏاڍي چوه ڇڏيون وڙهن ويچارين.

۲. تنهنجي سگهه يار سدا ٿي هي سڪي

پروانا پر ڏي روين روز لکي

سن کي محب، اچن ويٺي وات تڪي

منهنجي ڦٽن جو تو وٽ دوست دارون.

۳. عشق هو ٻيل کي پنڌڻ لاکون

چو محب ڏکين منهن عجيب، اسانکون

روحڙو آه رتو تن هي توهانکون

دم نه نجاه ڌار توڏي ٿا نهاريون

ڪافي نمبر (۱۱۶)

اکڙيون عشق ريجهايون

اکڙيون عشق حسن ريهي ريجهايون

روئن روز گهڙو پرکي پڇاڻون.

۱. لڳو آه عشق حسن ڪندي هان ڪو ڪارا
ديميون ۽ ڌڌڪار نينهن جا نغارا.

محڪم مٿي ني آهن يار پيارا
تنهنجي سڄي سور تندرڙيون تهايون.

۲. تنهنجي عشق حسن فوجان اٿاريون
لڳي آه جنگ جاڻي اچن خماريون.

سيف نيٺن جي هٿن اولاريون
طرحين وجهي تاب وڃي دلڙي گهايون.

۳. يار پڊل وت باغ جوڙي بنايو
ڪليا گل هزار مصل وچايو.

مر ته آدم دي ائين آلايو
سيني اندر صاف ڏسو ليٽو پايون.

ڪافي نمبر (۱۱۷)

ڳالهه ڳجهه جي هيءَ ڳري

آءُ ادا مالڪ سهي ڪر ڳالهه ڳجهه جي هيءَ ڳري.

محبت سنڌي ميدان ۾ پئم مام ۾ مانجهي مري.

۱. جوگي ويا هيءَ جڳ چڙي

لاهور ڏي ويڙا لڙي

پاڻ وحدت ۾ گڏي تن سرڪ محبت جي پري.

۲. محبت هين من ۾ مدعا

جئري ٿيا جيءَ کون جدا

- ساري ڪرن سر جي صدا
 نعرو هڻن هل ھيدريءَ
 ۳. نٿا عام ۾ عاشق اڙن
 سر ڏيئي سوريءَ چڙهن،
 حرف تان حق جو پڙهن
 رڪن تاج سر تي سروريءَ
 ۴. پل پل ڀيل سي پور ۾
 سامي سدا هن سور ۾
 هر دم هن حضور ۾
 ڪولي ڏسن دل جي دريءَ
 ڪافي نمبر (۱۱۸)
 رڻ مان راند کڻ
 اهو جن شوق جو شلو
 سوره سوريءَ سڀني چڙهندا
 ۵. ڪهي مون تي عشق احساني
 دلبر دل مون لڏم جانيءَ
 ڪيو سي سچر صبحاني
 الحمد ڀاد سي پڙهندا
 ۶. جيڪي لنگهي گام ٿيا غازي
 ڪٿي تن بره جي بازي
 ڪيائون نفس سان تعدي
 آهي رانديون رڻ مون ڪهندا

۰۳. ٻڌل هيءُ پنڌ ٿي ڌر جو
 پسڻ ٿيندو تڏهن پر جو
 مانگو لاهن جيڪي سر جو
 نعرو آهي نينهن جو هٿندو

ڪافي نمبر (۱۱۹)

خاک دا پڇرا

ڪاٿي جـ وڳي ٿي ڇاڻا
 پنور گلن تي آڻا

۰۱. جا ڏانهن آيا په پين تڏي
 مال ڇڏي ويا مڻا

۰۲. چوڻي پائي امر مي آندا
 قسمت رات رهايا

۰۳. پڇرو ٻڌل دا خاک دا ٻڻا
 تنهن ۾ مور سڀايا

ڪافي نمبر (۱۲۰)

من مسيت، قلب ڪعب

من پنهنجي کي مار مار
 سر ڏئين سرهو ٿئين تون

۰۱. من مسيتيون قلب ڪعب

بار جو دل ۾ ڏيسدار

جي ڏسين جڙي مـري

تو ۾ وڃي تڏ تار تار

۰۲ سر وڍڻ سونو ڪرڻ

ايهو عاشقن انجام يار.

اهي ري ڪاٺيءَ ڪنا وتن

لانگها لنگهي پيا پار.

۰۳ عشق جي ٻڍل چوي

جن کي اديون لوري لڳي.

هي سمهي ڪيئن نند ڪنديون

اهي روز روئنديون زار زار.

ڪافي نمبر (۱۲۱)

عشق دي چالي

مام ڏٺي دل ماري ٿو

اها عجب ٿب عشق دي چالي.

۰۱ هٿون حيدر شاه علي جي

پيالا جيام پيلائي ٿو.

۰۲ انا الحق جون ٻوليون ٻولي

سوري سر سڀنگاري ٿو.

۰۳ مڙڪان تير نين تفنگي

ڌاڙي خاطر ڌاري ٿو.

۰۴ روز ٻڍل کي رميزان لائي

اولاڻيا ٿي اڻاري ٿو.

کافي نمبر (۱۲۲)

هر طرف تيرا نغرا

رخ چمن تمارا پيارا

ڏسي ٿيا مست عالم سارا

۱. قمر لڄائي جانِي

ٿيون حوران پريون حيراني

وہ واہ سڄڻ تيري پيشاني

چا بجلي ڏي ڇمڪارا

۲. ڏند لب لعل هي سجن کا

ڪيا هي موتي عدن کا

رخ هي شمع پريم کا

سهڻل گل هزار

۳. وہ واہ چشم دي چالي

تيريون ديدان مارن دو ڦالي

تيري نئين دي چال نرالي

ابرو عجب نظارا

۴. من هي ڀيل جو گهاٽي

جاني جسم جا گهاٽي

اچي سهڻل حڪم هلائي

هر طرف تيرا نغرا

کافي نمبر (۱۳)

ٻان لڳو

جن سان جيءَ جڙي

سي سانگ چڙهي ويٺ سڄڻا.

۱. ويٺي وات ٺهاريان

گهوڙا گل پٺا گهڙي گهڙي.

۲. دل ماڻهي دانھان ڪري

گھاريان ڪيئن گهڙي گهڙي.

۳. اٿڻي پھر اٻاڻڪي

ويٺي سور انهيءَ سڙي سڙي.

۴. لڳو ٻان ٻيل چوي

قابو دلڙي ڪڙي ڪڙي.

کافي نمبر (۱۲۴)

رمز ڏکي، لنو لاوڻ دي

سوري سر سلها وڻدي

رمز ڏکي لنو لاوڻ دي.

۱. هر جاءِ حق جا هوڪا ڏين ٿا

وحدت جو ويسا رکڻ ٿا.

مرد اهاڻي مام سکن ٿا

ذات ۾ ذات چپاڻ دي.

۲. رمز رضا ۾ رهن سي راضي

خان کيڏن ڪا بره جي بازي.

گوڏ ڪٽڻ ٿا پڙ مون غازي

بره جي بار اٿس اوڻدي

۳. سامي سڪ ۾ سر ترڻ ٿا

گوريا غازي گام ڀرن ٿا

محبت ۾ مخمور ڦرن ٿا

پيئون سرڪي سوس ڪهاوڻدي

۴. مري ڏيڍل ميدان ملهائڻ

جوڳي پنهنجي جان جلائڻ

سامي سڪ جا سڳڙا پائڻ

ڪن ڀر ۾ پاڻ پڇاوڻدي

ڪافي نمبر (۱۲۵)

عشق آيا جهوليءَ پايا

عشق آيا جهوليءَ پايا مٿن به يار دا

۵. ملي جاني ته حقاني اسرار دا

۶. ملي محب مڪن متوالا

جنهن جسم پيارهه پسيالا

ٿيڙا نينهن نشو خمار دا

۷. مان ته روز رٿان ني ساريان

ڪوڙين ڪالڱ اڏاڻا

ويکيان منهن مٿي مختيار دا

۸. جڏان پاتم جانب جهاتي

ڪلهو جان جگر سڀ چاڻي

ٿيڙا گلبدن گلزار دا

۱۵. آڪي ٻيل گڏ ڀرين هوندين تون

هيءَ نال نمائي نيندين تون،
مان ته نوڪر ٿيان پٺڙاڊا.

ڪافي نمبر (۱۲۶)

هت سڀو ٿي آيو

ڪل ته ڪانه ٿي پوي

هن جو گهيءَ جي اچڻ وڃڻ جيءَ

۱. آيو پڪيٽڙو پڇري اندر

لکين لاتيون ٿو ٺهي

۲. هيءَ حقيقت حال پنهنجي جي

ڪنهن کي ڪين ٿو چوي

۳. ڪاٺي بادشاهي ڪاٺي گڏائي

سختيون سور ٻڌو سهي

۴. سمجهه ٻيل هت سڀو ٿي آيو

ڏينهن به ٿي ٿو رهي

ڪافي نمبر (۱۲۷)

الف سان اور

جو گهي ٿا جاگن

جڙ لڳي آه جن کي

۱. جن جي مصلحت مير سان

سي ڪيئن ڪر سگهن

- ۰۲ جن جي اور الف سان
 مي ورتيون لام لڏن.
 ۰۳ جن جو من مڪو ٿيو
 سي ڪمي ڪين وڃن.
 ۰۴ ٻاروچل سان ٻيل چوي
 اڳيان ٻول پڙن.

ڪافي نمبر (۱۲۸)

حج اڪبر

سوريءَ تي چڙهي سر ڏي
 دوست ڏسين دلبر يار.

- ۰۱ ٻيهي ٻس ٻڪي مون
 سونهن ڀريو سرور يار.
 ۰۲ محب تنهنجي من ۾
 تون ڏورج ڪين ڏونگر يار.
 ۰۳ موتون قبل مر تون
 حج پڙهين اڪبر يار.
 ۰۴ حامي ٻيل سان هوت ٿيو
 آريائي انور يار.

ڪافي نمبر (۱۲۹)

گهوري جدائي

سهڻي ٻار مون کي رمز لائي آهيان ماندي.
 پڄان پاندي لڏي ڏولي لائي.

۱. تنهنجا سور مون پور آهن اندر ۾
 سٺي سوال ڏسي حال رک تون نظر ۾،
 هوت نه چڏجان هن پوريءَ کي بر ۾
 لڳي لام تنهنجي سام معاف ڪر مدائيءَ.
۲. ڪريان دانهون ٻڌي ٻانهون تڪيان تنهنجون ويئي
 راهون
 وٺي سير پري پير ايندي اگاهون،
 شب روز مانڪي سوز آهي تو لڳي تيلاهون
 ڏينهن رات تنهنجي تات سڪ اٿم سدائيءَ.
۳. آءُ اوري وڃان گهوري مل منهنجا جاني
 تون يار منار مان هان تنهنجي ٻانهي،
 آهين نور تون حضور ڪونهي تنهنجو ثاني
 جهاتي پائي لنو لائي دل تو دٻائيءَ.
۴. ڀيل چوي يار ڪڏهن پرين ايندين
 ڇڏ ماڻو ٿي سڃاڻو وٺي نال نيندين،
 هڪ پيرو ڪري ٿورو گذاري گڏيندين
 مل هاڻي رب ڄاڻي گهوري پوءِ جدائيءَ.

ڪلام ھير رانجهو

ڪافي نمبر (۱۳۰)

رانجهن رمز رلاڻي

جنهن جي دم دم دل ۾ واڻي

رانجهن رمز رلاڻي آه

۱. ڊنڀريان سن ڪر ويسا پيلي

الله ماهي دي سانون ميلي

گهور گهوريان مٿن سر تون ويلي

عيد ميلابي جي آڻي آه

۲. نديان تر ڪر مٿن پار جو ويسان

نال رانجهو دي ڪول بهيسان

عطر عنبر ۾ مشڪ مايسان

حورن منڍڙي لائڻي آه

۳. رخ ته رانجهن دا ذور پيشاني

ڪون پانپان مان تنهنجو ٿاني

آءُ به ٿمڙان تنهنجي ٻانهي

جنهن منهنجي جان جڳائي آه

۴. ڀيل آڪي رانجهن آيا

محب دليان دا الله ملايا

بيحد ٿيمڙم بخت سوايا

الله آميد پڄاڻي آه

ڪافي نمبر (۱۳۱)

پيچ اصل کان پايو

ميندي رانجهن دي لايو

يار پلي ڪري آيو

۱. ڪوڙي دي گهر مول نه ويسان

اوهان توڙي سمجهايو.

۲. ڪنهن ڏک ٻارئون ٿيڻو گداگر

رانجهن پوڻ مٽايو.

۳. ٻڌل نبي آڪي آءُ ته انهن جي

پيچ اصل ڪون ٻڌيو.

ڪافي نمبر (۱۳۲)

دلڙي رانجهن سان ڦاٽي

جنهن جي ميندي اڳي مان لائي

وڃي دلڙي رانجهن سان ڦاٽي

۱. لنو تون ڪانگل ڪڏهن پرين ايندو

ڏي ڪو = منيهو مائي

۲. پار درياھون جهوڪ رانجهن دي

لڪ چپ ٻائيسان مان جهاتي

۳. سور مڇڻ جي ساه کي ساڙيو

جان ڪنبي جند چاتي

۴. آڪي ٻڌل مهرئون مليا

ول ڪئي ذات صفاتي

کافي نمبر (۱۳۳)

هڪڙا ۵-ولي

موليٰ سانئون هڪڙا پيا نظر آوندائين
آوندائين، سو رمز رلاوندائين

۱. اسان رانجهن هڪ ٿيو سي
پيول نه بهو ڪو پاوندائين.

۲. اهي ڳالهياں وحدت واليان
ڳلي ۽ ڳلي ۽ ڪر ڳاوندائين.

۳. جاڏي تاڏي سهڻل سائين
باري آپ بناوندائين.

۴. ٻيل فقير چوي عشق الهلي
سيني اندر سيجاوندائين.

کافي نمبر (۱۳۴)

مليو نبي دور ۱

رانجهو رات آيو، مولیٰ ملایو

ٿيا سير سرها، پيرين پير پايو.

۱. ويڙهي اسانجي ٿيڙيون واڌايون
من جون مرادون پ-رور پڇايون.

ڏک ڏور آيڙا پنو روح رايو.

۲. آيو اگل مون کليون عشق تاران

دم دم دل ۾ پون ٿيون پچاران،

ذڪر ذوق ذاتي جانب جاڳايو.

وڻ ٿي وڻن، ٿيون خوشبوءِ خريدان
ڪل گل کليا ڪيون عالم عيدانه،

آيو شاه شافي جنهن اچي بار چايو.

۱۴. مايو ڀيل کي نبي نور انور

پهري تاج ڪلنگي آيو آه دلين.

مون تي مهر ڪوئين جنهن منهنڙو ويڪايو.

ڪافي نمبر (۱۳۵)

هردم خيال خدائي

جيڪا رانجهن رمز رلائي سا ته ناهي سلج جي.

۱. پير پير ماريس تير حجر دا

چشم من جوت چلائي.

۲. لڳڙي جنهن نون، خبر تنين کي

پئي ڪي ڪل نم ڪاڻي.

۳. رانجهن آيا حق جي صورت

قربند وڻس مٿائي.

۴. راتيان ڏينهان روز ڀيل کي

هردم خيال خدائي.

ڪافي نمبر (۱۳۶)

سوز نبي محمد مير دا

عشق عجب هيا، ڪو رانجهو مير داوي

رب ميلي وڏي ويائي.

سچ سچ دل قسم پير دا دستگير داوي.

۱. ڪڏان رانجهو ميڏي پکي آيا هي
 مٿن ته شڪر ڪري سر تي چايا هي.
 پيڙا دل کي دام زنجير داوي.

۲. ڪڏان نال رانجهو دي اڙي هان مٿن
 ڪڏان پلس ندي دي ڪڙي هان مٿن.
 ڪوئي کير پيتم اڪسير داوي.

۳. ڪڏان يار گداگر گاهي هي
 ڪڏان تخت هيا صبحاني دا.
 ڪڏان پوش ڪيس فقير داوي.

۴. آڪي ٻيل يار پيارا
 سانو مل اچي تون محب موچارا.
 سانون سوز هيا نبي محمد مير دا وي.

ڪافي نمبر (۱۲۷)

سونهن ويڪيم سردار جي
 آهيان جهي مان تيهي رانجهن يار دي،
 الا مان ته ميهار دي.

۱. نال رانجهن دي لاوان مان لڏايان
 سرڪ پيتم اسرار دي.

۲. پيار منهنجي جو ست نڪو ثاني
 سونهن ويڪيم سردار دي.

۳. رانجهن صاحب صحيح مڃانم
 دهنڊ ويڪيم دالداري دي.

۴. ٻڌيل نبي آکي گل عجائب

آدم به بهار دي

ڪافي نمبر (۱۳۸)

رانجهن رمز ڏلائي

مل مبارڪ ڏيو مونکي جيئڻيون رانجهن رمز ڏلائي هي ميان

۱. گل گچي ۾ پاتم ڳاڻا

لوڪ ماهي دي مارن طعنا

اچي کوڙهر نينهن نشانا

بي مت عشق منجهائي هي ميان

۲. لڄ حيا مان تم شرم ستيمان

نال رانجهو دي لڳڙي ويسان

لڪيل ويئي امير منيسان

چم خواري من چاڻي هي ميان

۳. مل سهيليان ڏيو مونکي لاوان

صدق صدق پنهنجي ڀار تون جاوان

مر کنڊ لاکر سينڌ ڳنڌاڀان

الله آميد پڄاڻي هي ميان

۴. ٻڌيل نبي آکي ٻانهي هان گولي

عشق ماهي دي ڏٺڙي ڏولي

اندر بهار ڀار دي ٻولي

بره سو بازگ پڙهائي هي ميان

ڪلام عمر ماروئي

ڪافي نمبر (۱۳۹)

مان مارن جي آهيان

حال وڃي هي چوندس تن مارن کي ويهي
تن مارن کي ويهي.

منهنجي دلڙي جن رهي.

۱. مان مارن جي آهيان

مارو مت هن سي منهنجا

ڪڏهن سڀاڻن ڪينڪي

ٻن زيور پيا تنهنجا

جيئري ويندس آءُ شل پڪي پنهنجي پيئي.

۲. سڪ مارن جي س. رس آه

جهڙ جـان پيمر جهوئي

تن مارن جي سرتيون راهنهاريان روئي

سي ماروئڙا ٿا وڃن

آءُ پري ڪيئن پيئي.

۳. ٻڌل آڪي تن ريءَ جڳهه

آءُ وري ڪيئن جـان

ڪاڍ هيءَ قيد منجهون

چڏ تون، مڃ هيءَ منت ميان

آيس جن سان ساه سڃاڻا سڃي.

کافي نمبر (۱۴۰)
گهاريان کيئن مان گهڙي

تن مارن ريءَ عمر گهاريان
ڪيئن مان گهڙي
گهاريان ڪيئن مان گهڙي
پيچ تون قيد ڪري

۱. ماندي ماڙين ۾ آهيان
ڪستون ڪريان ٿي ڪوڪارا
داغ اباڻا دل تي
هيان ڦٽي ٿيو ڦاران
ڏيل پريو آ ڏک سان
ڳوڙها گل پيا ڳريءَ

۲. جيءَ ۾ جهوري جن جي
تن ڏي ڏي ڏي ڏي
زهر ٿيا هن زيور
پانهين پٽ تي پيڄان
ڏي تون رضا سان رخصت
وڃان پنهنجي لوءِ لڙي

۳. اڪڙيون سانوڻ مينهن جان
روئس باجهون من رهين
تن سانگين کي ساريون
نت نت نسيڻ وهين

بیوس فی سان بسند

مئی ۱۹۵۸ روز روزی

۱۴۔ ہڈیل آکی نسن ری۱۵

وہی وہ مولیٰ نمر

تونس ہڈی ام دردن

کامل سو کچھ

جوش جلاسر جبر

کے ۱۱۹ و ۱۲۰ سالہ سڑی

کافی نمبر (۱۴۱)

پسان پکا پکیاٹا

طلب مارن جي آه ڦاٽ، مثل ايندا ابائي

ہیں مازہوں بن طوں و ہائے

۱۰ بیرون چون ایندس پانڈ

پروہ قتی ہریات، ہسان پکا پیکائا۔

۰۲ ويهڪ جن جي واريءَ تي آهي

اٲارن اء رات، مارن ڪر ٻاٻاٺا

۳. اگہوا ایہائن انگ نی

ذيه وارن جي آه ذات، مانگي ميسي ميباڻا.

۴۔ پدیل چوی پسان پین کی

وَأَنِّي إِذَا وَاتٍ دَسَانِ دِيهِ دَاذَانَا

سنگھارن جا سور جاڳائڻ ٿا جهٽ جهٽ ۾
آڏسا مينهن ملير تي پيرن ڪا سور
پيرون چونڊينس پٽ پٽ ۾

۲۰ کھی آئین کوہ تون ہڈم نم بابوں
چورائی وٹین چٹ گھٹ پر

۳. آڻ شـرع ٿي سومرا عمرا ڪر نه ڪلون
لوڙه لڏينده لت لت ۾

۱۰۰. ٻن هي هنڌ ٻيل چوي ۽ ٻن گهٽيون گهر ۽ سور،
 ڪه وهن ڪت ڪت ۾.

کافی نمبر (۱۴۳)

لا یطی تم لوئی

١٠ آء ڪانگا ڪا تن جي،
ٽن مارن جا ميان عمر
وڙهي چن جون واڙيون،
سور وڃن ٿا ساڙيون
لنؤ هائي لات وري

سانگيٽون جي سڱ، روٽي ۽ ٻيا گهيرو،
دم دم ڪري ان تي دانهون، ٻوٽا ۽ سڱ ٻيا گهيرو.

۲۰. رلجايل جي روح ۾ ڀل ڀل پور پون

سانگھڙن کي سارھون نٽ نٽ ٺيڻ وھن،

پھوس ٿي هان بند ۾ روز ڪريان ٿي راتيون.

۴. تن مارن سان عمر منهنجا نيل لڳا

ساه سڀائڻ ڪينڪي ٻن تنهنجا ويس وڳا،
لاکيئي ٿم لوئي، پٽ ڪريان ڦاڙيون.

۵. ٻيل آڪي ٻن ٻيا تن ريءَ گهر گهٽيون

جهانگيرن سان جهنگ ۾ وڃي ٻيان خوب ڪٽيون،
ڏوٿمڙن جي ڏک ۾ مول وٺن نه ماڙيون.

ڪافي نمبر (۱۴۴)

پٽ پهريندس ڪينڪي

عمر ڏي موڪل ميان وطن آءٌ ويندس الا

سرتين سان لئين حال ونديندس.

۱. ڪڙي هيس ڪو به تي ڪانه سڻائي ڪل ميان.

۲. پٽ پهريندس ڪينڪي پيڪن جي آءٌ ٻل ميان.

۳. سهسين منهنجي ساه ۾ سورن ڪيا ٿم سل ميان.

۴. ٻيل چوي ميان سومرا چوٽ جهلين ٿو جهل ميان.

ڪافي نمبر (۱۴۵)

عاشق قلم ڪهايا

رڻ ۾ ٻه رات عاشق قلم ڪهايا.

۱. سرڙو ڏنائون سچ ۾ ان نه هيڙن وات.

تال تاس تپايا.

۲. مينديءَ رتڙن هڻڙا ٻه ڦٽي ٻه پريات.

گاني ٻڌڙا پئي آيا.

۳. مڃ ڊيڻ امر الله جا مارو سستا هن رات.
گهايل گهورن گهايا.

ڪافي نمبر (۱۴۶)

ويڙهيڇا ڪيئن وساريان

هت ته اهو ئي حال سانگيٿڙا ويٺي ساريان.
سور مارن جا ڪنهنڪي ڏيکارين.

۱. ڪٿ جي وهڻ جو سرم ٿو ماري

پٽ پهرڻ جو لقب اسانڪي.

لوڻي ابائي لعل

سر ڪنڊ سر ڏم سينگاريان.

۲. روز مارن لڻ ڪريان ويٺي رهان

چاڪ چڪن ٿا ڦٽ لڪ ويهان.

ساعت پانين ٿي سال

ڏينهن مان غم ۾ گذاريان.

۳. عمر ابائن ڏانهن قاصد ايندو

ڪيت سنديون ڪلي خبران جو ڏيندو.

مارو ٿا چارن مال

مان ويٺي تن جي راه نھاريان.

۴. ڊيڻ آڪي ترس نه پيڙه

بيوس آئي بند جو ڪيڙه.

هت ته جيئن آه جنجال

ويڙهيڇا مان ڪيئن وساريان.

ڪافي نمبر (۱۴۷)

ماندي دل ٿي مري

- تن مارن ريءَ عمر، ماندي دل ٿي مري،
ماندي دل ٿي مري، ساريون گهڻ ٿي گهري.
۱. محبت منهنجي من ۾ مارن جي آه سدا،
ڪڍي قيد مون ڇڏ تون جفري ڪرڻ جدا،
دم دم ڪريان ٿي دانهون، گهوڙن گات پري.
۲. ميخاڻ ماروئڙن جون جان جگر ۾ جڙيون،
هن تنهنجا بئنسر بولا ڪين وڻن ٿيون ڪڙيون،
ليمان ڪاري بندڙا، ويهان ڪيئن ڪري.
۳. مانڪي ماروئڙن جا پل پل پور پون،
ننڊ ناهين ڪا نيشن چران وري چاڪ چڪن،
سڪ ۾ ڪريان ٿي سڙا، ڏک ۾ ٿو ڏيل ڌري.
۴. باغ باغيچ، بنگلا مور وڻن نا ماڙيون
پسان پڪن جون پٽ تي ويڙهيچن جون واڙيون،
اندر ڏي ٿو آڌ مان ساعت ڪين سري.
۵. هڪ جيڏهن سان هيڪر وڃي پنهنجي ماڳ ملان،
گجھ اندر جون گالهڙيون سيڙهي سور سلاڻ،
عمر آميدان آهن وطن تي واڳ وري.
۶. ڏوٿيڙا وڃي ڏسندس جيءَ گهريا هن جيئي،
جالي آيس جن سان ساه سڀاڻا سيئي،
چور ڪئي هان چاڪن ماريس ذوق ڌري.

۰۷ سبق ٻيل هيءُ سڪ جو ڪيئن وساريان ويهي،
 ڏوٿيون جي ڏک ۾ دهڪي ٿي هيءُ ڏيھي،
 درد ڏکايا دونھان من ۾ ٿو مچ ٻري.

ڪافي نمبر (۱۴۸)

لوڻي نه لڄايان لعل

ساه سانگن کي ٿوساري (پلوساري) روئي ته وڃايم حال.

۰۱ قلم قضا جي ڪوٽ ۾ آنڊس

فت ڪير گهڙيون هت گهاري

(پلو گهاري) ٻن مڏيون هي مال.

۰۲ درد مارن جي ڪئي ماري دل ماندي

روز گهراڻو ٿو گهاري

(پلو گهاري) جالڻ مونکي ته جنجال.

۰۳ ريءُ مارن جي ٻن گهر ماڙيون

موجه وڌي هان ماري

(پلو ماري) ساعت پانمان هڪ سال.

۰۴ ٻيل چوي پٽ نه پهريندس

سڀ ته ويندي سانءُ ساڙي

(پلو ساڙي) لوڻي نه لڄانءُ پنهنجي لعل.

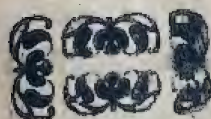
ڪافي نمبر (۱۴۹)

وڻن ٿا ڪين وهائڻا

دم دم ياد پوڻ ٿا اباڻا ٻن هسيون ٻن هار

عمر مانکي ڪين سڀاڻا

- ۰۱ جهوڪ جهانگين جي پٽر پوٽن ۾
 ڪين جالين سي ڪڏهن ڪوئن ۾
 نڙن تي ڪن تنوار
 ڀيٽن تي جوڙن ڀاڻا.
- ۰۲ روزمارن لاءِ جيءُ جڪي ٿو
 درد جو دل ۾ دود دڪي ٿو.
 لونءُ لونءُ ۾ لڪار
 سوين مانڪي سور ساماڻا.
- ۰۳ ساعت سانگن ريءُ سال ٿي پانين
 ويئي تن جي وات واجهايان،
 ڏٺي نه ڪندو شال ڌار
 ڏسان وڃي ڏيهه ۾ ڏاڏاڻا.
- ۰۴ ڀيل چوي هت ڪيئن مان جالين
 سانگيڙن کي ويئي روز سنڀاريان،
 ماريو مسارن جي آزار
 وٺن ٿا ڪين وهائا.

ڪٿم سسئي پنهنون

ڪافي نمبر (۱۵۰)

ساعت سڃڻ ريءَ سال

ڏکڻ جون ڳالهيون چونڊس پنهن کي

اٿم اميد وري ملندو سال.

۱. رمز سڃڻ جي دل ريهي

پنهن پکي منهنجي ايندو پيهي.

صدقو سڃڻ تون مڏيون هي مال.

۲. طعنا تنڪا مائهو ڏين مهڻا

پوءِ اهي پاڻم ڪري ڳل ڳهڻا.

سي مون سونهن ٿا سوتي در لعل.

۳. مرض محبت جي جو آه ڀڄ نڪو ڌارون

هيانءَ فراقن ڦٽي ڪيو ڦارون.

ڀلا ڪري پيرو ننگي تنگ پال.

۴. سرتيون سورن سبق سينڪاريم

منهن تون گونگهت وري عشق انازم.

درد لائي اٿي دل تي ڌمال

۵. لڄ تہ شرم سڀ عشق وڃايم

ڪيچ ڪڍالو پيرين پنڌ آيم.

پنهن پنهور ۾ مونکي آه جنجال.

۰۶. موهيو ٻڌيل کي موٽي عشق اوهانجي
چور ڪمي دل طلب توهانجي»

ساعت سڄي ريءَ پانين سال.

ڪافي نمبر (۱۵۱)

پنهل هل پرچي!

پنهل شل پرچي آلا

ٻاروڇل ٻانهيءَ مان

۰۱. گهوريان مڙتون گهوت جي

مال مڙتون خرچي آلا

۰۲. مڙ مڙيءَ تي مصطفيٰ

گهوت تنهنجي گهر جي آلا

۰۳. سام نه پرڻيءَ سڀڌا

ولهيءَ تي ور نيسي آلا

۰۴. ٻاروڇل وٽ ٻڌيل چوي

— و — مڙسي ڌرجي آلا

ڪافي نمبر (۱۵۲)

قابو ڪوهياري ڪيو

عشق نٿو ڏي آرام

ٻرهه بهراڳن ڪمي آهيان

۰۱. هوت هڻي وڃي هٿ سان

من م — مڙسي مڙسي

۲. قابو ڪوهياري ڪيو

وجهي لنؤ لنؤ ه لڳام.

۳. نڃنهن نهوڙي لار ڪيم

تن کي وٺي ل لڳام.

۴. ٻڌي ماه مٽير ٿيو

پرين جو پيغام.

۵. سگ ٻڌل هي مڃا

گولو آ غلام.

ڪافي نمبر (۱۵۳)

آيو ٻاروڇل، آيو

آيو ٻاروڇل، آيو جنهن رمزن روح ريجهايو.

۱. سگ پريان جي ماه ه

سو تان هادي هوت ملايو.

۲. راتيان ڏينهان روح کي

طلب، اوهان جي ٿاڻو.

۳. دونهان درد دکاڀا

سو ٿان محبت مچ مچايو.

۴. ميهان سمن لاه ڪو

سو تان جارون پار جاڳايو.

۵. لڳو پاڻ ٻڌل چوي

سو تان گهور پرين جي گهايو.

کافي نمبر (۱۵۴)

ووژيندس

ووژيندس ور پيلي سڀ بر

پنهل تون پاڻ مان گهوريان.

۱. ماري دردن کيس مائدي

پچاپان مان پار جا پائدي.

وره کون وار ناهيان واندي

کهي سرهي ۽ کلهن تون کوريان.

۲. کاکيون کيچ ڏي ويندس کاهي

سورن جو سندرو سامهي.

چپر ۽ ولڻ مانکي چا هي

مايو ڏک ڏاج ٿي ڏوريان.

۳. پکي منهنجي پنهل ايندو

ورتيون هي نال نمائي نيندو.

دلاسا پار اچي ڏيندو

چرخو تنهن پار لڻ چوريان.

۴. آکي ٻيل گهڻي ۽ گاريو

وچوڙي پار جي ماريو.

سورن منهنجو ساه بيڪاريو

هنهن جو حال ڪنهن سان اوريان؟

کافي نمبر (۱۵۵)

جانب جام پلايو

ڏاڏي نينهن پنهل مون سان لايو تو

لايو تو بره بچايو تو

۰۱ سستي پيئي هيس سيج پلانگ ٿي

جارئون يار جاگايو تو

۰۲ شوق محبت جون چمڪن چيڙيون

ناچوءَ جان ته نچايو تو

۰۳ يار ٻيل کي روز ازل ڪون

جانب جام پلايو تون

کافي نمبر (۱۵۶)

کافي در دري

سچن ريءَ نه سري ڪا پيهر هن ته پيهر ۾

۰۱ دردن دود دکاڀيا

اندر آگ ٻري ڪا

۰۲ محبت منهنجي من ۾

ڪج نه ڀول ڀري ڪا

۰۳ سمهان سمهل نه اچي ميان

چاڪن ڪس چڙهي ڪا

۰۴ لٽو ٻيل کي لعل ڪيو

ڪسائي دل دري ڪا

ڪافي نمبر (۱۵۷)

گهاريان ڪيئن گهڙي

۰. گهاريان ڪيئن گهڙي ڪا پيئر ۵-ن پنيور ۰
۰۱. دل ته دلبر هار سان اوچتي ئي اڙي ڪا.
۰۲. سور پڇو ها سرتيون لحظو هت لڙي ڪا.
۰۳. ميخ محبت جي من ۾ اندر ۾ جڙي ڪا.
۰۴. دل ٻڍل دانهون ڪري سورن منجهه سڙي ڪا.

ڪافي نمبر (۱۵۸)

چڏي ويا ڇهر ۾ چوري

ور ڏي ويندس منهن نه مٽيندس

۰. پيئر پنيور جون گهوري گهر ماڙهون.
۰۱. جيڏيون جتن مونکي ڪن جاڳام
- سفر سورن جو سر تي آهر
- ڪچ ڪاهيندس لڪ مون لٽاڙهون.
۰۲. جيڏيون سرتيون ڇو ٿيون مونکي جهليو
- چپ ڪيو چوڻ کون پنهنجو پاڻ هليو.
- هول ٻڌا اٿم وڃي پت پاڙهون.
۰۳. کائڻ پيئڻ زهر ٿي پيانيان
- حال اندر جو ڪنهنڪي ٻڌايان.
- عشق ڏنيون آئي هاري ڪي آماڙهون.

۴. ننڍڙي نمڻن کي ڪين اچي ٿي

عشق جي آتش من ۾ مچي ٿي،
سور سڄڻ جا وڃن ٿا ساڙيون.

۵. جيءَ ۾ ٻيل ٿم جن جي جهوري

هڪل ڇڏي ويا ڇهر ۾ چوري،
روز رڙان ٿي ڳوڙها گل ڳاريون.

ڪافي نمبر (۱۵۹)

ووڙيندس وڻڪار ۾

ورلڻي ڪندس وس ٻار لهندس لعل لڪن مون.

۱. انگ لکيو منهنجو اڳهين

آءُ ڪيئن ميان مس

۲. ووڙيندس وڻڪار ۾

ڏيه ڏيندو مائڪي ڏس.

۳. ڪاهيون ويندس ڪيچ ڏي

وڏي ڪورن جو گهر.

۴. ايندو ٻاروچل ٻيل چوي

پوندس ڪو شال ٽرس.

ڪافي نمبر (۱۶۰)

عشق آريءَ جو

سچن نون ماه هي مرتيون

ڪري آءُ گهور گهوريندس.

۰۱ چڏي سرتيون سڀئي سانگا
 ڪاڪيون آءُ ڪيچ ڪاهيندس،
 پنهل جي ڪاڻ ڪري پنڌڙا
 وڃي آءُ ڏيهم ڏوريندس.

۰۲ سمهن سڀ ساڻ ويو سرتيون
 وڇوڙي يار جي ماري،
 سڻي سڌڙا ايندو عربي
 ويهي پنهنجو حال اوريندس.

۰۳ پڊل کي عشق آري جو
 ازل کون هو اڳي جهڏيون،
 پاڻهي گولي تنهنجي در جي
 منهنڙو مان ڪين موڙيندس.

ڪافي نمبر (۱۶۱)

عشق ڪٿي اثباتي

رمزن روح رتوڙي رتوڙي

خان پنهل جي جهڏيون.

۰۱ درد سڄڻ جي ڪا دل منجهه ڊيرا

جوش جـ لـايم جهڏيون جهرا

پلو من ۾ مچ مٽوڙي مٽوڙي.

۰۲ ڪڪ سڄڻ جي ڀر شور مچايو

ناچوءَ وانگر پوءِ نهنن نچايو

پلو ڪاڪيون، قرب ڪنوڙي ڪنوڙي.

۳. راتيان ڏينھان اندر اداسي

پر جي ڪاڻ مان گهڻو ته پياسي.
پلو ڀرت آهيان پتوڙي.

۴. عشق ٻيل مان پر ڪئي اثباتي

ظاهر ظهور ٿيو ذوق ذاتي،
پلو وره وڪوڙي و توڙي و توڙي.

ڪافي نمبر (۱۶۲)

پيچ پنهل سان

ڏيه ڏيندو مانڪي ڏس ڏيرن جا

ڪيچ ويندس مان بي ڪاهي ڪاهي.

۵. راتيان ڏينھان اندر اداسي

ساه سچڻ ڏي ساهي ساهي.

۶. ويندس رهنديس ڪينڪي

لاڳاپا سڀ لاهي لاهي.

۳. لنو جو لڳي ٻار روز کون

پيچ پنهل تـو سان آهي آهي.

۴. عشق ٻيل آه جن کي اندر ۾

نار ٽرڻ تن کي چاهي چاهي.

کافي نمبر (۱۶۳)

ٻولي ٻاروچل جي

- لونءَ لونءَ منجهه لڳي ڪا ٻولي ٻاروچل جي
 ۱. تار طلب جي تن ۾ وحدت سان وڳي
 ۲. هلوت ڪاميون ڪيچڙي پيهر ڪيو نـم پڳي
 ۳. چوري چاڪ چريءَ جا دلبر دل نـڳي
 ۴. دل ٻيل جي دلبر دردن منجهه دڳي

کافي نمبر (۱۶۴)

هنڌڙي ۾ هولي

- ٻاروچي ٻولي ڙي ٻار سيڪار ۾ سورن جي
 ۱. ڪنڊس پهر پنهل جو ڳوٺن ۾ ڳولي
 ۲. ڏٺي ويا ڏير ڏکيءَ کي ڏونگر جي ڏولي
 ۳. پورهيت ڪنڊا پاڻ سان ڪڍيندا ڳولي
 ۴. اٽمي پهر اندر ۾ هنڌڙي ۾ هولي
 ۵. ڪ ٻيل کي سيدا پاڪ پسان ٽولي

رسول الله صلعم جي ياد ۾

(نوٽ ۽ جيتوڻيڪ فقير صاحب جو ڪلام گهڻو ڪري سڄو پاڪ پيغمبر صاحب جي محبت سان ڀريل آهي ۽ هندين ماڳين رسول عربيءَ ڏانهن قرباڻا ۽ سڪ ڀريا اشارا ٿيل آهن، ته به هن هيٺ ڪي خاص ڪلام ڏجن ٿا، هن ڪتاب جي صفح ۶۰ تي ڪلام نمبر ۹۲ ۽ ۹۳ هيٺين ڪلامن سان گڏ پڙهڻ گهرجي. صفح ۶ تي ڪلام نمبر ۸۸، صفح ۸۹ تي ڪلام نمبر ۱۲۶ ۽ صفح ۸۸ تي ڪلام نمبر ۱۲۴ به ساڳئي مضمون جي متعلق آهن. صفح ۹۰ تي ڪلام نمبر ۱۲۷ ۽ ۱۲۸ به جهڙڪس اشارو حضرت صاحب جي ڏانهن ڪيل آهي.)

ڪافي ٽهين (۱۶۵)

احمد هـ

ناز ٽيڙي دل نهوڙي

من ميهڙا مستان آه

۱. مان پاڻهي تون ساءِ ميرا

سر تو تون قربان آه

تو ڏئي مانڪي عيد ٿي

لک پيـ را شڪرنامہ آه

۱. توري ملن لڻ ٻار ماندي

۲. ڪي ڪهڻو هيران آه

بليبي جان بت بهراڳي

۳. درس دل ديوان آه

۴. سر سونهن پوشاڪ توري

۵. سا موٽي مرجان آه

شمس قمر ڪي لڄاڻي سونهن توري صبحاني آه

۶. ٻيل آڪي احمد هن

۷. رب تي ايمان آه

جاڏي ٿاڏي ٻار جو

۸. نمر و سو نشان آه

ڪافي نمبر (۱۶۶)

سونهن ڀريو سردار

آيو اڳن منهنجي ٻار

جند گهوري آه نبي ڪي نانؤ تون

۱. اڳن آيو عهدان ٿيون

دوست گڏيو دلدار

۲. ويڙهي اسانجي ٿيون واڌاڻون

ڪهڻي ڪهڻي ڪلزار

۳. حامي هميشه هوت ٻيل تي

سونهن ڀريو سردار

کافي نمبر (۱۲۱)

هاديءَ حق فرمايو

سيد آئي ٻار پهچايو

جيڏيون جانب پاي ڪري آيو.

۰۰ خير خوشيون ٿيون ملي واڌائي

روشن ٿي-ڙا نور الاهي،

پاڪ پيغمبر تي پڳ ني آئي

هادي حق فرمايو.

۰۲ آهي اسان نون خوف نه ڪوئي

پڙهيوسي ڪلهو ويو ڪفرسيوئي.

محمد ضامن آهي سيد سوئي

مرتاج ٿي سـمـايو.

۰۳ رڳان ٻڍل جون تن جون تاران

الف مير پڙهن اختياران،

وچ سيني دي ٿيان باغ بهاران

گلن جوڙ بـنـايو.

کافي نمبر (۱۲۸)

ويو معراج تي جاني

سيد تي راز ٿيو رب جو

ويو معراج تي جاني.

۱. نڪو سچ هو نڪو چنڊ هو
 نڪي ڪٿيون نڪي تارا،
 هيو آدم کون به اڳهين
 نبيءَ جو نور نوراني.
۲. سچي رب پاڪ فرمايو
 مينون ڪا بات ٻولايو،
 سڏايس ٻار رسول الله
 آنحضرات نيشاني.
۳. حضرت پير اچي حب ۾
 قدم سردار جو چابو،
 پيرن ۾ پير آه پٿرو
 قطبي غوث صمداني.
۴. آڪي ڀيل روز ازل کون
 لڳي مون کي تار آه حق جي،
 اتي ديهڪا مٿن بي دلبر
 ٻسي سا پاڪ پيشاني.

ڪافي نمبر (۱۶۹)

سڪان تنهنجي سڪ ۾

- سڪان ٿي ڏينهان رات سيد تنهنجي سڪ ۾.
۱. ڪانگل ڏني آئي وڏائي پرهه ڦٽي پريات،
۲. روز ازل کون اصل سانڪي ڏک بهرايو ذات،
۳. ٻار ڀيل وٽ توبه ڳڻ ٻولي سوئي سڃاڻي لات،

کافي نمبر (۱۷)

يار نور الاهي

يار اسان دي گهر آيا هي

جنهن دل دا دور ڪرايا هي.

۱. يار اسان دا نور الاهي

وحدت دي جنهن ڳالهه لائي.

ساري امت سڀ شڪر ۾ آئي

مڪمل ضمانت چاڻا هي.

۲. يار اسان کون تار نه ٿيندو

نال نمائي گڏ گڏيندو.

ائين اسانکي ڪين ڇڏيندو

بار باريءَ سر چاڻا هي.

۳. يار پڌل سان رمز رلائي

پنهنجي اچڻ جي ڪئي ڪاپلائي.

تنهنجي ملڻ جي آءُ سڪسڌائي

پهالا خوب پلايا هي.

کافي نمبر (۱۷۱)

ادا قاصد، ڪجانءِ زاري

ادا قاصد وڃي ڇڻجانءِ

منهنجي هيءُ دانهن دلبر ڪئي.

۱. سٺي دانهون منهنجيون مڃ تون

کڻي خط هيءُ آئي وڃ تون.

- جوان جيئن مان ٿيئن چئڻ تون
 سٺي هيءُ سوال سرور کي.
 ۲. منهنجي پارون ڪجانءِ زاري
 پاڻي گل پاند گچي ۽ گاري،
 چنجان ۽ پرين کي هيءُ خبر ساري
 مديني جي مير منور کي.
 ۳. ٻيل کي سوز ٿو ساري
 گوڙها نت روز ويٺو گاري،
 چڪڻ مون يار اچي چاڙهي
 پوندي شل باجهه پرور کي.

ڪافي نمبر (۱۸۲)

هندڙي ۾ هولي

- تنهنجي عشق ڏني آهي مٺي مانڪي لولي.
 ور محب مٺي ۽ جا سچاڪر ڪاسولي.
 جان تان مٺي ۽ ۾ لک ٿي مڊايون
 آئي مان اوهان ڏي پاند ۾ پايون،
 پنهنجي اچڻ جو ڏي ڪي واڌايون
 تنهنجي ملڻ ڪاڻ گلين تي گولي.
 ۴. تنهنجيون محب ميارون منهن گهڻا مانڏي
 پرين پاڻ سڃاڻ ڏس نه اسان ڏي،
 هيءُ ساه اٿم ساڻ دلڙي توهان ڏي
 اڻ ٿڻ اندر ۾ پسان پاڪ ٿولي.

۲. اسان تي اچڻ جي ڪرڪاستاري

تنهنجن دوستن دردن جند هي ڪاري

روئي ٿي روز گهڻو وس نه ويچاري

انڻي پهر اندر ۾ هٽڙي ۾ هولي

۳. هن تان پيل کي سورن سيڪاريو

تنهنجي عشق عجيب آئي آندو

نگان ٿي تنهنجي تار سگهه نه وساريو

اصلتون اوهان سان ٻانهپ جي هولي

ڪافي نمبر (۱۷۳)

دام پيا دلدلار دا

جـادو لڳڙا پيار دا

گيا هوش عقل ڪم ڪار دا

۴. جـادو جانب روز چـلايا

چم چم ڪر کي جوگي آيا

جوڙ ڪيٽس جنسار دا

۵. هڪ ائسندر ۾ سرس سدا

دلبر منهنجي ڏيهر جو لاڻي

دل کي دام پيا دلدلار دا

۶. وچ سيني دي صاحب وندا

دل پيل دي هر هر ڪسندا

ڪوئي سوز هيا سردار دا

ڪافي نمبر (۱۷۴)
اڱڻ مهتاب ٿي آيو

- جڏهن ٺهڻ ٿي ڏولڻ لايو
ڏسڻ مونکي خواب ٿي آيو.
۱. صفا ٿي جان هيءَ ماري
ڪليو آه چنڊ چوڌاري
اچي ٿيو ٻار اعتباري
اڱڻ مهتاب ٿي آيو.
۲. ٻيئي سي سرڪ ڪا سچ جي
لڳي آئي آگ ڪا اڳ جي
هڻي ويو مڃ محبت جي
ادبون پنهنجو آب ٿي آيو.
۳. ڏٺو سي دوست پنهنجو دلير
صورت جو صاف هو سرور
لنگهائيندو ٻار مون پرور
آمت جو ارباب ٿي آيو.
۴. ٻڌل هن خيال ۾ خوش ٿي
لنگهي وڃي مرد ٿي مٽي پي
پتنگ ٻڙ ۾ سڙي سچ ٿي
سڀني ۾ ثواب ٿي آيو.

ڪافي نمبر (۱۷۵)

سگهو مل سردار

دلبر تو کون ڌار

ڏکيا مان ڏينهن گذاريان.

۱. سڌرا ڪريان ٿي مڪ مون

نيئن وهايو ڌار

ڪوڙين ويئي ڪانگ اڏاريان.

۲. ورتيا هانيڻ سڀ ٿي گهرايان

پڇان پوئي ڌار

رانهون تنهنجون روز نهاريان.

۳. ڀرج ڀرج ڏس پاڻ ڏي

مون ۾ حرف هزار

آرزبون ويئي عرض گذاريان.

۴. مڪ ٻڌل ڪي سڀدا

سگهو مل سردار

مدا ويئي توکي ساريان.

ڪافي نمبر (۱۷۶)

نبي گهر آيو

اڳه نه سونهي هيس سور جي واقف

محبت مڃ مڃ و آه

۱. قلرت تون قربان وڃان مان

مالڪ مالڪ بسنايو آه

۲. شڪر ڏنوسي جهڙي جاني

آل نه بي گهر آيو آه.

۳. عشق ڀيل کي ڪئي اثباتي

رمنزن روڙو رچايو آه.

ڪافي نمبر (۱۷۷)

ماڙ ڪڇائڻ ڪا ڪهڙو هير

آءُ ادا قاصد پر ڏهون آئين

مٿيءَ ڏي اچڻ جي هين اڪير؟

۱. اڪڙيون امالڪاتي وڃي اڙيون

درد سڄڻ جي لائون ڌڙيون،

نيمڻن وهن ٿا نديون ۽ نير.

۲. تنهنجي ملڻ لڻي ڪريان ويڻي هيل

ڏي ڪو دلاسو ورج وسيل.

تنهنجي آسن سان چٽندا آسیر.

۳. هيان فراقن ڦٽي ڪيون ڦاڪون

نمينهن لڳو هو لنڊڙي لاکون،

تورڻون لکي هئي ائين تقدير.

۴. هن نه مٿيءَ کي ياد ڪيائون

سل سڄي ڪر ڇا ڇا چيائون،

ٻول ٻڌان من ٿئي ساه سدير.

۵. آهي ڀيل کي سڪ سڌائي

اصل اوهان جي وحدت وائي،

ماڙ ڪڇانءِ اچي محمد مير.

کافي نمبر (۱۷۱)

شافي محمد شاه

عاشق اچن سر ستیون

تن من ۾ لڳي تار جن کي،

۱. من پنهنجي جو مدني مارون

جوان ڏيئي جنگ جهتيون،

منجهه ميدان ٿا مرڪز مانجهي

بره جي بازي ڪتيون،

۲. روئن ريت آه راحت جن جي

قرب هاديءَ جي ڪتيون،

لوڪ ساري جا جهيڙا جتيون

سور وارن سر ستيون،

۳. دل جون ٿاران دوست پنهنجي ڏي

هرگز ڪنهن هتيون،

منجهي نشي مخمور ڦرن ٿيون

پن وحدت واريون وٽيون،

۴. رهبر مرشد راه ڏيڍال کي

گهير لنگهيون گهتيون،

شافي آه محمد شاه اسانجو

ويندو وڳر سڀ وٽيون.

توهيڙا جو ڳين باب ٻٽ

۱. جي ڀاڻون جو ڳي ٿيان آءُ چلي ۾ چوگان
سماهي پنڊج سر تي سورن جا سامان
مري پڻ تـم مطلب ٿيئي ائين فرمايو * فرقان
بي ۽ ولي ٻولج ڪانه بنا اسم الله جي
۲. جي ۽ ائين جو ڳي ٿيان تـم رک من ۾ مٺائي
ماري من مٽي ڪري وڃ خوديءَ کي ڪاڻي
هوءَ سڄي سڏائين آءُ دلبر تنهنجي دل ۾
۳. جي ڀائين جو ڳي ٿيان تـم لڻو سڀاڄهي لات
پنهنجو پاڻ پري ڪري ظاهر ڪر تون ذات
ڏينهان ۽ رات ويهي اور تون الف سان
۴. جي ڀائين جو ڳي ٿيان تـم دل جي ڪـول دري
دوئي جي ديوار کي طالب هڻ تري
سلامت جي مٿي تي چڪي ۽ سنڌ پري
۵. جي ڀائين جو ڳي ٿيان تـم ڪر ڌڙ سسيءَ کون ڌار
راتيان ڏينهان رب کي ڪر پلپل پوڪار

- هو جو حرف هٿ ڪري لون لون ۾ لغارا
 المستي اقرار وڃي ڀارج پرين سان،
 ۶ جي پائين جوڳي ٿيان ته ڏوڙي وٺج دڳ
 هو جو رازق رب رحيم آه تار تنهن جي نڳ
 عربي احمد ڄام جو سهي سڏائج سڳ
 پئي تنهن جي لڳ جو اگهاڙن انعام ڏي،
 ۷ سور مڙهي سور پر سور نه سلڻ جهڙا
 مون کي تنهن محبوب جا پل پل پون پور
 گهاٽي وڌو گهور ٻاروڇل جي پيل چوي،
 ۸ جي پائين جوڳي ٿيان ته بار ملامت ڪڍ
 ڪپائي خودي جو ويڏي چڏ جاء وڻ
 پهي وڃي پاتار ۾ ڄايو ڏانهن ڄڻ
 پوءِ نانگا نمر و هڻ ظاهر ذات صفات ۾،
 ۹ جي پائين جوڳي ٿيان ته وه محبت پائي من،
 * فان ڪروني آن ڪر ڪم ائين آنو عجيب
 وڏيون وحدت جون پري توکي ڏوڙا ڏاڻ ڏين
 ڏهاڙي ڏسڻ جون پيون، اڪيون عيدان ڪن
 هي ٻولي ڏيئي هن ويهي اور الف سان،
 ۱۰ جي پائين جوڳي ٿيان ته سامي سڪ صبر
 ڪڍي چڏ ڦلوب مان ڪينو ۽ ڪبر،

* تون ياد ڪر مان ڪي مان ياد ڪريان توکي.

- محبت جي ميدان ۾ گهور ڪري تون گهر
چڏي صدقو ڪرڻ سر تـڏي پسين ۾ ڪي
۱۱. جي پائڻ جوگي ٿيان ته صفا ڪر سينو
درس ڪڍي ڇڏ دل مون ڪبر ۽ ڪينو
دائيم وسي ٿو دل ۾ راند جهڻ رنگينو
من مٿون مدينه مري پڻ معلوم ٿي
۱۲. جي پائڻ جوگي ٿيان ته سڪي ٿي تون سوڪ
ائين پڇاڻج پاڻ کي جيئن ڪر ۾ پڇي ڪوڪ
من اندر محبت جو طالب رکج طوق
توڙي چريو چويئي لوڪ ته به مڙج نه منصور جان
۱۳. جي پائڻ جوگي ٿيان ته صحي پاڻ سڌار
آيون آب اکين مون جراججهو تون هار
ڪن اکيون قابو ڪري ڪاڏهن ڪين نهار
ڪڇ پڇ ڪنهن سان ڪينڪي گولو ٿي ڪ ڌار
۱۴. جي پائڻ جوگي ٿيان ته ڪڍ قلبون ڪاڻ
روح ته پنهنجو رب سان وحدت ۾ تون واڻ
جاڏي راه رسول جي طالب تاڏي تن
اندر کي آجرو ڪري من ۾ موجان مان
رڪ تن سان روح رهاڻ جوڪي واقف انهيءَ وات جا
۱۵. جي پائڻ جوگي ٿيان ته ۽ ٻڙهه بره سندو ٿي باب
وڇاڻج وحدت سين اندر روح رباب

- لاهي سانگا ساه جا ڪسي ٿي ڪباب
 اٿي عين ثواب سر ڏي الهي سوز ۾
 ۱۶. جي پائين جوگي ٿيان ته سڪ رندن واري ريت
 جنهن سان پسين ۾ ڪي اها ڦا ميان سڪج نيت
 پيالو پي ۽ پريت جو پڪي ڪر پريت
 ڪري من مسيت پڙه نمازان نينهن جون.
 ۱۷. جي پائين جوگي ٿيان ته اڏي ٿي تون آءُ
 سوريءَ سر سڌو ڪري جهل گهور پريان جو گهاٽ
 خوديءَ کي تون ڪاءُ ته ملڻي ٻاروڇو ٻڍل چوي.
 ۱۸. جي پائين جوگي ٿيان ته روح نه بي در رول
 ونجن اقرب ويجهڙو ڪوهيارو ٿي ڪول
 ماري من مٿي ڪري گجهو ويهي گول
 دل جون ديدان ڪول ته اچئي بوه بهار جي.
 ۱۹. جي پائين جوگي ٿيان ته مري پاڻ ملهه
 مسي ٿڙ کان ڌار ڪري ڪوپا ڪنڌ ڪپهه
 ٻاري به بهر جي دل ۾ دود دکاهه
 تن ۾ تاران لاه ذکر ذاتي ذوق جون.

سسئيء جا بيت

۱. سنجرندي سوزن جي پهريائين پوشاڪ
جان سامائي سسئي چڱي پيٽس چاڪ
بره هئي بيمتاب ڪئي، ڪهس ڦيري ڦٽ فراق
دل ڦاڙيون دانهون ڪري پها آب ڏرن آفلاڪ
پرور ڏئي پاڪ هنڪي ميل ٻاروچل ٻيل چوي

۲. صبح جاڳي سسئي هو سنجهي ويا سرڪي
لڳس پاڻ ٻروچ جو وئي جهوريءَ ۾ جهرڪي
سا پنڄي پئيءَ تي، ڪري ڏول بنا ڀرڪي
سورن جي سرڪي پيمائين بندڻن ۾ ٻيل چوي
ستن ڏيلهن جو بيان

۱. چنڊي چلچر ڏينهن کي وينگس جوڙيا وار
سڏي ۽ سڏڪا ڀري هر لٽ ڪڍي ٻار
پئي روئي ۽ سنڌ ۾ پوري لٽ پستار
سونهارا سردار هن کي ڪاهي ڪڇ رسائين.

۲. اُٿي آچر ڏينهن کي ٿي منجهان خيال ڪڙي
هوت نه ڏٺائين هند تي هوس جنهن سان جيءَ جڙي
قل هو الله ڪهي ڪري هن ساري ست پڙهي
اوري ڪن اڙي، وئي ڪهندي ڪڇ ڏئي ڏي.

۳. سنڀري سومر ڏينهن کي ڪيائين گهور گهڻي
بيٺي ڪن پنهور ۾ هلي هڪل هڪ چڻي

- هن کي ڦٽ فراق جي ڪيو هيران هئي
 رضا منيائين رب جي جيڪا واحد کي ته وڻي
 ميلين شال ڏئي هن کي ٻاروچل ٻيل چوي.
۴. سڪ ڏنا هيس ساء ۾ اڱاري اڌ مات
 جارتون جاگي جل ڪري هلي ورلڻ وڻي وات
 هڪڙو جهولو جهنگ ۾ هي اڃ اُتي اوسات
 پتوڙي پيرن سان ڪيائين جبل هڪڙي جهات
 لس لنگهي پئي لات ڏولاوا ڏونگر جاء.
۵. اتي اربع ڏينهن کي ڪيائين سچي دل سان سوال
 جانيءَ ريءَ جهان ۾ مونکي جڻ آه ته جنجال
 ڏيندس بءِ پنيور کي ويندس مڏيون ساڙي مال
 معلوم نوکي مصطفيٰ هن هيڻيءَ سندو حال
 ڪر پلايون پال مڏيون مڙهي ڏئي.
۶. ٿي ڪڙي ڏينهن خميس جي، ٿيس البت روح آداس
 ريءَ قريبن ڪانه هجي توڙي پلنگين لائي پاس
 ڌاريءَ سندو دل ۾ ڪونه ڪيائون قيامت
 هاڻ ڪاهيندس ڪيچ ڏي توڙي مرون ڪاڻن پاس
 سندو لوڪ لباس وڻي ڪين وجود کي.
۷. ڏيئي جذبو جمع ڏينهن کي نرتئون هلي نثار
 سا ويهي ور ۾ ڪينڪي آچيس ڪين قرار
 من صفائيءَ سامه جي هن کي بر ٿيو بازار
 لڳس پاڻ ڀروچ جو پيس جيءَ جسي ۾ چار
 ڪاڻ سا ته ڪنوار ٿي رواني روه ڏي.

سائين ٻيل هي چيل

لولي سر (لوڙاڻو)

۱. اول نام الله جو آهي ڪل ڪون قرارو

خاصو دوست خدا جو آهي مرسل موچارو

چئن يارن جو ڇت ۾ لنؤ لنؤ ۾ لارو

حسن مير حسين تان مان سر گهوريان سارو

لهي مونجهارو دان ڏئين دستگير تون

تون آءُ سگهو، شل راضي رب ٿيندو!

سيد آءُ سگهو، ڇڏ ماڻو مسڪين سان

مرسل مل سگهو.

۲. پيش لڳي هان پر جي سينو ٺٽي ساهيان

قالو بلي جي ڦول جو گهڻ ويٺي گايان

اصل کان آهيان ٻڌل ٻارو ڇل سان

تون آءُ سگهو، شل راضي رب ٿيندو!

۳. جادو هنيون جان ۾ جانب تـو جوڙي

ورتو آهي واسينگن جان تنهنجي وره وڪوڙي

نئين تو نهوڙي، محبت ماري آهيان

تون آءُ سگهو، شل راضي رب ٿيندو!

۴. موت ته ملئون پاڻي خوش ڪيون ته خيال
تو سان ناستو ٺيڻهن جو لڙه لڳي ٿيس لعل
ساء لڳم سوال اگهي در الله جي
تون آءُ سگهو، شل راضي رب ٿيندو!
۵. تڪون سڪ سرير ۾ جاکون چايس ڄم
سوڍا تنهنجي سڪ ۾ ڪار نه وڻي ڪم
دير نه گهرجي دم مل ته ماڻڻهي لهي
تون آءُ سگهو شل راضي رب ٿيندو!
۶. تنهنجي سڪ سرير ۾ کوڙها نغارا نيشان
هٿ کڻي هڪلان ڪريان مان ته زاري سان زبان
الله لڳم امان سيد ڪڻجو سات سان
تون آءُ سگهو، شل راضي رب ٿيندو!
۷. ٺيڻهن تنهنجي ناچوڻ جان شوق ٻڌي ٿم شير
وڃي ٿي روز وجود ۾ بره تنهنجي جي ڀر
دلبر وجهه نه دير متان مان مري وڃن
تون آءُ سگهو، شل راضي رب ٿيندو!
۸. اٺئي پهر عجيب جو اٿم اوسارو
سر سڄو صدقو ڪريان مان سيد تون سارو
اڀرو آه تارو عربي اوت امت جو
تون آءُ سگهو، شل راضي رب ٿيندو!
۹. درد ونديءَ جي دل کي يار دلاسو ٿيندو
محب مڊاين جو ڍڪ اڇي ڍڪيندو

نال وٺي ٺهندو آهي ننگ نبي ۽ ٽي
تون آءُ سگهو، شل راضي رب ٿيندو

۱۰. دل نه توکي دلبرا منهنجو ساه گهڻو ساري
ناقص نه مائي کي وهه نه وساري
من وڌه ساري منڊ هڻي محبت جو
تون آءُ سگهو، شل راضي رب ٿيندو

۱۱. ڪنهنڪي سليمان سور جون گجهو هي ڳالهيون
روٽان ئي رت گاڏئون سائين توکي سنهاليون
گڏ پرين جاليون جهٽ نه جدائي ٿي
تون آءُ سگهو، شل راضي رب ٿيندو

۱۲. سچن گڏين سامهون عين اکيون چاڻي
ديدان ديدن سان گڏيون تنهنجي گهور وڏو ڳاڻي
وڌه ڦاسائي دل نه منهنجي دام ۾

تون آءُ سگهو، شل راضي رب ٿيندو
۱۳. جيئڙيون اٿم جي ۾ گهور پرين جو گهاٽ
سو ڍل سڪائڻي ۾ جو سگهو لهج سماءُ
تو لڻ سڪي ساه ڏيهر دلاسو دل کي

تون آءُ سگهو، شل راضي رب ٿيندو
۱۴. جيئڙيون جانب يار جي اٿم جي اندر جهوري

ڏيئي وهو ڏاج ڏکن جو مونکي ڏک ٻڌي ڏوري
لٽو لٽو ۾ لوري تنهنجي اٿم توڙ کون
تون آءُ سگهو، شل راضي رب ٿيندو

۱۵. جوڏيون جانب يار ريءَ ڪم نه وٺي ڪار
سرڪ ڏيئي سورن جي جيءَ وجهي ويو جار
گڏ ٿي ڏينهن گذار ڪن تون بار ڪهڙيل جا
تون آءُ سگهو، شل راضي رب ٿيندو!
۱۶. جيڏيون جانب يار آه منهنجي جيءَ جو جهاپو
ڪونهي ڪوهيارل سان منهنجو سڱ نه سڀاپو
تو سان مڃاپو خاوند ڪندو خير سان
تون آءُ سگهو، شل راضي رب ٿيندو!
۱۷. چڻڪي روز چڙهيءَ جان تن ۾ تنهنجي تار
سـوڍا تنهنجي سڪ ۾ نڀڻن وهائيم نـسار
دلبر ٿيءَ نه ڌار گل لڳي ڳالهائون ڪريو
تون آءُ سگهو، شل راضي رب ٿيندو!
۱۸. روز گهڻي اٿم روح ۾ طالب توهانجي ذات
ڏينهن نه سارو ڏک ۾ سڪان ساري رات
هره ڦٽي پريات اچ ته آموڊان ٻڃن
تون آءُ سگهو، شل راضي رب ٿيندو!
۱۹. روز گهڻي اٿم روح ۾ تنهنجي وحدت سان واڻي
مون سان هج منهنجا پرين سهڻا سدائين
هن پئي جدائي ور ته وڇوڙو لهي
تون آءُ سگهو، شل راضي رب ٿيندو!
۲۰. ميخاڻ سي محبت جون اندر جيءَ جڙيون
ڪڏهن اڪان اڪين ڪي جيڪي ڪاريگر ڪڙيون

من هر روز مژهيون جيڪي هت سان هوت هئي ويو

تون آءُ سگهو، شل راضي ربي ٿيندو!

۰۲۱. جانب جاڳائي وٺين پائي جيءُ اندر جهاتي

مارڻ ائين مٿيءَ کي کڻي ڪهڻ جي ڪاٺي

دل توسان ڦاٽي ڪسڻ مان تہ قبول ڪيو

تون آءُ سگهو، شل راضي ربي ٿيندو!

۰۲۲. اڃ تون نانءُ الله جي سويل ڪين سڪاه

دل ۾ درد فراق جا من ۾ مڇ مٽاه

بره تنهنجي جي باه جيءُ اندر جهڙڪاڏئي

تون آءُ سگهو، شل راضي ربي ٿيندو!

۰۲۳. اڃ تون آسر ونديءَ ڏي ۾ ٽي پير پري

دام ۾ دام وجهي وٺين مسان ريءَ مري

گهوريان گهور ڪري سرتو تون صدقي ڪريان

تون آءُ سگهو، شل راضي ربي ٿيندو!

۰۲۴. ائين آهي سڪ سرير ۾ جيئن پرسي سانون مينهن

وجهي وٺين پيچ پرست جا تنهنجي فاز نهوڙيس مينهن

ڏکن سنڌا ڏينهن گڏ ٿي يار گذاريون

تون آءُ سگهو، شل راضي ربي ٿيندو!

۰۲۵. سوڍا تنهنجي سڪ ۾ لنگهيا مهينا ماه

ڪنهن کي سٺايان سور جي دلير توريءَ دانهن

پانهي سنڌي پانهن پير ورهين وڃ پائسان

تون آءُ سگهو، شل راضي ربي ٿيندو!

۰۲۶. گوليءَ گنهگار کي سڄا لنگهائج سڀر
 ڪاهي ڏينهن قبر جي واهر ڪجانءِ وڃر
 علي سرور پير ماڙ ڪجانءِ مسڪين جي
 تون آءُ سگهو، شل راضي رڀ ٿيندو!
۰۲۷. محب منا مانديءَ جي اچي ڪجانءِ شفاعت شاه
 نينهن تنهنجي نيت ڪيومان روز تڪيان ٿي راه
 ٻي تہ ڪانهي واه، هيءُ ڪنل ڪاڏي وڃي؟
 تون آءُ سگهو، شل راضي رڀ ٿيندو!
۰۲۸. اصل آه پڌل ڪسي لنو تنهنجو لاڙو
 سام تہ ڀرتو سيدا، سگ هي ويچارو
 پير گهر جو پيارو، ڪامل ڏينهن قيام جي
 تون آءُ سگهو، شل راضي رڀ ٿيندو!
- سڀد آءُ سگهو، ڇڏ مائو مسڪين سان
 مرسل مل سگهو، شل راضي رڀ ٿيندو!

سسئيء جي ڏاکڙي جا

ٽيهن ڏينهن

۱. هن کون رات رسي ويا ڪري ڏير ڏمر
سا پهرين ڏينهن اٿي پنڌ پئي هڏي سڪ سمر
ريلا روئي رت جا ڪهاڙ پاڻي سڀ پتر
ڪڍندي وڃي ڪيچ ڏي لايون دم تچر
وينگس پنهنجو ور آڻ وڙيندس وڻڪار ۾.
۲. ٻي ڏينهن ٻاروچل ڏي گهمندي ڪيائين گهور
ڏکيو به ڏير ڪري ويس ماري تنهن مذڪور
ڪيائين عشق بورائو اڳ ۾ ساڻ ڪنيائين سور
سڪ دم سانول يار جي ڪيس اندر ۾ ان-گور
ٿي راضي رب غفور مونکي پنهنون ميلج پنڌ ۾.
۳. ٽين ڏينهن روئي رت جا ٿي نيٺين وهائي نار
سا بيمبي وٽي ٻر ۾ سڏ ڪيون سڏڪار
گاڙهو راڻو روڻ ۾ ٿو وسون ڪري وسڪار
چوڻو چوڙيليءَ جو لڙ ۾ لڙيس وار
دوست پرين دلدار هن تي ڪرڪا ٻاجه پيل چوي.
۴. چڙهي چوٽين ڏينهن ڪي ڏسي ڏونگر جا ڏاڪا
پنڌ اڻاوا پٽيون جبل ڪي جهاکا
هو دم آڏيءَ رات اٿي وبا ٻار ٻڌي ٻاڪا

- جنهن سان لعل لهي وٽان سرتيون سڌ ڏيو ساڪا
ڪوڪ منهنجي ڪا ڪا، من ٻاروچل ٻڌي اچي،
- ۵۵ اچي رسوس روح ۾ موٽي پنجنين ڏينهن ڪو ٻه
تنهن تان پٽي وار پٽي ڪيا ڪو نه ڇڏيائين گهر
عشق ته آريءَ ڄام جي جيڪا ڪئي هئي محبت محو
جيڪي لکيو لوح قلم ۾ سو ساه برابر ساه
روح رضا ۾ ره نه مليئي ٻاروچل ٻڌل چوي،
- ۶۱ ڇهين ڏينهن چٽي پيس موٽي ڳوڙها ۱ مٿي ڳل
سا هلي هوت بلوچ ڏي پلي نه ڪنهن جي پل
عشق ته آريءَ ڄام جي ڪيس ريءَ سيراھيءَ سل
اچي جاگيس جيءَ ۾ جوراڻا ۽ جل
هڪڙيءَ ساڻ هڪل پٽي پهڻ ڪي پسرزا ڪري،
- ۷۰ جادو اڳس جان ۾ ثابت ستين ڏينهن
سورن شاخون ڪڍيون نس ري بيمس نينهن
اچي تان آلتيس آب اکين مان، جهڻن برسي سانوڻ مينهن
هن تي شوق چڙهي ٿيو شينهن باري بره بلوچ جو
۸۰ ائين ڏينهن آهون ڪيون ٿي سڀ نهاري سير
ٻه ڪيون پڇندي وتي گهر گهٽيون گهٽ گهر
جانءِ ڪاڻ جبل ۾ پوئون ڪندس پهر
ڏمر ڪري ويا ڏير وٺي گل غريب جو،
- ۹۰ نائين ڏينهن نينگر جو اچي جهوريءَ پير ڙم جيءَ
عشق اڻانگو ادبسون رکي نه ڪنهن جو ريءَ

هت تہ نکا سہيلي ساڻ ھيم نڪو ماءُ لہ ۽ ٻي ۽
 پرورش ڪندڙ ۽ پنڌ ۾ قادر رب ۽ ڦوري ۽
 ساه صبر ۾ ٿي ۽ تہ ملڻي ٻاروچل ٻيل چوي ۽
 ۱۰. ڏهين ڏينهن ڏڪن جا ورق کلي ۽ ۽ ۽
 سا پڙهي پروڙي پاڻ ۾ اندر منجهه اراه
 رسندي وڃي روح مـون ڪيون ڪستئون ڪاه
 گهوريان گهر پنهل تون هي مڏيون مال متاع
 حاضر حضرت شاه هن تي ڪر ڪا ٻاجه ٻيل چوي ۽

۱۱. يارهين ڏينهن ڀتين سان ڪيو ويڇاري ۽ وارو
 اچي ۽ رڙي ۽ پنڌ ۾ نار هڻي نـرو
 جاتي سنگتي نه هيس سچ ۾ آتي ڏنس ڏڪن ڏيڪارو
 سورن لانس ساه ۾ آچي ده ده دهڪارو
 هي ۽ سر سڄو سارو آءُ به رتيون ڪندس روه ۾

۱۲. يارهين ڏينهن ۽ روج جو اچي ٻيهر لڳس ۽ پاڻ
 نڪو پاڻي ۽ پنڌ ۾ نڪو سمر ڪنڀائين ساڻ
 وري ور وسائيندو ۽ ۽ ۽ پوري ۽ سـندو پاڻ
 جيئن بچاي ۽ اران ۾ ٿيئن پريس محبت ماڻ
 اڳ نه چاتم چاڻ تہ ڪو پوندس قت فراق جو ۽

۱۳. تيرهين ڏينهن ٽڪڙي هلي رضا مـجي رحمان
 اچي رسج روه ۾ تـون سولي ڪـڇ سـبحان
 سا پڙهي حمد حبيب لہ زاري ساڻ زبان
 ترهو توڪل جو ۽ پنڌي وڙي لهندي سان
 دل مقابل دان ٿو هادي هر ڪنهن کي ڏي ۽

۱۳۰. چوڏهين ڏينهن تان چاڪ چڪي پيس
هلي روج ٻڌي رازو

ڏير ڏکي ڪي ڏک ڏيئي
ڪيائڻ - ون ڏوٻ - سان ڏاڙو
ع - ق - ل مت ڪسي ويس

انهي - ن ڪيس عشق اگه - اڙو
سور پتينيدي سچ ۾

سرتيون - ن سڪي ويس ڏاڙو
جاني ۽ کون دم جدا جالڻ

آه - ي ڏک - يو ڏه - اڙو
پنهل ڪون پاڙو

ش - ل جھري جدا نه ٿئي
۱۳۱. پن - ترهي - ن ۽ ڏينهن

پريز ۽ جا روڻي ٺهاري رند
خان پنهل جي گهٽي ۽ گهاري

ڪ ورتا هيس س - ن - ن - ن
جهوري جي ۽ جهونو ڪيس جهوري

ٻ - ره وڏا هيس بنس
پاڻ هنيون ٿي پٽ تي

سا روڏ - ي هڻي هڻي ڏسيون هنڌ
پنهل خا - ط - ر پنڌ

مان ڪندس ڪشالا ڪيچ ڏي.

۱۶. سورھين ڏينھن سڄڻ جا
 سرتيون چڱي پيٽس چاڪ
 سا چڱي پيڪا پنهنجا
 هلي هڪل هلي هڪ
 پنھل جي پھزار جي
 آءُ ڪٿي چمنڊس خاڪ
 جهٽڪي ساڻ جبل ڪي
 ڪنڊس تازو وٺا ٽڪا طاق
 پرور ڏئي پاڪ
 هن کي ميلين باروچل ٻيل چوي

۱۷. سترھين ڏينھن سڄڻ جو
 سرتيون باري آيس بار
 رڻ ڪاري تنهن روه
 ٿي روئي زارئون زار
 هو ته آڏي رات اٿي ويا
 هن جاڳي ڪيو ته جار
 ڪرھا ڪاھي ڪيچ ڏي
 ٿيا تنھين ويل تيار
 منهنجا سڏ سڏي سردار
 شل ڪندو باجھ ٻيل چوي

۱۸. ارڙھين ڏينھن اٿس سان
 ڪاھ سورن ساڻ صـلاح

دل ۾ گڻي گالهڙي
 چا-ي منجهارون چاه
 ته اجهو ٿي اٺن کي پڇان
 ر-مي ورتائين راه
 ور خط-ر وڻڪار ۾
 وجهندس ڏينهن ۾ ڪا ڏاه
 هن ويچارِيءَ جي واه
 اچي ڪندو هڪڙو ڪارڻي-
 ۱. اڻويهين ڏينهن عشق ڪيا
 هيس اچي نساڙ ٿوان
 جيئن ڄمي وڻ واکو ڪري
 ٿيئن ٿيس آڀري سور سنوان
 پنهل جو پرديس ۾
 مان ڪنهن کي حال چوان
 هيٺڙي ٻولي حق جي
 مان ٻي نه لات لهنوان
 مال قبول پوان
 وڃي ڏيري دوست جي
 ۲. ويهين ڏينهن ويڙهي ويس
 تن ۾ هڪ تمام
 سور وڃايس سر-ءِ-ون
 اکين جو آرام

ڪڏندي وڃي ڪيچ ڏي هـل ڪيون هاڳام
اچي پيو و اڻ ڄاڻ ڪي ڏيڏن سندو دام
ازل ڪون آجسام آه منهنجو ڀول ڀروچ سان
۲۱. اڪويهن ڏينهن عشق امارو ڪري ويس چوڻي ۽ پير چڙهي

ويڙهي واسينگن ڄاڻ ڪئي هئي خيال ڪڙي
ٻڌي ٻـاروچـو ويس اندر جي ۽ جڙي
پيس نازڪ ڏاڳو نينهن جو قابو منڌ ڪڙي
جنهن جي دل آڙي سا ڪندي ڪشالا ڪيچ ڏي.

۲۲. ٻـاويهن ڏينهن ڀـروچـ جي مـن لڳس مينج
ساڙي ساهم مٿي ۽ جو سور ڏنا هيس سڀڪ
عشق ته آريءَ ڄام جي ڏنس روح اندر ۾ ريڪ
تنهنڪي ڪاف جهلندا ڪينڪي آه جنهنجي نظر نيڪ

جيڪتي لکيو منجهه ليڪ سا هرڪا پاڙي پانهنجوه
۲۳. ٽـمڪـيس ٽـيويهن ڏينهن کي اچي درد سندا دونهان
اچي سنگتـي سـج ۾ سـور ٿيس سـونـهان
جنهن جا عضوا عشق اليڙيا ٿيس ڦٽن جـونـقـوهـان
لنؤ لنؤ ۾ لوهان مونڪي هن اديون آريءَ ڄام جون.

۲۴. چـمڪـي چـوويهن ڏينهن کي ڪيو شمع شعاع
ڏکي سڀ ڏونگر ويو پيو پڪين ۾ پـرلاء
دانهون ٻڌي دهليون وڃي ٿـو جـبل جـلدي ڪـء
عشق جي اليل جـو جنهن ڪـي ايم گهـاء
ڪل نـمـ پي ڪـي ڪـاء جن لڳو تن لکيو.

۲۵. پر تيس پنجويهين ڏينهن کي اچي پريان جو وڃي پور
 محبت وڌي هئي معامه ٿي هئي چوڻي ۽ ٿاڻين ۾ ور
 وڃڻ پريان جي پار ڏي مونکي آه—ي ذوق ضرور
 دل ڦاسائي دام وجهي ڪيو ڪوهياري ٿي ڪلور
 هئي محبت ڪندو منظور هي دانهون درد وندي ۽ جون.
۲۶. چويهين ڏينهن ڇپر ۾ ڪري پئي ڪام ڪو ڪارا
 وڌي رمز رتيون ڪري پئي نار هئي نعره
 پنهنجي ل ڀڄ وجهي ويس آڏي اندر اوتارا
 رهندي وڃي—ي رات ڪي هي ۽ ٽڪندي تارا
 سڄڻ سوڀارا مونکي ڏي ڏوليا پاند ڏي ڄو.
۲۷. سرڪي ستاويهين ڏينهن کي هنکي جاگيا سور سپر
 راض—ي ٿيندو روح ۾ ايندو سوال سڻي سرور
 ٻڌي ۽—رض ٻڌل ۾—وي ايندو دم تنهن دلبر
 جڏهن وارو ڏيندو ور تڏهن آڻ ۾ سهندس سرتين وڃ ۾
۲۸. اٺاويهين ڏينهن اندر مون آيس درد سنديون دانهون
 پنهل ڄا—پرديس ۾ ٿي رند ڏسي راهون
 پئي دعا گهري درگاهه مون هٿ ٻنڌي ٻانهون
 هن اجهل جون آهون من ٻڌي ٻاروڇو ٻاجهه ڪري.
۲۹. اٺيهين ڏينهن عورت آسري ڪري الهي تهاهار
 ڪر رکيا ڪيچ ڏي مسوڙي منهن مهار
 سو مرون انهيءَ ماڳ تي هليس هارهي منجهه هزار
 جاتي بگهڙ باندر ڀولا ٻچڙا بيحد بيشمار
 روجه ممان تنهن روه ۾ هيا اٿي ڪن الگار
 سره بلائون سڄ ۾ اچن ڪڏ ڪيون ڪڪار

عشق جا بيت

۱. عشق جنهن سر آئيءِ و ڏوڙاٽن ڏاجا
 لئو لئو منجهه لپڪ جي لئو لڳن ڪن جا
 سامي سڃاها وٽن ڪيف ڪڪ وريءِ.
۲. عشق جنهن سر آئيءِ و دل م مڏينءِ و تن
 ذڪر ذاتي ذوق ج و ڏا من ۾ ماتم ڪن
 ڪعب ڪين وڃن، آه جسو جامع جـن جو.
۳. عشق جنهن سر آئيءِ و چـ ان تنهن جـ آءِ و
 ٻاروچل سـ ان ٻيل چـوي ڏا نياهن ناتو
 اڏـن اوراٽـو راتـيان ڏينھـان روح ۾.
۴. عشق جنهن سر آئيءِ و سهيتائون سور
 پڙهي تن پروڙيو هي محبت جو مذڪور
 ڏن ڪي ذوق نه رور سوري سڏ ڏيڻو پيو.
۵. عشق جنهن سر آئيءِ و سي نا سڪ سمھـن
 المستي آواز جي ڪـوڪ رک يائون ڪن
 جو ڏٺـون چـوگيـڙن سـفر سـجـايو ڪيـو.
۶. عشق جنهن سر آئيءِ و نه وڙيـا سي نينھـن
 محبت ٻڙين من ۾ جيئن سـدا ساڏـوڻ مينھـن
 روڊـون راتـيان ڏينھـان ڪن اوسارو عجيب لئ.

۷. عشق جنهين سر آئيو سي نانگانٽ نه - ون
صبر تن سبيل ڪيو ڪنهن کي ڪين چون
اها لات لنئون جيڪا ٻولي ٻاروچل جي.
۸. عشق جنهين سر آئيو سي جهليا ڪين رهن
هيري لعل جواهر جو ٿا سوجهي سر لهن
ٻولي ٻي نه ڪن سواءِ ٻاروچل جي.
۹. عشق جنهين سر آئيو جهولي جهليائون
سر ديون گرميون ساه تي سڀيئي سنئون
تنهن تـڙ تانگهيائون جنهن تڙ عالم آسرو.
۱۰. عشق جنهين سر آئيو سختيون سنئون
سڀ جفائون جيءَ تي محڪم مڃيائون
طمع ترڪ ڪيائون راه ورتائون رب ڏي.
۱۱. عشق جنهين سر آئيو سي ڪنا ڪين ڪڇن
سوريءَ سنڌي سڏ کان غازي ڪين گسن
اهي ٻـر پڇـن س ر جنهين جا ست ٻـر.
۱۲. عشق جنهين سر آئيو سي ڪيئن سور سٺن
اڳ سنڌي آڙاه ۾ پيا جوڳي جنگ جلن
پورو ڪين پڇن ڏين لاهي لحم لڱن نون.
۱۳. عشق جنهين سر آيو وڏا طالع تن
گوشي ويهي گودڙيا گر جي گويا ڪن
عادت آديسين سو پيارن شري ڪئي.

۱۴. عشق جنهن سر آئيو مهڻا تن مرڪ
ڪڇن ڪنهن سان ڪنهن ڪي هن ڪلا منجهه غرق
وحدت جو ورق پڙهي تن پروڙيو.
۱۵. عشق جنهن سر آئيو تن جو مشائخي نه مرڪ
نڪي گهوڙا لشڪر پاڻ سان ڪنهن ڪونه خرچ
غازي هن غرق وحدت جي واديءَ ۾.
۱۶. عشق جنهن سر آئيو ناناڻا ٿيا نهال
ڪري ترڪ ترڪو پنهنجو مڏيون گهورن مال
هيٺو ڪري حال وڃي پهتا پر ڪسي.
۱۷. عشق جنهن سر آئيو سي نانگا ٿيا نروار
گر ڏي هليا گردڙيا تهڏل ٿي تڪرار
الستي قرار وڃي پاريائون پر سان.
۱۸. عشق جنهن سر آئيو سي نه طلبن سک
باروچل جي ٻيل چوي لڳن لٽو لٽو اندر لڪ
ڏولاوا ۽ ڏک سامهون ڪنهن سر ٿي.
۱۹. عشق جنهن سر آئيو سي درد ڪيا دلگير
ڪاٺن ڪن خوشي جو هن فاقه منجهه فقير
تن ڪي محمد^ص مير اچي هاديءَ ڏنا هٿڙا.
۲۰. عشق جنهن سر آئيو سي سامهون ڪي سڀاڳا
روڙي تن موه ڪيا دٿيءَ جا ڏاڳا
لوڪ هنڌا لاڳا لاهون لاهي ڇڏيا.
۲۱. عشق جنهن سر آئيو سي ڏونديندا سير

- جانيء ڪاڻ جبل ۾ پتون ڪيائ پير
 من مون ڪڍي مير وڃي هيڪڙائي هڪ ٿيا
 ۲۲. عشق جنهن سر آڻيو سي ڪوري ڏين ڪيڏ
 هليا هيٺين سي هوت ڏي ريا پروڙي پنڌ
 تهل دل ڪتي نند آڏن تن آڇ اريو
 ۲۳. عشق جني سر آڻيو تن جي ڳالهه ڪيان ڪي
 وحدت منجهه وڪوڙجي تن دور ڪئي ديهي
 پاڻ منجهه پيهي وڃي ذات گ - ڏي ذات سان
 ۲۴. عشق جني سر آڻيو سي چ - اڻ ويا چاڻي
 مولی - ي محبت جي موج تن ماڻي
 صحتي سڃاڻي راه ورتاڏ - ون رب چ - ي
 ۲۵. عشق جني سر آڻيو ويا دونهان دکايون
 ماري من مٿي ڪري ويا سر کي سمجهايون
 پاڻ منجهان پايون ويا مشاء دو محبوب چ - و
 ۲۶. عشق جني سر آڻيو خ - وڏي ڪ - اڏائون
 وحدت چ - ي درياه مان پيالا پيئائون
 گ - و - ي لڏائون پ - ريان سند پيچرو
 ۲۷. عشق جني سر آڻيو پيا جاگن وقت وڏي
 وحدت منجهه وڪوڙجي ويا هر ۾ پاڻ گڏي
 سامين سک چڏي سور ڪٿيان ها سر تي
 ۲۸. عشق جني سر آڻيو لڳ - و تني لاڳ
 پهي ڪت پريت مون اٿي جوڳي جاڳ
 اٿي نند نياڳ ڪي پ - و هڻندين هڻو

۳۹. عشق جنی سر آئيو ٽن ڪيا سرن سندا ساڻا
 ڪاه-ي ڪلائين آئيا ٽن چڪيا ڇاڻا-
 پيتائون پریت مون گهٽ منجهون گهاڻا-
 پوءِ گهٽ ڏيئي ڳاڻا مويچارن وڍائو-
 ۴۰. عشق جنی سر آئيو ٽن صاف چڪي سرڪي
 ڪاه-ي ڪلائين آئيا مٿن تي سرڪي
 پوءِ سرڪيءَ لڻي سرڪي ٽن ڪوٺن ڪنڌ ڪوايا.
 ۴۱. عشق جنی سر آئيو سر سر سينگارو ڏين
 سوري سندی سڏ ڪ-ون ٽ-ر ٺٽا ترسن
 پوءِ ڪنڌ ڪپائون ڏين محبت جي ميدان ۾.
 ۴۲. عشق جنی سر آئيو پيا الف سان اوري-ن
 آئي اسر ويل کي پيا چرخي کسي چورين
 پوءِ سدائين سوري-ن سام-ي سڳا سور جاءِ
 ۴۳. عشق جنی سر آئيو ٽن ووڙي ڪهو وس
 پريان سندی پار جو لڏو گ-اروڙن گس
 قلبي لاه-ي ڪس وي-ا رمندا رام ڏي.
 ۴۴. عشق جنی سر آئيو س-ي پيا مرد مري
 اندر آڙاه عشق ج-و وڻ مچ ٻري
 کولي دل دري وين ڪهندا ڪا-ول ڏي.
 ۴۵. عشق جنی سر آئيو لڳ-ي ٽن ل-وري
 انڻي پهر عجيب جي ٽن جيءَ اندر جهوري
 ڏک-ن ج-ي ڏوري ٻڌي ي پارچ-و ويو.

۳۶. عشق جني سر آڻيو سي نينهن ڪيا نانگا
سڀ سٺائون سر تي گـ لا جا گهاڙنگها
پوءِ لاهوڻي لائڳها لحظي ۾ لنگهي ويا.
۳۷. عشق جني سر آڻيو ويا خودي ماري خان
انهن جي اسرار جي آءُ ڪل ڪنهن کي ڪانه
پوءِ سورن جا سامان سامهون ڪنڀان سر تي.
۳۸. عشق جني سر آڻيو سي سامي ڪين سمهن
انڻي پهر عجيب لڻي پيا لاهوڻي لڇن
ڪنهن سان ڪين ڪڇن جو مزو چڪيائون ماڻ جو.
۳۹. عشق جني سر آڻيو ڀـولو ڀڳـائون
پيائڻيءَ جا ڀڳل چوي ورق واريائون
پرسان پاريائون قالو ٻلي جي قول ڪسي.
۴۰. عشق جني سر آڻيو ڀـر ۾ سي پوٽا
غازين ڀـردا غير جا درس کڻي ڌوٽا
جي چاڙهيائون چوٽا سي لنگ لائڻون ڪينگي.
۴۱. عشق جني سر آڻيو سي ڦٽـي ٿمن فقير
ويل وسارين ڪينگي سامي مرن سڌير
تن کي محمد مير اچي وڻيون وحدت جون ڏنيون.
۴۲. عشق جني سر آڻيو تني چـاتو چـاڻ
سڪ پندائون سندرو سور ڪيائون ساڻ
وڃـراڳـين وڻاڻ سوجهـي سر سـهي ڪيو.

سورث جا بيت

۱. ماڙيءَ آيس منگتو ويـل تنهن وينجهـار

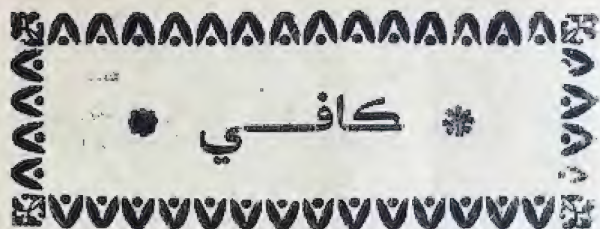
تنهن سالڪ ٻڌو ساز کي جها پـن جـو و جنسار
ساز ٺاھـي سرڪڍي ڪيـاءَ تـنـد تـنـوار
گـز ھـنياءَ گرنا ۾ جنهن جـو ڏور پيو ڏھڪار
اٿس راءِ ڏياچ ڪي پيو ويھـي ۾ ڏھڪار
سو ٻڌڻ سان ٻڌل چوي ويس ڪيپ چڙھـي خمـار
تـم اڳ نه آئيو اھـڙو ڪو مان وٽ مڱي ھـار
جنهن چوري ڇت چريو ڪيو پيو آھ جي جسي ۾ جار
ھـن بـم ڪپي سو ڪاپار ڏنو موٽي مڱڻھار ڪي.

۲. ماڙيءَ آيس منگتو رھـي ڪنھـن رات

سو سوال گھريائين رب کون ويھي پنهنجي وات
تـم مھت لھي موٽي وڃان تون ڏاٽر ڏيارين ذات
سـو ساز ڪنھـاءَ سڦرو سڄيءَ سڪ صفا
اٿي ھؤ ھؤ ٻولي حق جي اھا تندن اٿاري تات
سا باجهاري تـم ٻڌل چوي پيس لئو لئو اندر لات
پوءِ به ڪنڌ ڪپي سان ڪات ڏنا موٽي مڱڻھار ڪي.

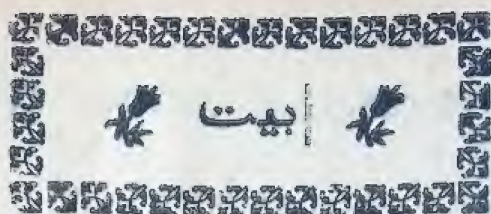
۳. ماڙي ھيلون منگتي اچي پندي ھئي پٽ
سو ھن به ماڻھا مال جا کڻي ڪيس حوالي ھت

[illegible]

دلبر آيا!

دلبر ساڏي ديري آيا
عشق ڪيا آواز آئي
فوري نينج حضور ڇايس
رمزن لايان راز آئي
شمس قمر تان ڪتيان تاري
بهون ڇپايا تاب آڏي
جن ملائڪ حوران ڀريون
ماڻهو ٿيا مشتاق آئي
مور مرنگه ڀيا سس پڪي
پيا ٺوڙي ڪن نياز آئي
رمز لڳي دل راضي پازي
تازيون ڪليا طاق آئي
سجڻ پڌل پڙه ياد هميشه
ڪلم محمد پاڪ آئي

۱۱ سور جاگي تان پوي

نم تـ گهي سڌري سور

جن کي لڳي چڙ جان ۾

وينديون سي وهـ سور

جن کي گهايو گهور

آهي پٽينديون پـ ر لـ

۱۲ اوهي پٽينديون پـ ر لـ

جن کي لڳو پاڻ

پاروچـ ل ٻـ ل چوي

ويس کهي کاتيءَ سان

پنهنجو وڃائين پاڻ

ڪوٽ حاصل صورت حق جي

۱۳ ڪوٽ حاصل صورت حق جي

چڙي خودي ٿيا خان

پاڻ وڃائي پـ ر لـ

ملـ هيـ ان ۾ مـ ميدان

ر فـ ري نشان

اچي بهريون ٿڙيائون پڙ ۾

ٿوري پندس ڏونگر ۾

پنهل جا پيرا ٿوري پندس ڏونگر ۾
 ۱- اوکو پنڌ پهاڙ جو وڪوڙ اوڀر
 سورن ساڙيو ساه کي جلن ٿا جيرا
 ڏسان شال اکين سان دلبر جا ديرا
 ڪنڊو باجهه پيل چوي مڙھيندو ميرا

ويڻي واجو آهي

جيڏيون جانب سان دل منهنجي آهي،
 سرتيون ستا سور ويو جاگسائي،
 ۲- سسئي پنهل ڪاڻ يعني اوساري،
 ڪيچي ڪيچ ويڙا ڪرھا قطاري
 بر بجهي باري، هي پاڻين پاڪاري،
 اجهو خان ايندم ڪيچ ڏئي ڪاهي،
 ۳- مومل گھوٽ ماڙي ۾ گھڻي گنوايا،
 ڏسڻ ڏهاڙي عاشق ڪنڌي ڪاڪ آيا
 مينڌري هڻي مند مومل ڪي لايا،
 رويون راڻي ڪاڻ ڪانگ ٿي اڏائي،
 ۴- محبت مجني کي نينهن پئي نهوڙيو،
 بيلو هيو برتسي ولين ۾ وڪوڙيو
 الله عاشقن جو لاهج وچوڙو،
 لانس لندو ليلي بيمو و پچاڏي

۳۔ سڪ نه سهڻيءَ کي ميهڙ جي ساري،
 ادي۔ ون عشق آڏي سڄي سا اٿاري
 ٻيل چوي بنديءَ تي پيا بار باري،
 ماندي ميهڙ لڏي ويٺي واجهائي

اوري دين ايمان!

عشق ڪري آيو جاوو جنگي،
 ٿيو هوش عقل حيران
 ۱۔ عشق وارن جا پنڌ پرائهون،
 اوري دين ايمان
 ۲۔ نه مٿن سني نه مٿن شيعا،
 نه مٿن مسلمان
 ۳۔ عشق اساندا ڪعبه قبلو،
 عشق دا عالي شان
 ۴۔ عشق ٻيل چئي آئي پهچائي،
 جاتي مڙدن جا ميخان

اچي منهن ڏيکارو

دونهان روز دل ۾ هزارين ڏکن ٿا،
 ڏاڍو عشق اڏاڻو عضوا ڏکن ٿا
 ۱۔ دو دڙا ڏکائي وٺين، مچڙا مچائي وٺين،
 گهايل دل کي گهاڻي وٺين، گوندر گهڙن ٿا
 ۲۔ اندر ڪورو ٿو ڪامي، ڪڏهن ڪن اجهامي،
 سڀيئي عيب مان ۾ سي جي ۾ ۾ جڪن ٿا

۳-- ٻڌل چوي مان جنجي، ٻانهي هان توڙئون تنجي،
اچي سڄڻ منهن ڏيکاريو، منهنجا نيم سڪن ٿا.

(بيت)

ال ايـلاف پڙهي هـيءُ اُسر الـاهـر
قوليندس فقيرياڻي ٿي ساري الـمـر
هنڪي پنهنون ميل پڙـرور پاروچو ٻڌل چوي.

پرينءَ ڀرت پياري

کٽي راند رڻ مان ساري ڏسون ٿا،
بره جي اصل بات باري ڏسون ٿا.

- ۱- محبت جي مڇ ۾ پتنگ جان ڇڻ ٿا،
ڪري ساه صـدقي قربتون سي ڪسن ٿا،
عجب هاج ٿن جي سونهاري ڏسون ٿا.
- ۲- ڪيو معراج مـردن مٿون نوڪ نـيـزن،
اصل ڪـان انجـامي هـيا ساڻ عـجـيـن،
ايها پـرينءَ جي ڀـرت پـياري ڏسون ٿا.
- ۳- حڪم سان هليو هوت قربتون ڪسن ٿي،
ٻنڌي نينهن ڏوبت مڙيو نامـرڻ ٿي،
عشق جي ايها ذات، نـيـاري ڏسون ٿا.
- ۴- عجب راز سان ٿي رنڊن روح ريجهايو،
مـاي هـوت هـيڪر پـٿر پـوـر پـايـو،
ٻڌل پاچه بهگڻ پاچهاري ڏسون ٿا.

آءِ هيٺن جا همراہ !

شاھي مرسل شاھ ميان،

تنهنجو سور اندر ۾ ساء ميان

آءِ هيٺن جا همراہ ميان.

۱- اوڪا پنڌ پهاڙ جا،

اچي رهبر رسج راه ميان.

۲- پوندي ڪن ڪریم جي،

هن آ سرونڊ جي آه ميان.

۳- ناقص هن ندر تي،

اچي نبي نر ڪجھ نگاه ميان.

۴- ڪر ڪا پاڇه پدل چوي،

عربي لڳ الله ميان.

بيت سارنگ

ڪڪر ڪئي ڪ-روڙ،

ڪئي ڪ-اج ڪ-روڙ،

سات پنهنجو سيدا،

ٿيا ڪارا ڪڪر ڪير،

ٿيا گاهون ڪ-م گندير،

عالم ڪي ته اڏڙ چوي،

ڪڍي ڪڪر ڪ-ام،

لڏي ل-ولگن لام،

باندي ڇڏائج بند مون.

۱- اڄ پڻ اتر پار ڏانهن

ڇاٽ وٺي ڇمڪو ٿيو

تون پهچائين ت-وڙ،

۲- اڄ پڻ اتر پار ڏانهن

اٿا مينهن پتن تي

ڪليون پياريندو ڪير

۳- اڄ پڻ اتر پار ڏانهن

چ-ڙهي هنيار هليو،

اچي ع-ربي ڪ-ام

- ۴- اڄ پڻ اتر ڀار ڏانهن
تبل وڄائي ٿو تڪڙو
سارنگ چڙهيو سيڄ ٿي
بگل باجا بئسريون
وڻ ٽڻ انهيءَ ويل
۵- اڄ پڻ اتر ڀار ڏي
ڪتوريءَ خوشبو ڇڏي ٿي
سارنگ سنڀري آيو
سائين ڪيا سهاڳ
- ٿيا ڪارا ڪڪر ميل،
پٽ ڪيائين چيل،
ڪنهن ساز سويل،
ڪرنائون ڪرنيل،
بهڪڻ لڳا ٻيل چوي،
ڪڪرن ڪيڏا ڪنات،
وڻ وڻ مٽي واس،
پهريائين پوشاڪ،
عالم سان انڙ چوي.

* ک—م *

—(*)—(*)—

ٲاه :- اخلاق، فرش مظهر ڪيٽا خيال هم ٺي
 دنيا ڪا چرخ چلتا صورت مثال هم ٺي

۱- بولاهي خيال ايسا - هر جاءِ ظهور ڪيسا

ڪوه طور نور موسيٰ - جلوه جمال هم ٺي

۲- ظاهر ذِعا همارا - باطن هي ميرا نظارا

مين هون حسن هزارا - وحدت وصال هم ٺي

۳- مٿن تان سليب ٺاهيا - عيسيٰ ڪو مين آزايا

سپ پـول مين ڀلايا - حيرت ڪمال هم ٺي

۴- عرفات حج هي عالي - مين هون سجود والي

ات آت هي ميري چالي - فرضي سنڀال هم ٺي

۵- هم هون ڪلال ساقي - مين خيال خود مٿاقي

محبوب مين اوشاڪي - درد تسال هم ٺي

۶- بهرل خيال مـولا - ونجن وصال مـولا

تجمل مـين تجلا - جذبہ جلال هم ٺي

شرح ۽ معنيٰ

صفحہ (الف)

حشر = آخرت : قيامت : قيام.

آمت جو آمراء = پيغمبر صاحب (صلعم)

ڪم ڦلوب = دل تي چڙهيل ڪٽ.

ارواح = روح.

لڪن = سوڙهن پيچرن : ٽڪليفن.

صفحہ (ب)

مشر = مشرح = رب تعاليٰ جو پيغام سمجھائيندڙ.

ڏونگر = جبل.

آنڙ = ٻيل فقير جو نالو (سندس ذات).

آريائيءَ = پنهل : محبوب.

انور = نوراني.

آجوتن اندر = انهن جي دل ڇٽل يا بخشيل آهي.

قراري = زبردست.

الحد = لحد = قبر.

عربي = پيغمبر صاحب (صلعم).

ڪن فيڪون = خلقت (خدا تعاليٰ جو ذهن روز

ازل جي روح ٿي خلقيا، تڏهن

فرمايڻ ”ڪن“ = ٿي پئم. نتيجو نڪتو

”فيڪون“ = ٿي پيو انريت خالق

خلقت جو آغاز ڪيو).

صفح (پ)

پروانا = خط.

پرڏي = پرين ڏانهن.

مئن چايا = مان چائس.

پنڌن = ڪپڙي جا ٽڪر جن ۾ ٻار ننڍي هوندي
ٻڌبو آهي.

نوازي = مهرباني ڪري.

صفح ۱.

پرجهي = سمجهي.

رمزن ۾ رچاء = خدا تعاليٰ واري وات ۾ لڳاء.

وحدت = ميلاپ الله تعاليٰ سان؛ هيڪڙائي.

مانجهي = بهادر.

سو لڳين = سو دفعا.

گهوري گهماء = قربان ڪر.

چوگان = ميدان (عشق جو).

ڪات ڪان ڪنڌ ڪا ڪڍاء = سر ڏيڻ لاء تيار ۽

هوشيار ٿي بيهر.

الف = الله جو نالو.

آجرو = صاف.

صفح ۲.

بحري باز = تڪو سامونڊي پکي.

شهباز = وڏو شڪاري پکي.

فرهاد = هڪ مشهور سنگتراش [پٿرن تي اُڪر جو
ڪم ڪندڙ] جو شيرين تي عاشق ٿيو ۽
اُن کي راضي ڪرڻ لاءِ هڪ وڏو ٽڪر
ڏيکارين.

ڪنعان = عربستان جي لڳ هڪ ملڪ جو نالو.
شاھ ڪنعان = حضرت يوسف پٽ حضرت يعقوب
پيغمبر جو. پاڻ ۽ ۱۱ پيغمبر سمجهيو
ويندو آهي. حسن ۾ لاڏاڻي ه. و.
ڀائرن دشمني ڪري کيس ڪوه ۾
اُڇلائي ڇڏيو، ڇاڪاڻ ته هو پيءُ
کي سڀني کان پيارو ه. و. آسمان هڪ
سوداگر ۽ ڪيئي مصر جي بازار ۾
پانهو ڪري وڪيس بيبي زليخا جا
مصر جي هڪ نهايت حسين ۽ دولتمند
۽ ورت هئي سا سندس حسن کي
مٿس چڪن ٿي پيئي ۽ کيس ڇڏي
ڏڪن ۾ ڇڏي ڇڏي ڇڏي ڇڏي
سندن محبت اُن وقت جي مذهبي
قانون موجب هلندي رهي. يوسف
زليخا سا جو قصو فارسي، اردو،
پنجابي ۽ سنڌي ۾ گهڻو چيل آهي.

بردا = پانهو

موڙي آءُ = محب مهارون = اي پنهنل، پنهنجي آت
 جي مهار هـن طرف موڙي
 مون وٽ اچ.

قارون = پرزا پرزا.

نال = ساڻ.

صفح ۴.

حجاب = دنيوي لڄ يا دوئيءَ جو پڙدو.

ڦٽ ڦڪڙي = ماڻهن جا مڻڻا.

مٿاب = جلد.

رند = مست درويش.

راز = گجهه.

عرش = نائون آسمان، جتي ڏئي تعاليٰ جـ - و تخت گاه.

چيو وڃي ٿو - سڳان مڻيون مڪان جتي - ي

مطلق نور جو مرڪز مڃيو ويو آهي.

عرش .. منهنجو = آهو عرش وارو هنڌ ڏي - ي منهنجي

آخري منزل مقصود آهي.

محبت مڻيون = عشق ۾ ڦاڻيون، عشق جن کي گهايو.

صفح ۵.

مرد متير = بهادر شهر مرد.

لاهوئي = عاشق، لاهوت جي منزل ڏي - ي پهتل، انهيءَ

منزل تي فقير نور ٿي - ي نور کي - ي سوا ٻيو

ڪجهه نه ٿو ڏسي.

صوفي ۴ منزلون انسان چي روحاني واڌاري جـ وٺڻ
پڌاڻيندا آهن [۱] شريعت [۲] طريقت [۳] حقيقت [۴] معرفت
پا

[۱] فاسوت [۲] ماسڪوت [۳] جبروت [۴] لاهوت [۵] هاهوت
پير = راز

لڪندو = ڄاڻندو

آچارو = روشنائي [اندر ۾]

ڪعبو = مسلمانن جي پاڪ جاءِ مڪي شريف ۾

اُن کي بيت الله [الله جو گهر] ڪري ٿو

چوندا آهن. هڪڙي پٿر جي چوڌي واري

آهي جا حضرت ابراهيم مصري پٿر سان

تيار ڪرائي هئي. حضرت محمد [صلم]

به انهيءَ ساڳيءَ جاءِ کي دائمي پاڪ ڄاڻ

سمجھي تسليم ڪيو ۽ اُن کي حج جو مرڪز

مقرر ڪيو.

قلب ڪعبو ... حج حضور = خام بيت آهي ته

قلب اندر ڪعبو ڏٺوسي.

مڪي وڃڻ جو ڪهڙو ضرور.

درويشن جو مطلب آهي ته جيڪي الله تعاليٰ جا

سچا عاشق آهن، سي پنهنجي اندر ۾ ئي انهيءَ

نوراني نور جو جلوو پس ٿا ۽ سندن قلب ئي بيت

الله (الله جو گهر) آهي.

سامي صاحب چيو آهي ته

من مٿراءِ دل دوارڪا، ڪاڍا ۾ ڪاشي

چمتن وس - ي چت ۾ ، الڪ ابناسي

غفور = مهربان.

صفح ۶.

عين = اڪيون.

پور = دفعي.

بازي = راند.

صفح ۱.

لام بيءَ = ٻئي طرف.

مذڪور = ذڪر ڪيل حال.

جام = پيالو.

وڃائي .. چوڪان = عشق جا تير هڻي قلب ۾ - ان ڳهر

صفا ڪڍي ٿو ڇڏي.

ذڪر ذاتي = الله پاڪ جو ذڪر.

بي سر ٿي = آڀو يا هستي ماري.

اڳيون چونڊ سڄڻ واه واه = قيامت جسي ڏينهن ڏٺي

اڳيان تون سرخرو ٿيندين

صفح ۸.

پاڪ جي ٽولي = پاڪ معنيٰ پيغمبر صلعم جو قيامت

جي ڏينهن پنهنجي امت (ٽولي)

کي بچائيندو

صفحہ ۹.

ڪلالين = ڪلالن وٽ، ش. - راب ڏيندڙ ساڻي وٽ،

محبوب وٽ، "جت ڪسڻ جو ڪوپ وهي"

حق = ڌڻي تعاليٰ.

هر جاء حق سڃاڻن = هر ڪنهن هنڌ هر ڪنهن ۾ انهيءَ

ملي مالڪ کي موجود ۽ ظاهر
ٿا ڏسن.

پڇي دوئي وارا دام = پيائيءَ جا ٻنڌن ٿوڙي ٿا ڇڏين.

اوڏوئن = مست درويشن.

روهن ۾ = جبلن ۾.

انالحق = "ان آهيان حق." اه. - ي لفظ درويش

منصور چي، جنهن ڪري شريعتي پابندي

جي هٿان سر وڃايائين.

شيخ صنعان = پنهنجي زماني ۾ وڏو درويش ٿي گذريو

اهي. شيخ عطار جو مرشد هو. اوچتو

هڪ گير جي ڌيءَ تي عاشق ٿي پيو

جنهنجا سوڌر چارهندو وڻندو هو.

نيٺ سندس طالب شيخ عطار اٿان

آزاد ڪيو.

ڪربلا = ڪربلا = عراق ۾ ميدان جتي حضرت علي جي

فرزند ارجمند حضرت حسين شهادت

حاصل ڪئي.

ٻنڌڻ لاکر = ننڍڙي معصوم اوستا کان وٺي.
 ڄام = محبت جي سرڪي.

صفحہ ۱۰.

ڄاڻي = ڇمڪار = سڀني اندر آواز.
 اٿڻ اورج = الله تعاليٰ جو ذڪر قلب ۾ — اورج.
 قلبي = جو ڪوڪار قلب اندر ذڪر.

روز ازل = اهو ڏينهن جڏهن خدا تعاليٰ روح خلق ڪيو.
 ٺهڙي = ڦاسي.

سامي = درويش.

سخن سچيار = واعدي تي پورا.

صفحہ ۱۱.

لٽو لٽو ۾ لوري = رڳ رڳ اندر سڪو.

ڪونٽل = بهادر، گهوڙا جنگي.

صفحہ ۱۲.

گهٽي = وڌي.

دام دوالي = برهم جي ڦاهي.

هو هو الله = قلبي ذڪر.

ورد وظائف = آها عبادت جا فرضي نه آهي.

[واحد وظيفہ]

صفحہ ۱۳.

جيتي = جڳندي.

مرجاوڻ دي = مري ويڃي جي.

(جئري مرڻ يعني پنهنجي خودي گنوائڻ تي
سڀني درويشن گهڻو زور ڏنو آهي.
شاه صاحب چيو آهي ته

”هوندا سي حيات، مرڻا اڳي جي مٺا“

يعني آهي ماڻهو جي مرڻ کان اڳي يعني جئري
مرندا سي هميشه حيات هوندا.

جان جان هستي دا حال نه ڀنندا = جيسين پنهنجي
هستي نه ماري ٿو

يعني پنهنجي هستي
وڃائي نٿو ڦاڙي
نه ڪٽو.

نيت نه رک ول آڻڻ دي = وري جنم مرڻ
جي چڪر ۾ اچڻ
جو آسرو نه رک

گهن = وٺ.

بد هوائيءَ دابوٽا پڇ = نفساني خيال ڪڍي ڇڏڻ.
چاگهن = کڻي وٺ.
آيت = پاڪ سٺ.

آپ وڃاؤڻ = جئري مرڻ خودي گنوائڻ.

ذمي اثبات = به مخالف لفظ، نه ۽ هاڻو، نه ابود ۽

بود، لا الله ۽ الا الله.

نفي اثبات ڪر ڄاڻين = درويش ٿو چوي ته پنهنجي

خودي ڪم ڪرڻ (آپ وڃائڻ)

ڪي ئي سچي زندگي سمجهه.

نيسي ئي سچي هستي آهي.

وڃ اپڻا دي آپ نه آئين =

صفحہ ۱۴.

ذات صفات = الله تعالیٰ جي ذاتي ۽ هستي صورت.

نر آ ڪار ۽ آ ڪار سروب.

ذاتي = اصل نوراني.

صفاتي = عناصر يا تن جو تيار ٿيل.

احدئون = اصل کان.

عبد = ٻانهو.

سافڪ = پوش.

غازي = جوان.

ڪام = قدم.

الف جنهنڪي ... لام = جن جو اندر الله تعالیٰ ۾.

ذڪر مان آج—رو ٿيل آهي.

سي ٻي ڪنهن به ڳالهه ۾.

قات نه ٿا رکن.

آلستي انجام = ج - ڏهن رب روح پيدا ڪيا تڏهن

کانئن پڇيائين ته ”الست به ربڪم“

يعني ڇا، مان اوهان ج - و رب نه

آهيان؟ روحن جواب ڏنو ”بلي“

يعني هاڻو. ”قالو بلي“ معني ”چيائون

هاڻو. يعني ”هاڻو، تڏهن اسان ج - و

رب آهي - ن.“ انهيءَ اقرار ڪري

آلستي انجام ڪري سڏيو آهي - سي

انهيءَ ڏينهن کي ”روز الست“

يا ”روز ميشاق“ ڪري چئبو آهي -

جهڙو ... جام = جيئن ڪڪر مينهن سان ڀريل سڪل

زمين ڀسائي ٿو، تيئن محبت ج - و پيالو

ڀريل سڪل دل کي سر سبز ڪري ٿو.

اخذئون سڏائين = الاهي - ورت منجهان اچي

پاڻ کي ٻانهو سڏائين.

(سچل ماڻين به هڪ هنڌ چيو آهي - ”نوڪر تيس

نه ڄاڻان ڇاڪون، هئس اصل سلطان.“

وچ پڇري = هن خاڪي بدن ۾

اپنا ٻيڙهه رايا جي = تو پاڻ پنهنجي راڻسي ۽ رضامندي

سان اچي انساني بدن اندر پاڻ

لڪايو آهي).

عشق مجني ... ولھار
 ليلي خاطر مجنون مست ٿي
 ۽ رڳو ڳيندو، جبل ڇهاڳيندو ۽
 جهنگ جي ولين ۽ ٻوٽن سان
 روح رهاڻ ڪندو رهيو. سندس
 اصل نالو ”قيس“ هو ۽ هو يمن
 جي سردار حاڪم جو پٽ هو
 پر پوءِ ليلي جي عشق ۾ ڦرندي
 اهڙو ته مست ٿي ويو جو مٿس
 نالو ٿي پئجي ويو مجنون يعني
 ”عشق ۾ مستان.“

جنهن ڪون لڳڙي چوٽ نيشاندي = جنهنڪي سڄڻ جي
 گهور گهايو آهي.

آتش = باه.

صفحہ ۱۶.

اڙي ۾ = پيڇ ۾.

ٻانه سيراندي = آڌار.

گفتا ٻول.

غيب = گجهه.

الانسان سري = الانسان سري انا سره = انسان

منهنجو گجهه آهي ۽ مان انسان جو

گجهه آهيان [حديث قدسي]

[قرآن شريف]

حیرانی = [دنیوی نعمتن لاء] التظاری.

میني ۾ سير = قلب اندر نظارو نور جو.

سانگا = خوف خطرا.

کوثر = بهشت ۾ هڪ چشمي جو نالو، جنهنجو پاڻي

چانديءَ خواه کير کان به وڌيڪ سفيد چيو

ويندو آهي ۽ خطر کان به وڌيڪ خوشبودار.

جنهن جي پيڻ سان وري آڃ نه لڳي.

صفحہ ۱۷.

ڏيڻي سر هيءُ سر کٽجي = هيءُ جند جـ ان قربـ ان

ڪري روحـ انـ ي راز

حاصل ڪجي.

رنگ الاهي = ايشور جو عجب نظارو.

قبلو = ڪعبي شريف جـ و طرف، جيڏانهن مهڙ ڪري

سجدو ڪجي.

ذات مان ذات = جوت مان جوت، نور سان نور.

دلدار = حضرت محمد صلي الله عليه وسلم جي خچر جا پـ انـ

حضرت عليءَ کـ ي ڏني هئـ ونـ امام حسين

جي گهوڙي " ذوالجناح " کـ ي پـ دلدار

چوندا هئا.

ونحن اقرب = سڄو جملو آهي ۽.

ونحن اقرب اليه = من جبل الوريد [قرآن شريف]

يعني هو مون کان پري ڪونهي، پر گچيءَ جي رڳن

کان به اوري بلڪه مون وٽ آهي.

[خدا تعاليٰ فرمائي ٿو ته] اسين هن کي يعني
انسان کي سندس گردن جي رڳن کان به ويجهڻ آهيون.
آپ آلايم = پاڻ فرمايو اٿو.

هن ڪيون = هاڻي وري ڪهڙن؟
هر مظهر = هر صورت ۽ هر نظاري.

صفحہ ۱۸.

ميخڻ = شراب پيئڻ جي جاءِ اها درويشي درگاهه
جتي عشق جو جام جاري هجي ۽ درويش
ساقی بڻيو پيو طالبن کي مست ڪري.
شريعت = مذهب.

موسي = پيغمبر جو نالو (Mo es). کيس ڪليم الله
ڪري ٿو، چوندا آهن. سندس اُمتي
يهودي (Jews) آهن.

ابراهيم = پيغمبر جو نالو جنهن کي خايل الله (خدا
جو دوست) ڪري چوندا آهن.

عيسيٰ = ڪرستائن جي پيغمبر جو نالو. بيبي مريم
جو و فرزند. هن کي ”مسيح“ ڪري به
چوندا آهن. جنهنجي معنيٰ آهي دوست
احمد = اسلام جي پيغمبر حضرت محمد صاحب جو
ذاتي نالو جنهن سان کيس بهشت ۾ سڏيو وڃي ٿو.

يحيٰ = (St. John the Baptist) هڪڙي پيغمبر جو
نالو جو نهايت سخي دل هو.

Arabic name for the prophet Enoch. = ادریس

هڪ پيغمبر جو نالو.

جرجيس = زردشت؛ پيغمبر ج - و نالو، پارسين جو -
پيغمبر.

داؤد = پيغمبر (Davaid) جو نالو، سليمان بادشاه
جو پيءُ. سندس پرارٿنائڻ جي ڪتاب ڪي
زبور (Psalms) سڏبو آهي.

صفحہ ۱۹.

صنعان = درويش جو نالو.

گل جڻيا صنعان آيا = سچل فقير چيو آهي تہ

”جڻيو ڪفر صنعان وجهايو.“

يعني تون ئي ساڳيو الله آهين جنهن صنعان فقير

جي گچيءَ ۾ ڪفر جو ڌاڳو [جڻيو] وڌو.

جڻيو ڪفر = خلق جي جڻ ڦٽ.

سيف = ترار.

الف = الله.

لام ڏي مول نہ لڙيان = لوگ جو اھل خيال نہ ٿي
ڪريان.

صفحہ ۲۰.

ميaron = ڏوراپاءُ.

عرش عظيم = مٿاهين آسمان.

چوڪان = نهڙا، نوڪان.

صفحہ ۲۱.

عشاقن = عاشقن.

رہبر = مرشد [راہ ہلائيندڙ]

صفحہ ۲۲.

پور مغان = رہبر مرشدہ رند

پرجهايو = سجھايو

روز ازل = آھو ڏينھن جڏھن روح خلقيا ويا.

عقاب = بازہ

مھتاب = چنڊ جھڙو سھڻو.

صفحہ ۲۳.

سڪ جا سڳا = محبت جي تمسبح.

پکي آءِ پھي = جھوپڙي ۾ گھري اچ.

سون نمائيءَ نجهڙي [پکي يا جھوپڙي] پيرو ڪج پتارہ
(شاھ)

صفحہ ۲۴.

سڪ جا سانير = محبت جي گھڙين جي يادگيري.

چڏڪن جيئن چڙيون = گھنڊئين جيان پھتي ٿي ڪنن

۾ وڃي.

پروانو = پتنگ

صفحہ ۲۵.

ملي = ٺھي تمار تي.

مرگان = اکین جي پنڙين جا وار (eyelashes) جن
 کي تورن سان ڀيٽ ڏي-ي آهي ۽ ڀرون
 کي ڪمان سان، جنهن مان اھ-ي تير
 چٽندا آھ-ن، جڏهن معشوق عاشق کي
 پنهنجي نظر سان گهاٽيندو آهي.

صفحہ ۲۶.

ڏيتم = ڪسيم.

حيدر = حضرت عليءَ کي ”حيدر“ سڏيندا آهن.
 ”حيدر“ لفظ جي معنيٰ آھ-ي شينهن. حضرت
 عليءَ کي شير م-رد يعني شينهن جهڙو م-ڙس
 ۽ شير - خدا به چوندا آهن.

لا = نستي = نفي.

شعلي = چٽنگ.

توڪل = خدا ته الي تي اسرو.

ريهي = ريهو ڏيئي مضبوط ڪئي، قابو ڪئي.

پڇي پورا ڪيائون ديهي = پنهنجي هستي ناست

نابود ڪري ڇڏيائون.

پنهنجي خودي يا آپوءَ

ڪڍي ڇڏيائون.

صفحہ ۲۷.

ڀرت = عشق.

داستان = بيان.

اُڙين = روح رهاڻ ڪن.
 ماڳ ميخانه = محبت واريون جايون.
 جوڙ = جڳهه، مڪان.
 ڏاهي = سياڻي، مرشد.
 نفي ڪر نانءُ پنهنجو = پنهنجي خودي ماري ڇڏ.
 مڪو ملتان = پاڪ شهرن جا نالا.
 دل مدينه .... ملتان تون = قلب اندر ڪعبو ڏٺوسين ....

پا

جي پائين جوڳي ٿيان ته منجهه ٿي ٻري مره
 منجهه ٿي تيرت نڪيا، منجهه ٿي گورو جو ڪو.
 منجهه ٿي بسابو بکيا، منجهه ٿي ناراڻ سره
 بستي ڏورم به، تون خود آهين تڪيو.

صفحہ ۲۸.

ظهورو ذات جو = الله جو نور
 دفتري ديوان = قاضي، منصف.
 [آبي ملان، آبي قاضي، آبي درس پڙهاون ٿي-وڻ]

صفحہ ۲۹.

عشا قاندي = عاشقن جن.

وحدت = هڪڙائي.

ڌريام = بهادر، ماجه، مثير.

بگانا = اڪيلي سر.

چاڻي مرد ملام = مڙس ماڻهو ملامت سر ٿي ڪڍي.

صفحہ ۳۰.

گنورہیا = بہادر

گام = قدم

دیری = مکان

چایس = کنیاٹین

شمس قمر = سج و چاند

بھون = گھٹو

تازیون = دل جي دري

صفحہ ۳۲.

ئل = خوشي ۽ سان اچ

دام = چار

کيس = قهر

صفحہ ۳۳.

موتو قبل = جھري مرڻ

الستي انجام = قالو بلي وارو قول

صفحہ ۳۵.

وٽ نہ پائن وار ٿر جيترو ثقاوت بہ نہ ٿا سمجھن

صفحہ ۳۶.

جھنگ سيال = پنجاب ۽ وھ ۽ ضلع رانجهـ

واري ۽ ھير جو وطن

صفحہ ۳۷.

قبل قال = اجائي بڪوات

بي سر ٿي = حياتي ۽ تان هٿ کڻي.

وير وريام = سورهي.

ڪڇن جو ڪام = ڪڇن جو ڪم ۽ ڪڇا جيڪي

ڪجهه سانڍي يا سهي نه سگهن،

اروت ۽ خام.

(اڃا تون اروت ڪوري خبر نه لهين)

[شاه]

[خالق چئو خام تون - م ڪي چئو مخلوق]

[شاه]

صفحہ ۳۸.

گهورن سان گهٽي = نظر سان نهوڙي.

صفحہ ۳۹.

زلف جي تار ۾ = پٺور جهڙن ڪارن وارن جي

دام ۾.

صفحہ ۴۰.

ملاوت چاوين = سر تي گلا کڻين.

صفحہ ۴۱.

هو ڊاهل = ” هو “ جو آواز قلبي ڏڪر.

ملان = پڌاپان.

ملان = ڪام.

صفحہ ۴۲.

گوڙهن گات پري = اکين مان آب هاري.

ٻانڌي = پيغام آڻيندڙ

اٿي منجهه اڙي = ڦاهي ۽ ڦاٿي، دام ۾ اڏڪي.

ننڍ نه آوي = آرام نه اچي.

صفحہ ۴۶

ونجڻي = مرلي.

صفحہ ۴۷

ڪهڙاندي = ڪهڙي ۽ سندس ماڻهن جي.

ڪهڙو = مير جي مرد نورنگ جي ذات.

ڪهڙو وجهان ڪوھ (سچل)

ڌوٽ:- هين چوچڪ جي ڌيءَ ذات جي - ي سيال.

جهنگ سيال (پنجاب) جي ويٺل هئي. سندس

محبوب رانجهو هزاري جي ملڪ جي حاڪم جو

پٽ هو. کيس " شاه هزارو " ڪري پيو. چوندا آهن

سل = پڌاھ.

رٿن = رات.

صفحہ ۴۸

خودي = آڀو.

من منائون = من کي مڃائين.

دن رين = ڏينهن رات.

پهڳڻ = گهڻن گهڻ وارو، مرشد.

سڳ هي جهليو جهولي = هيءَ نمائي پنهنجي جهولي

۾ جهليو.

صفحہ ۴۹.

پاڻي سر مونن = مٿو گوڏن ۾ وجهي.

(پاڻي منهن مونن ۾ غربت ساڻ گذار)

[شاه]

ڪڏان = ڪڏهن.

دم منصوري = منصور وارو نعرو، انالحق.

آلاوي = ٻولي.

صفحہ ۵۳.

اد ماد = خيال، پور.

صفحہ ۵۴.

صباحاني تا حق جو.

منجه ڦرآن مذڪور هيا = ڦرآن ۾ ذڪر ٿيل آهي.

لامڪاني = بي مڪان؛ خدا تعاليٰ جنهن جي

ڪا خدا ص مقرر ڪيائين. اهڙو هجي، يعني

هر جا حاضر.

صفحہ ۵۵.

قل هو الله = قل هو الله احد = چئ، تـمـ وـ وـ

الله آهي.

هو هو الله = قلبي ذڪر.

گمراه = بي خبر.

اقرار = الستى قول [قالو بلى وارو].

خيال وڌ خطرا = وهم سڀ تڙي ڪيو.

صفحہ ۵۷.

سگ = مکتو.

کرزي = ننڍي مڇي.

رائيون = عيش عشرت ڪري.

طمع کي تڙي = لالچ کي ڪڍي.

صفحہ ۵۸.

سرميري = منهنجي سر تي.

ويکيم = ڏنم.

فائن جو مرڪ = آهن کي لائق نه آهي.

صفحہ ۵۹.

” وحدت واري وات “ جي بدران پڙهڻ گهرجي.

” وره واري وات “.

وره = بره.

وحدت جي وادي ٿيا غرق = هيڪڙائيءَ ۾ هڻي

ٿي وياء.

صفحہ ۶۱.

خاطي = پانڌي.

صفحہ ۶۲.

في الله ۾ = الله جي تصور ۾.

کتا = مڇو ٿيا.

مڪرم = پڪي ۽ پختي طرح

اسلام = خدائي وات : صاحب سلامت واري وات :
دين اسلام۔

مانر = رمز : اشارو۔

دور = پڙهڻ : مطالعہ۔
صفحہ ۶۴۔

سير = رستہ۔

کتوري = کستوري : خوشبودار بوٽي۔

واسيا خوشبودار ٿياہ

وکر = واپار۔

(نوٽ :- درويش چوندا آهن تہ ھي انسان
ھن دنيا ۾ وٽجار ويا واپاري ٿي آيو آھي ۽ حياتي ۽
جو سفر کاتي وڃي پنهنجي شاھ يعني اللہ تعاليٰ
کي ليکو ڏيندو۔ جيئن ڪنھن گماشتي کي شاھ پٽسا
ڏيئي ڏيسارو نفعي لاءِ موڪليندو آھي : تيئن ڏئي تعاليٰ
انسان کي اٺاھ طاقتون ڏيئي ھن دنيا ۾ نيڪي ڪرڻ
لاءِ پيدا ڪيو آھي)۔

صفحہ ۶۵۔

ھول = وھر۔

قادر = رب تعاليٰ۔

قوي وڏو۔

ياکي نہ ٿي ۽ يار ڏانھن = ڏئي ۽ ڏانھن منھن نہ موڙ،

صفحہ ۷۱۔

عشق مجازي = انساني عشق۔

عشقِ إلهي = حقيقي عشق۔

ملالت = گلا۔

مير = منبر = مسجد ۾ ٿلهو جنهن تي بهي ملان
پانگ پڙهندا آهن يا عالم ويهي وعظ
ڪندا آهن۔

شملا چا پنڌ = پٽڪو ڪٿي پڌ : شاهي تاج سرتي رک
ماهي = يار۔

صفحہ ۷۳۔

بقائي = لازوال هستي، دائمي هستي، آها زندگي
جا ڪڏهن به ناس نه ٿئي۔

عهد لکئي = قسمت۔

فنا في الله = الله جي ذات ۾ گم ٿيڻ، پنهنجي
جزي هستي ڪل ۾ سمائڻ۔

صفحہ ۷۶۔

ديميون = آواز، گجگوڙ۔

صفحہ ۷۷۔

الحمد = الحمد لله، ساراه ڪجي الله تعاليٰ جي۔

God be praised!

صفحہ ۷۸۔

ذر جو = نهايت ڏکيو۔

گهائي = ڦٽي۔

من مسیت قلب کعبو = هي ۽ خیال فقیر صاحب وري
 وري پي ظاهر کيو آهي
 بين درویشن جو پڻ اهوڏي
 خیال آهي جيئن ته

من سڙا دل دوارڪا کائڻ منجهه کائڻي
 چيٽن وڃي چٽ ۾ الڪا ابنه اسڻي

(ساهي)

صفحہ ۸۱

سهاون دي = (موري ۽ ني) چاڙهي جي

صفحہ ۸۳

پيماردا = جتي جو

صفحہ ۸۴

حج اکبر = وڏو حج، قلب اندر ديدار

حج اصغر = ننڍو حج

انور = نوراني

صفحہ ۸۶

دنپريان = آواز

ويسان = ويندس

سانون = اسان کي

صفحہ ۸۷

گداگر = فقير

پوش مقابلو = صورت بدلائي

لئو (کانگل) بڙاه ، (اي کيانتا) .

جهوڪ = بينڪه .

مهرئون = مهرباني ڪري .

رل گشي ذات صفائي = ذات ۽ صفات هڪ ئي ويئون ؛

عبد ملي الله سان هڪ ئي ويو .

صفحہ ۸۸ .

سيواندائين = وڻي ٿو .

صفحہ ۹۰ .

اڪسير دا = عجيب قسم جو .

گاهي = گاه وارو .

لاوان مٿن لڌيان = هڪ ئي ويس .

ديد ويڪيم = ديدار ڪيم .

صفحہ ۹۵ .

بابور = پٽڪو ، آواز .

چٽ گهٽ ۾ = گهٽ ٻسوت ۾ اوچتو ٿي اوچتو .

چپ چاپ ۾ .

شرح = شريعت .

ڪلور = قهر .

ويڙهيچن = جهانگين ، ماروٿڙن ، سانگين ، پنھـوارن ،

اعرايين ، سنگهارن ....

صفحہ ۹۶ .

ڪٽيون = کٽو يا جنهنکي مٿو به چوندا آهن . (مصلح

دار ڏٿي جنهن ۾ ٻنهي وغيره پوندي آهي) .

پل = جهل.

سل = ٽنگ.

قلد ڪهايا = تقدير مارايل.

سرڙو ڏنائون = شهيد ٿيا.

سيج ۾ ٻر پٽ ۾.

ٽلس آڃ

[هن بيت ۾ اشارو آهي — حضرت حسن ۽ حضرت

حسين ڏانهن].

صفحہ ۹۷.

مٽاهن = ستا آهن = سهيا آهن.

مرم = لڇ.

لقب مھڻو.

سر ڪنڊ = خوشبودار ڪاٺ، چندن.

ريهان دانهون.

صفحہ ۹۸.

جڙيون = پختيون اٽڪي ويئون.

ڏيل = جسم.

جيءُ گهريا هن جيئي = جيڪي منهنجا دل وٺندڙ

محبوب آهن.

چور ڪٿي = پرزا پرزا ڪٿي.

چاڪن ڦٽن.

ذوق . محبت.

صفحہ ۱۰۰۔

جالن = گذارین۔

کوئن پر = محلاتن پر۔

پتن = واریء جی دژن۔

پاٹا = جایون۔

صفحہ ۱۰۱۔

جکیتو = دکیتو۔

بپ نکو دارون = دوا نکو درمل۔

صفحہ ۱۰۲۔

ملیو ڈک ڈاج = ڈک موفک-ی ائین ملیا آہ-ن، جہون

کنٹار کی ڈاج ملندو آہی۔

صفحہ ۱۰۶۔

چپر = جبل۔

ہول ہڈا ائم = انجام کیا ائم۔

آماژیون = پرندڑ کانیون۔

صفحہ ۱۰۷۔

کیٹن میتیان - تقدیر جو لکیو کیٹن ڳیرایاہ

گورن جو گس - ائن جو چارو۔

صفحہ ۱۱۳۔

معراج : حضرت محمد صاحب (صلعم) جو بہشت

ڈانھن چڑھن۔

صفحہ ۱۱۹۔

ورتیا : ورت وارا برھمن۔

صفحہ ۱۲۰.

اسیر = قیدی.

ستیر = دلچاہہ.

وحدت = همکڑائی.

صفحہ ۱۲۱.

هڻ ٿڙي = ڊاهي ڪيو.

دوئيءَ جي ديوار = پياڻي يا حجاب جا پڙڊا.

صفحہ ۱۲۲.

کر پر = کوسي رک پر

سوڪ ماني = کوڪي.

(" سوڪ ماني پڇاڻڻ " هڪ اصطلاح بم آهي

يعني سزا ڏيڻ) .

طوق = زنجير

صفحہ ۱۲۳.

من مسيت = من مسجد

پڙه نمازان ٺيهن جون = محبت من پر رک.

آڏي = ڪسڻ جي ڪاٺي، قتل جو ميدان.

صفحہ ۱۲۴.

افلاڪ = آسمان.

وينگس = سهڻي زال.

پوري = اڀاڻي.

کهي = چڻي.

ڪهندي = پنڌ ڪندي.

صفحہ ۱۲۸.

مرسل = پیغمبر صاحب.

صفحہ ۱۳۰.

فانص = نیچ.

مناب ہٹی = قیٹو پڑھی.

مین = اکیون.

چائی = مٹی کٹی.

گہور = نظر.

صفحہ ۱۳۱.

جار = انتظار.

چٹکی = وچی.

چڑی = گھنڈی.

صفحہ ۱۳۳.

شفاعت = مہر.

نیر کیو = دکی کیو.

سام نہ پرتو = آڈار آیل جی پارت اتو.

قیام = قیامت.

صفحہ ۱۳۴.

ووژیندس = گولیندس.

وڈکار = وڈراہ : وڈن جا جھپٹا. لسن پیلی.

جھنگ جو نالو، جتان سسئی کی

جی گولا ۾ لنگھو پیو هو.

پورائو = نوکر.

رب غفور = ڈلی مہربان.

ادراتو = انتظار.

ڊنئون = جلدي.

صفحہ ۱۴۴.

ٿڌ = جاء.

لحم = گوشت، ماس.

طالع = ستارو.

صفحہ ۱۴۵.

مشائخي = وڏو ماڻهڙو.

صفحہ ۱۴۶.

مير = مدائي.

تهدل = پڪدم.

آڻڻ = ڪمڻ جي جاء.

آجاريو = صاف ڪيو.

دور ڪئي ديهي = پنهنجي هستي ماري ڇڏي.

وڃي ذات گڏي ذات سان = اصلي ٿڌ-ي مان نڪتل.

نيٺ وري وڃ-ي ٿڌ-ي.

سان ملي هڪ ٿي.

مشاهدو = ديدار، نظارو.

بهي = ڪپهه جي پوئي.

صفحہ ۱۴۸.

جي چارهيائون ... لائون ڪين ڪي = پنهنجي سخن

تي سچا رهيا.

صفحہ ۱۴۹.

پنڊي ٻڌي = ضد ماري پيو.